

ESTRATÈGIA DE RENATURALITZACIÓ D'ALCOI

AlcoiBioUp!

Financiado por
la Unión Europea
NextGenerationEU

Direcció

Jose Antonio Mancera García
Enrique Ariza Morales

Coordinació

Oscar Rico Mascarell
Carles Samper Sánchez

Redacció

Jose Antonio Mancera García

Col·laboracions tècniques

Diego Fernández Moreno
Cristina Herrero De Jáuregui
Irene Iglesias Román
Javier Moreno Montoza
Lluis A. Serra Laliga
Jaume X. Soler Marí

Disseny i maquetació

Mónica Ferreiro Jurdado

ALCOY 2024

El projecte AlcoiBioUp! compta amb el suport de la Fundació Biodiversitat del Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic (MITECO) en el marc del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR), finançat per la Unió Europea – NextGenerationEU.

Plan de Recuperación,
Transformación
y Resiliencia

Financiado por
la Unión Europea
NextGenerationEU

RESUM EXECUTIU

[1]	INTRODUCCIÓ	7
1.1	CONTEXT I OBJECTIUS DEL DOCUMENT	7
1.2	MARCO ESTRATÉGICO Y NORMATIVO	9
[2]	DIAGNÒSTIC INICIAL	13
2.1	MEDI FÍSIC	13
2.1.1	GEOLOGIA	14
2.1.2	OROGRAFIA Y RELLEU	15
2.1.3	EDAFOLOGIA	15
2.1.4	CLIMATOLOGIA	16
2.1.5	HIDROLOGÍA	16
2.2	VEGETACIÓ	18
2.2.1	VEGETACIÓ POTENCIAL	18
2.2.2	VEGETACIÓ ACTUAL	19
2.2.3	USOS DEL SÒL	21
2.3	HÀBITATS D'INTERÈS COMUNITARI	24
2.4	ESPais NATURALS PROTEGITS	26
2.4.1	PARC NATURAL DE LA SERRA DE MARIOLA	26
2.4.2	PARC NATURAL DEL CARRASCAL DE LA FONT ROJA	27
2.4.3	XARXA NATURA 2000	27
2.4.4	ALTRES ESPais NATURALS PROTEGITS	28
2.5	ESPais D'INTERÈS PER A LA CONSERVACIÓ DE LA FAUNA	28
[3]	CARACTERITZACIÓ DE LA FLORA	31
3.1	ANTECEDENTS	31
3.2	HISTÒRIA DELS ESTUDIS BOTÀNICS A ALCOI	31
3.3	FLORA PRESENT A LA ZONA D'ESTUDI	32
3.4	FLORA ENDÈMICA, RARA I PROTEGIDA	34
[4]	CARACTERITZACIÓ DE LA VEGETACIÓ	36
4.1	METODOLOGIA	36
4.2	TIPOLOGIA SINTAXONÒMICA	37
4.3	VEGETACIÓ PROTEGIDA Y HÀBITATS	38
[5]	ARBRES MONUMENTALS I SINGULARS A ALCOI	41
[6]	CARACTERITZACIÓ DE LA FAUNA	44

6.1	METODOLOGIA DE L'ESTUDI	44
6.2	BASES PER AL CONEIXEMENT DE LA FAUNA	45
6.3	PRINCIPALS ECOSISTEMES I LA SEVA BIODIVERSITAT ASSOCIADA	45
[7]	ANÀLIS DAFO	50
7.1	DEBILIDADES	51
7.2	AMENAZAS	52
7.3	FORTALEZAS	53
7.4	OPORTUNIDADES	54
7.5	CONCLUSIONES	55
[8]	PRINCIPIS RECTORS I DIRECTRIUS DE L'ESTRATÈGIA	58
8.1	MISSIÓ, VISIÓ I VALORS	58
8.2	HORIZÓ TEMPORAL	59
[9]	EIXOS ESTRATÈGICS I LÍNIES D'ACCIÓ	61
9.1	EIX 1: RESILIÈNCIA ENFRONT DEL CANVI CLIMÀTIC	61
9.1.1	PROGRAMA DE MESURES PER A L'AUGMENT DE LA RESILIÈNCIA DE LA CIUTAT ENFRONT DEL CANVI CLIMÀTIC	63
9.1.2	PROGRAMA D'INTEGRACIÓ DE LA VALORACIÓ DE SERVEIS ECOSISTÈMICS EN LA PRESA DE DECISIONS	66
9.2	EIX 2: CONSERVACIÓ DE LA BIODIVERSITAT	68
9.2.1	PROGRAMA DE FOMENT I CONSERVACIÓ DE LA BIODIVERSITAT.	69
9.2.2	PROGRAMA D'AUGMENT DE LA BIODIVERSITAT A LES ZONES VERDES MUNICIPALS, ALINEACIONS D'ARBRAT I JARDINERIA URBANA	77
9.3	EIX 3: CONNECTIVITAT I DESENVOLUPAMENT D'INFRAESTRUCTURA VERDA	81
9.3.1	PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT I CONNECTIVITAT DE LA INFRAESTRUCTURA VERDA URBANA.	83
9.3.2	PROGRAMA DE CONNECTIVITAT CICLOPEATONAL URBANA I DE LA CIUTAT AMB EL SEU ENTORN NATURAL.	86
9.4	EIX 4: RESTAURACIÓ I MANTENIMENT D'ÀREES VERDES	89
9.4.1	PROGRAMA DE RESTAURACIÓ DE ZONES DEGRADADES	91
9.4.2	PROGRAMA DE CONTROL D'ESPÈCIES EXÒTIQUES INVASORES	98
9.4.3	PROGRAMA DE GESTIÓ I MANTENIMENT DEL VERD URBÀ	103
9.5	ACCIONS ESTRATÈGIQUES TRANSVERSALS	107

9.5.1	PROGRAMA PER A REFORÇAR LA CONSCIENCIACIÓ I EL COMPROMÍS DE LA CIUTADANIA AMB LA RENATURALITZACIÓ D'ALCOI	108
9.5.2	PROGRAMA PER A LA MILLORA DE LA COORDINACIÓ I COOPERACIÓ ENTRE ADMINISTRACIONS	112
9.5.3	EINES JURÍDIQUES PER AFAVORIR LA IMPLANTACIÓ DE L'ESTRATÈGIA	114
[10]	PLA D'IMPLEMENTACIÓ	117
10.1	CALENDARI D'ACCIONS	117
10.2	RESPONSABLES I RECURSOS NECESSARIS	126
10.2.1	ASSIGNACIÓ DE RESPONSABILITATS	127
10.2.2	RECURSOS FINANCERS	131
10.2.3	RECURSOS HUMANS EN L'ESTRATÈGIA DE RENATURALITZACIÓ.	138
10.3	INDICADORS DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ	142
[11]	VALORACIÓ ECONÒMICA	145
11.1	ESTRUCTURA I ORGANITZACIÓ DE LA INFORMACIÓ ECONÒMICA	145
11.2	ANÀLISI GENERAL I DISTRIBUCIÓ DE LA INVERSIÓ	146
11.3	METODOLOGIES D'ESTIMACIÓ I AJUSTOS ECONÒMICS	147
11.4	ESTRATÈGIA DE FINANÇAMENT I COL-LABORACIÓ	148
11.5	MONITORATGE, AVALUACIÓ I FLEXIBILITAT EN L'EXECUCIÓ	150
11.6	CONCLUSIONS I JUSTIFICACIÓ DE LA INVERSIÓ	150
11.7	IMPACTE GLOBAL I PERSPECTIVES FUTURES	151
11.8	CONCLUSIÓ	152
[12]	CONCLUSIONS I EXPECTATIVES DE FUTUR	155
12.1	SÍNTESI D'EXPECTATIVES I METES A LLARG TERMINI	155
12.2	PROPOSTES PER A LA SOSTENIBILITAT FUTURA DEL PROJECTE	157
12.3	CONCLUSIÓ GENERAL	159

[1] INTRODUCCIÓ

L '**Estratègia de Renaturalització d'Alcoi – Alcoi BioUp!** sorgeix com una resposta integral als desafiaments ambientals, urbans i socials que enfronta la ciutat en un context de canvi climàtic, pèrdua de biodiversitat i transformació del model urbà. El seu objectiu principal és potenciar la infraestructura verda com un element clau per millorar la qualitat ambiental, la resiliència urbana i la connexió dels ciutadans amb la natura.

Aquest document de síntesi recull els elements essencials de l'estratègia, proporcionant una visió clara dels seus fonaments, objectius i línies d'actuació. En primer lloc, es presenten els **antecedents i objectius**, que permeten comprendre la necessitat i oportunitat d'implementar aquesta estratègia a Alcoi, en el marc d'un model de ciutat més sostenible. Posteriorment, s'exposa el **marc estratègic i normatiu**, en el qual es detallen les referències internacionals, europees, nacionals i locals que sustenten l'enfocament de la renaturalització i garanteixen la seva alineació amb les polítiques ambientals vigents. Finalment, s'analitza **la importància de la renaturalització per a Alcoi**, destacant els beneficis ambientals, socials i econòmics d'integrar solucions basades en la naturalesa en la planificació urbana.

Aquesta estratègia respon a la necessitat de restaurar ecosistemes degradats i enfortir la biodiversitat, alhora que busca generar un impacte positiu en la salut i benestar de la ciutadania, optimitzar els serveis ecosistèmics i contribuir a la lluita contra el canvi climàtic. La renaturalització d'Alcoi és, per tant, una aposta decidida per un model urbà innovador, sostenible i més habitable per a les generacions presents i futures.

1.1 CONTEXT I OBJECTIUS DEL DOCUMENT

L'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi – AlcoiBioUp! té com a objectiu principal integrar la infraestructura verda com un eix fonamental en el desenvolupament urbà, promovent un model de ciutat més sostenible, resilient i adaptat als desafiaments ambientals actuals. A través de la renaturalització de l'espai urbà, es busca millorar la biodiversitat local, incrementar els serveis ecosistèmics i enfortir la relació entre la ciutadania i la natura.

Els objectius específics de l'estratègia es poden agrupar en cinc grans àmbits:

1. Biodiversitat i serveis ecosistèmics

- Fomentar la conservació i recuperació dels ecosistemes urbans i periurbans, augmentant la diversitat de flora i fauna autòctona.
- Millorar la connectivitat ecològica entre els diferents espais naturals i àrees urbanes, afavorint corredors verds que permeten el desplaçament d'espècies.
- Reforçar la presència de **polinitzadors** i altres espècies clau mitjançant la

implementació de mesures específiques de conservació.

2. Adaptació al canvi climàtic i millora ambiental

- Reduir els efectes de l'**illa de calor urbana** mitjançant l'increment de la cobertura vegetal a la ciutat.
- Millorar la qualitat de l'aire i regular el microclima urbà a través de l'expansió de l'arbrat i les zones verdes.
- Optimitzar la gestió de l'aigua de pluja mitjançant **solucions basades en la natura (SBN)**, afavorint l'absorció natural i reduint el risc d'inundacions.

3. Infraestructura verda i resiliència urbana

- Desenvolupar una xarxa estructurada d'**espais verds interconnectats** que serveixi com a infraestructura ecològica essencial.
- Rehabilitar i naturalitzar espais urbans degradats, promovent l'ús d'espècies vegetals autòctones i de baix manteniment.
- Implementar models innovadors de gestió i planificació urbana basats en la integració de la natura en el disseny urbà.

4. Participació ciutadana i sensibilització

- Involucrar la ciutadania en la planificació i manteniment de la infraestructura verda a través de programes de voluntariat i educació ambiental.
- Impulsar campanyes de conscienciació sobre la importància de la biodiversitat i els beneficis dels espais verds en la salut i el benestar.
- Facilitar la col·laboració entre administracions, entitats locals i grups comunitaris per assegurar la continuïtat i efectivitat de l'estratègia.

5. Governança i planificació sostenible

- Incorporar criteris ambientals i de renaturalització en els plans urbanístics i en la normativa municipal.
- Promoure la coordinació entre diferents nivells de govern i sectors estratègics per a la implementació efectiva de la infraestructura verda.
- Establir indicadors de seguiment i avaluació per mesurar l'impacte de l'estratègia i garantir-ne l'efectivitat a llarg termini.

L'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi té el propòsit de restaurar i millorar els ecosistemes urbans, al mateix temps que busca convertir la ciutat en un model de referència en sostenibilitat i adaptació climàtica. A través d'una planificació basada en solucions innovadores,

l'ús eficient dels recursos i la implicació activa de la ciutadania, Alcoi avança cap a un futur més verd, saludable i resilient.

1.2 MARCO ESTRATÉGICO Y NORMATIVO

L'**Estratègia de Renaturalització d'Alcoi – Alcoi BioUp!** es fonamenta en un conjunt de marcs estratègics i normatius que garanteixen la seva alineació amb polítiques internacionals, europees, nacionals i locals. La renaturalització urbana i el desenvolupament d'infraestructures verdes responen a compromisos globals per a la conservació de la biodiversitat, la mitigació del canvi climàtic i la millora de la qualitat de vida a les ciutats.

A continuació, es presenten els principals marcs de referència que sustenten l'estratègia.

Marc internacional

A nivell global, Alcoi BioUp! respon als compromisos establerts en acords internacionals que fomenten la protecció del medi ambient i la sostenibilitat urbana. Entre els més rellevants destaquen:

- **Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS):** l'estratègia contribueix directament als ODS, en especial:
  - **ODS 11 (Ciutats i comunitats sostenibles)**, en millorar la qualitat ambiental i la resiliència urbana.
  - **ODS 13 (Acció pel clima)**, mitjançant l'adaptació de la ciutat als efectes del canvi climàtic.
  - **ODS 15 (Vida d'ecosistemes terrestres)**, en promoure la conservació i restauració de la biodiversitat.

Il·lustració 1 Objectius de Desenvolupament Sostenible. (font: un.org)

- **Conveni sobre la Diversitat Biològica (CDB) i el Marc Global de Biodiversitat de Kunming-Mont-real (2022):** tots dos estableixen objectius globals per a la conservació de la biodiversitat i l'ús sostenible dels ecosistemes, reforçant la necessitat d'estratègies urbanes que integren solucions basades en la natura.
- **Nou Programa d'Acció Urbana de Nacions Unides (Hàbitat III):** destaca la importància de la infraestructura verda per millorar la sostenibilitat de les ciutats i fomentar la resiliència enfront de desafiaments ambientals i climàtics.

Unió Europea

L'enfocament de l'estratègia s'alinea amb les directrius establertes per la Unió Europea en matèria de biodiversitat, canvi climàtic i planificació urbana sostenible:

- **Estratègia de la UE sobre la biodiversitat per al 2030:** planteja l'objectiu de recuperar els ecosistemes degradats i fomentar la infraestructura verda en entorns urbans.
- **Pacte Verd Europeu:** promou ciutats més verdes, amb solucions basades en la natura per millorar la qualitat de vida i reduir l'impacte ambiental.
- **Estratègia d'adaptació al canvi climàtic de la UE:** ressalta la importància d'augmentar la resiliència de les ciutats mitjançant espais verds multifuncionals.
- **Directiva Hàbitats i Directiva Aus:** regulacions clau per a la conservació de la biodiversitat a Europa, aplicables a la planificació d'espais naturals urbans.

Aquests marcs europeus proporcionen el suport normatiu per implementar projectes de renaturalització com Alcoi BioUp!, a més de facilitar l'accés a finançament a través de programes com LIFE, Horizon Europe i els fons NextGenerationEU.

Marc nacional

A Espanya, l'estratègia es recolza en diverses normatives i plans nacionals orientats a la conservació del medi ambient i la infraestructura verda, entre d'altres:

- **Llei 42/2007, de Patrimoni Natural i Biodiversitat** (modificada el 2015): marc regulador per a la protecció de la biodiversitat i la gestió dels ecosistemes urbans i periurbans.
- **Estratègia Nacional d'Infraestructura Verda i de la Connectivitat i Restauració Ecològiques:** defineix criteris per a la planificació i gestió de la infraestructura verda a Espanya.
- **Estratègia Espanyola de Canvi Climàtic i Energia Neta:** promou mesures d'adaptació basades en solucions naturals, alineades amb l'enfocament d'Alcoi BioUp!.

- **Pla Nacional d'Adaptació al Canvi Climàtic (PNACC):** estableix accions per reduir la vulnerabilitat de les ciutats als efectes del canvi climàtic.

Normativa i estratègies locals

A nivell local, l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi s'emmarca dins de les polítiques municipals orientades a la sostenibilitat i la conservació del medi ambient. Alguns dels plans i normatives clau inclouen:

- **Pla d'Ordenació Urbana d'Alcoi (PGOU):** defineix el marc territorial per a la integració de la infraestructura verda en el desenvolupament urbà.
- **Estratègia de Desenvolupament Urbà Sostenible i Integrat (EDUSI):** promou actuacions per millorar la sostenibilitat i qualitat ambiental de la ciutat.
- **Plans específics de gestió d'espais naturals i arbrat urbà.**
- **Ordenances municipals sobre zones verdes i biodiversitat:** regulacions que estableixen criteris de disseny, manteniment i gestió dels espais naturals urbans.

El suport de l'Ajuntament d'Alcoi i l'alineació amb estratègies locals permeten consolidar la implementació d'Alcoi BioUp! i garantir la seva continuïtat en el temps.

El marc estratègic i normatiu en el qual s'inscriu l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi assegura la seua alineació amb polítiques ambientals a diferents nivells. En integrar les directrius internacionals, europees, nacionals i locals, es garanteix que el projecte contribueixi a la sostenibilitat global, fomenti la biodiversitat i reforci la resiliència de la ciutat davant el canvi climàtic. Aquesta base normativa no només legitima l'estratègia, sinó que també proporciona eines i recursos clau per a la seva execució i èxit a llarg termini.

[2] DIAGNÒSTIC INICIAL

L' **Estratègia de Renaturalització d'Alcoi – Alcoi BioUp!** es fonamenta en una anàlisi detallada de l'estat actual de la infraestructura verda, la biodiversitat i les dinàmiques ambientals de la ciutat. Aquest diagnòstic permet comprendre la situació de partida i establir les bases per a la implementació de les accions de renaturalització, garantint la seva efectivitat i sostenibilitat a llarg termini.

El diagnòstic abasta diversos aspectes del territori, des de les seves característiques geogràfiques i climàtiques fins a la distribució i estat de conservació dels espais naturals urbans i periurbans. A més, s'analitzen els serveis ecosistèmics que ofereixen aquests espais i la seva relació amb la qualitat de vida de la ciutadania.

Per estructurar l'avaluació del territori, el diagnòstic es divideix en els apartats següents:

1. **Entorn natural i biodiversitat:** descripció del medi físic, els ecosistemes i les espècies presents a Alcoi, amb especial atenció als hàbitats protegits i la flora i fauna d'interès.
2. **Usos del sòl i connectivitat ecològica:** anàlisi de l'ocupació del territori, els espais urbans i periurbans, i el seu grau d'interconnexió.
3. **Infraestructura verda actual:** identificació dels espais naturals existents a la ciutat i el seu paper en la provisió de serveis ecosistèmics.
4. **Amenaces i reptes ambientals:** identificació de factors de risc com el canvi climàtic, la contaminació, la fragmentació d'hàbitats i la presència d'espècies exòtiques invasores.
5. **Resultats de la participació ciutadana:** resum de les enquestes i tallers realitzats amb la ciutadania per a conèixer la seua percepció sobre els espais naturals d'Alcoi i la seua relació amb ells.

Aquest diagnòstic proporciona una visió integral de l'estat actual de l'entorn natural i urbà d'Alcoi, servint com a base per a dissenyar estratègies efectives que milloren la biodiversitat, la resiliència i la qualitat ambiental del municipi.

2.1 MEDI FÍSIC

El municipi d'Alcoi, situat en el terç nord de la província d'Alacant, presenta un entorn natural caracteritzat pel seu relleu muntanyós, sòls calcaris i un clima mediterrani continentalitzat. Aquestes condicions han determinat la configuració del paisatge i la distribució dels ecosistemes en la zona, influint en la biodiversitat i en la disponibilitat de recursos naturals.

2.1.2 OROGRAFIA Y RELLEU

El relleu d'Alcoi està dominat per serres amb altituds que oscil·len entre els **1.000 i 1.350 metres**, separades per valls estretes situades a uns **500 metres d'altitud**. La ciutat es troba a **562 metres sobre el nivell del mar**, amb cims destacats com el **Menejador (1.356 m)**, a la **Serra de Mariola**.

Les principals valls intramuntanes inclouen **Polop, Barxell, Riquer, Molinar i el Serpis**, amb amples màxims de **2 km**, tot i que en la seva majoria presenten una amplitud inferior a **1.000 metres**. Aquesta disposició geogràfica genera un predomini de pendents pronunciats i modelats abruptes.

UNITATS GEOMORFOLÒGIQUES

Segons el **Mapa Geocientífic de la Província d'Alacant**, el municipi d'Alcoi pertany a l'ambient "**Serres i Valls Prebètics**", amb les següents unitats geomorfològiques:

- **Relleus carbonatats moderadament karstificats**: muntanyes formades per roques carbonatades amb una morfologia càrstica poc desenvolupada. Inclouen les **Serres de Mariola, Font Roja, els Plans i la Serreta**.
- **Relleus suaus de fons de vall**: valls modelades sobre margues terciàries, representats a la **Vall de Polop** i els piedemonts de la vall d'Ibi.
- **Llomes en materials guixos**: terrenys amb vessants erosionats i acanalats, amb presència a **Cotes Altes**.
- **Al·luvials**: dipòsits de terrasses quaternàries i sediments fluvials, presents a **les valls d'Ibi i a les terrasses al·luvials del Serpis**.

El nucli urbà d'Alcoi s'emplaça en el **centre de la Vall d'Ui**, sobre el turó d '**Algesires**, aprofitant les defenses naturals dels talussos dels rius Polop, Barxell i Molinar.

2.1.3 EDAFOLOGIA

Els sòls agrícoles d'Alcoi es desenvolupen en les zones baixes del terme municipal, encara que la seva importància productiva és limitada. El seu valor és més cultural i paisatgístic que agrícola.

Les característiques geològiques, climàtiques i fisiogràfiques han donat lloc a la formació de sòls pertanyents als ordres:

- **Entisols** (sòls joves amb poca evolució)
- **Aridisols** (sòls secs amb baix contingut en matèria orgànica)
- **Inceptisols** (sòls amb moderat desenvolupament d'horitzons)

2.1.4 CLIMATOLOGIA

El clima d'Alcoi es classifica com **a mediterrani continental temperat**, amb estius secs i hiverns suaus. Les precipitacions es concentren a la tardor i primavera, mentre que els mesos estivals presenten un règim de pluges escàs.

Segons el **Sistema d'Informació Geogràfica de Dades Agràries (SIGA)**, el clima de la zona es defineix com **a mediterrani subtropical**, amb valors climàtics mitjana:

- **Temperatura mitjana anual: 14,5 °C**
- **Precipitació mitjana anual: 461 mm**

Les temperatures hivernals varien entre **7,8 i 11 °C**, amb episodis de gelades, mentre que a l'estiu oscil·len entre **19 i 23 °C**, amb **dos mesos de baixes precipitacions**.

La diversitat d'orientacions i altituds en el terme municipal genera **microclimes locals**, la qual cosa afavoreix la presència d'àrees amb vegetació més densa, especialment al **Parc Natural del Carrascar de la Font Roja** i, en menor mesura, a la **Serra de Mariola**.

Estació "ALCOI"	Tª mitjana (°C)	Pp mitjana (mm)
Gener	7,8	38,4
Febrer	8,3	32,2
Març	9,7	42,6
Abril	11,7	44,3
Maig	15,3	48,4
Juny	19,7	28,3
Juliol	23,6	10,2
Agost	23,3	15,3
Setembre	20,3	26,8
Octubre	15,3	70,6
Novembre	11,0	42,7
Desembre	7,9	61,4
TOTAL	14,5 (Med)	461,0 (Tot.)

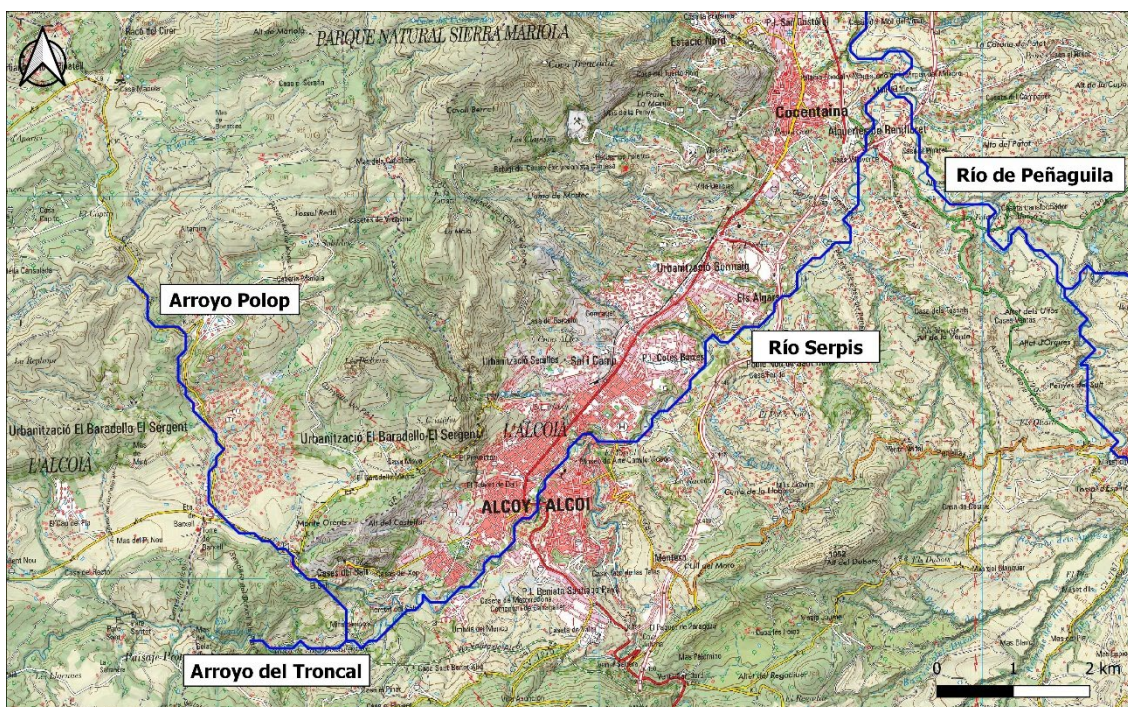
Taula 1 Valors de temperatura i precipitació a la zona d'estudi. Font: SIGA.

2.1.5 HIDROLOGÍA

El sistema hidrogràfic d'Alcoi està compost per diversos cursos fluvials menors que conflueixen per a formar el **riu Serpis** o **riu d'Alcoi**. Les principals lleres que travessen la ciutat són:

- **Riu Barxell**
- **Riu Polop**
- **Riu Molinar**
- **Riu Riquer**

Aquests rius han modelat el paisatge amb **profunds barrancs**, característics de l'entorn.

— Hidrología superficial

Il·lustració 2 Hidrologia de l'entorn del municipi d'Alcoi

AIGÜES SUBTERRÀNIES

El **brollador del riu Molinar** és la principal font d'abastament d'aigua per a la ciutat, juntament amb diversos aquífers subterranis. La litologia calcària afavoreix l'acumulació d'aigua en **reserves subterrànies**, tot i que el seu ús es limita a situacions de sequera.

En el terme municipal s'identifiquen **quatre masses d'aigua subterrànies**, catalogades com a recursos estratègics per a l'abastament.

Qualitat de l'aigua i pressions ambientals

L'aigua a Alcoi presenta problemes derivats de la contaminació industrial i urbana, especialment en el tram baix del riu Serpis. Factors que afecten la qualitat de l'aigua inclouen:

- **Descàrregues industrials** a l'eix Alcoi-Cocentaina-Muro.
- **Ús ineficient dels recursos hídrics**, agreujat per la sequera estacional.
- **Contaminació al Pantà de Beniarrés**, on els residus urbans-industrials alteren la qualitat de l'aigua.

L'estat de les aigües del **riu Serpis** ha estat qualificat per la **Confederació Hidrogràfica del Xúquer** amb paràmetres de qualitat ambiental que reflecteixen la necessitat de mesures per a la seva protecció i restauració.

El medi físic d'Alcoi presenta una combinació de factors geològics, climàtics i hidrològics que han modelat el seu paisatge i biodiversitat. La geologia kàrstica, la hidrologia superficial i subterrània, i les condicions climàtiques determinen l'estructura ecològica del territori.

El coneixement detallat d'aquests elements és fonamental per a la planificació de la **infraestructura verda** i la gestió sostenible dels recursos naturals en l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi.

2.2 VEGETACIÓ

La vegetació d'Alcoi es troba influenciada per la seva ubicació a la **regió mediterrània**, dins la província catalano-provençal-balear, específicament al sector **Setabense, subsector Alcoià-Diànic**. Des del punt de vista bioclimàtic, el territori abasta el **pis mesomediterrani** a la major part del terme municipal, mentre que als cims de les serres predomina el **supramediterrani**, amb un ombroclima **sec-subhúmit**.

L'estudi de la vegetació s'ha realitzat prenent com a referència els **mapes de vegetació de Rivas Martínez (1987)**, permetent identificar tant la vegetació potencial com la vegetació actual, significativament modificada per l'activitat humana.

2.2.1 VEGETACIÓ POTENCIAL

La vegetació potencial del municipi d'Alcoi està dominada per formacions d'alzinars amb diferents característiques segons el pis bioclimàtic:

- **Alzinars mesomediterranis manxec-aragonesos basòfils:** predominants a la major part del terme municipal, on l' **alzina** (*Quercus rotundifolia*) és l'espècie arbòria dominant.
- **Alzinars supramediterranis castellano-mestrazgo-manxecs basòfils:** presents en altituds majors, especialment al **Carrascal de la Font Roja**, on l'alzina conviu amb espècies com el **juníper** (*Juniperus communis*).

Cadascuna d'aquestes sèries de vegetació presenta una progressió en la successió ecològica, amb diferents nivells de degradació de l'ecosistema original. Segons **Rivas Martínez**, l'estructura d'aquestes formacions es compon de:

1. **Boscoss climàtics:** dominats per **alzines** (*Quercus rotundifolia*), juntament amb espècies acompanyants com *Bupleurum rigidum* i *Teucrium pinnatifidum*.
2. **Matolls densos:** formacions arbustives amb **coscolla** (*Quercus coccifera*), **retama**

- (*Retama sphaerocarpa*) i diversos rosals silvestres.
- Matolls degradats:** amb espècies de menor port com **lavanda** (*Lavandula latifolia*), **genistes** (*Genista scorpius*) i **globulària** (*Globularia vulgaris*).
  - Pastius:** cobertes herbàcies dominades per **espart** (*Stipa tenacissima*), **festuques** (*Festuca hystrix*) i altres gramínies adaptades a condicions de sequera.

Nom de la sèrie	Castellano-aragonesa de l'alzina	Castellano-maestrazgo-manxega de l'alzina
Pis bioclimàtic	Mesomediterrani	Supramediterrani
Nom fitosociològic	<i>Bupleuro rigidi-Querceto rotundifoliae</i>	<i>Junipero thuriferae-Querceto rotundifoliae</i>
I-Bosc	<i>Quercus rotundifolia</i> <i>Bupleurum rigidum</i> <i>Teucrium pinnatifidum</i> <i>Thalictrum tuberosum</i>	<i>Quercus rotundifolia</i> <i>Juniperus thurifera</i> <i>Juniperus hemisphaerica</i> <i>Rhamnus infectoria</i>
II-Matorral dens	<i>Quercus coccifera</i> <i>Rhamnus lycioides</i> <i>Jasminum fruticans</i> <i>Retama sphaerocarpa</i>	<i>Rosa agrestes</i> <i>Rosa micrantha</i> <i>Rosa cariotii</i> <i>Crataegus monogyna</i>
III-Matorral degradat	<i>Genista scorpius</i> <i>Teucrium capitatum</i> <i>Lavandula latifolia</i> <i>Helianthemum rubellum</i>	<i>Genista pumila</i> <i>Linux appressum</i> <i>Fumana procumbens</i> <i>Globularia vulgaris</i>
IV-Pastius	<i>Stipa tenacissima</i> <i>Brachypodium ramosum</i> <i>Brachypodium distachyon</i>	<i>Festuca hystrix</i> <i>Dactylis hispànica</i> <i>Koeleria vallesiana</i>

Taula 2 Vegetació potencial al municipi d'Alcoi

2.2.2 VEGETACIÓ ACTUAL

L'anàlisi de la vegetació actual permet avaluar l'impacte de l'activitat humana sobre el medi natural. A Alcoi, les formacions vegetals han sigut alterades en diferents intensitats, donant lloc a una estructura heterogènia en la qual es poden distingir diverses unitats de vegetació:

Serra de Mariola

La **Serra de Mariola** és una de les zones amb major diversitat florística de la regió, amb **més de 1.200 espècies catalogades**. Tanmateix, la cobertura forestal ha patit un fort deteriorament a causa d'incendis i a l'activitat humana.

Els **carrascars** són la formació arbòria més representativa, tot i que en estat fragmentat i relegats a zones protegides. En aquestes àrees, a més de l'alzina, apareixen espècies com el **freixe de flor** (*Fraxinus ornus*) i l'**arc granatenc** (*Acer opalus subsp. granatense*).

En altituds majors i en enclavaments més humits es troben **boscoss mixtos**, dominats per **queixals** (*Quercus faginea*) i freixes, juntament amb altres arbres caducifolis. A menor alçada, predominen **matolls de coscoll** (*Quercus coccifera*) i formacions arbustives com **saraus** (*Rubus ulmifolius*) i **espinars**.

Carrascal de la Font Roja i Serra dels Plans

El **Carrascal de la Font Roja** és una àrea d'alt valor ecològic on encara es conserva vegetació climàtica ben desenvolupada. Aquest espai alberga diverses formacions vegetals:

- **Boscoss caducifolis**, on espècies com el **mostatjo** (*Sorbus ària*) i el **queixal** (*Quercus faginea*) conviuen amb caducifòlies mediterrànies.
- **Carrascars d'obaga i solana**, amb diferències en la composició del sobrebosc segons l'exposició solar.
- **Vegetació rupícola**, adaptada a zones de roques i pedregals.
- **Pinedes de repoblació**, presents en certes àrees degradades.

A la **Serra dels Plans**, els **carrascars** estan més ben conservats i, en zones més fresques i humides, apareixen espècies caducifòlies com el **freixe de flor** (*Fraxinus ornus*), el **mosson** (*Sorbus ària*) i l'**arc** (*Acer granatense*).

Vegetació de ribera: riu Serpis i barrancs

Les àrees ripàries d'Alcoi presenten formacions vegetals lligades a la presència d'aigua. A les lleres del **riu Serpis** i els barrancs com el **Barxell**, es troben:

- **Boscoss de galeria** ben conservats, amb **sargues** (*Salix eleagnos*) i **oms** (*Ulmus minor*).
- **Matollars d'adelfa** (*Nerium oleander*), acompanyats per **saraus** (*Rubus ulmifolius*) i **cua de cavall** (*Equisetum ramosissimum*).
- **Formacions herbàcies hidròfiles**, amb espècies com *Carex pendula* i *Equisetum telmateia*.

En barrancs amb major humitat i sòls argilosos, com la **Canal d'Alcoi**, és freqüent la presència de **roldó** (*Coriaria myrtifolia*), una espècie indicadora de sòls temporalment enxorcats.

La vegetació d'Alcoi presenta una gran riquesa ecològica, amb un mosaic d'ecosistemes que varien des dels **alzinars mes i supramediterranis**, fins als **boscoss riparis i formacions arbustives de muntanya**. No obstant això, l'activitat humana ha reduït la cobertura forestal i ha fragmentat moltes d'aquestes comunitats vegetals, la qual cosa fa necessari establir estratègies de conservació i restauració dins del **Pla de Renaturalització d'Alcoi**.

Les actuacions previstes en l'estratègia busquen millorar la resiliència dels ecosistemes naturals, afavorir la connectivitat ecològica i recuperar l'estructura original dels hàbitats més degradats, promovent una gestió sostenible del territori i una major adaptació al canvi climàtic.

2.2.3 USOS DEL SÒL

El municipi d'Alcoi presenta una distribució del sòl caracteritzada per una marcada predominança d'àrees forestals i espais naturals, amb una ocupació urbana relativament reduïda. L'activitat agrícola, encara que presenti, ha anat perdent pes en favor del sector industrial i terciari, la qual cosa ha redefinit el model d'ocupació del territori.

Usos urbans del sòl

El sòl urbà a Alcoi representa aproximadament **el 7,10%** de la superfície total del municipi, concentrant-se en la seua majoria en el **nucli urbà central**, mentre que existeixen desenvolupaments urbans secundaris en l'extraradi.

La planificació vigent classifica **193,45 ha.** com a sòl urbanitzable, amb una divisió funcional clara:

- **114,02 ha.** destinades a **ús residencial**, concentrades en el nucli urbà i en sectors d'expansió.
- **79,43 ha.** destinades a **ús industrial**, ubicades estratègicament en funció de l'accessibilitat i la presència d'infraestructures de transport.

DISTRIBUCIÓ DEL SÒL RESIDENCIAL

- La major concentració de **sòl urbà consolidat** es troba en el **nucli urbà d'Alcoi**, on el creixement ha seguit un model compacte.
- Sectors **en desenvolupament parcial**, com **Llometes**, presenten una ocupació encara no consolidada, la qual cosa evidencia un procés de creixement discontinu.
- A l'**extraradi**, hi ha tres urbanitzacions de baixa densitat:
  - **Montesol i Baradello** (a l'oest del nucli urbà).
  - **L'Estepar** (al sud).

Aquestes àrees han sorgit com a resposta a la demanda d'habitatge en entorns menys densificats, amb una creixent atracció cap a la zona **del Sergent-Barxell**, confrontant amb la urbanització de **Baradello**.

ESTRUCTURA I DISTRIBUCIÓ DEL SÒL INDUSTRIAL

Alcoi és una ciutat amb una forta tradició industrial, la qual cosa es reflecteix en la presència significativa de **sòl dedicat a l'activitat productiva**. L'evolució del sector ha determinat la seva

localització en funció de factors com la **proximitat a les lleres fluvials, l'accessibilitat viària i les connexions logístiques**.

Actualment, el sòl industrial s'organitza en **dues grans àrees**:

- **Zona nord**: polígons industrials de **Cotes Baixes i Cotes Altes**, vinculats a l'entrada nord de la ciutat.
- **Zona sud**: concentra la major activitat industrial, amb polígons com **la Beniata, el Clérigo, Sant Benet, Santiago Payá i El Castellar**.

Malgrat la consolidació d'aquestes àrees, persisteixen certs **nuclis industrials dins del nucli urbà**, resultat de la coexistència de fàbriques històriques amb desenvolupaments residencials.

Presència de l'ús terciari

Alcoi no disposa d'una àrea específica dedicada exclusivament a **usos terciaris**. Aquests es troben dispersos en:

- **Locals comercials en planta baixa** d'edificacions residencials.
- **Edificacions individuals** amb activitat terciària en zones residencials i industrials.

Aquest model genera un **teixit comercial integrat en l'estructura urbana**, tot i que planteja reptes en termes d'especialització i planificació del creixement del sector serveis.

Usos agrícoles

L'activitat agrícola a Alcoi ha anat perdent protagonisme en l'estructura econòmica local a causa de **factors topogràfics adversos**, que limiten l'extensió de les terres cultivables.

El **2011**, la superfície agrícola ocupava **2.459 ha.**, representant **només el 18,96%** del terme municipal. En contrast, les àrees forestals abasten **63,61%** de la superfície total, la qual cosa evidencia la primacia de l'entorn natural sobre l'activitat agropecuària.

CULTIUS PREDOMINANTS

Alcoi es caracteritza per un **model agrícola de secà**, amb cultius adaptats a l'aridesa del clima mediterrani. Les principals produccions inclouen:

- **Cereals: ordi** (predominant), seguida de **blat** i en menor mesura **civada**.
- **Fruiters no cítrics: ametllers** com a cultiu més representatiu.
- **Olivera**, amb una presència significativa a les explotacions locals.
- **Lleguminoses per a gra** i cultius industrials com el **gira-sol**.
- **Hortalisses d'autoconsum**, amb una producció molt limitada.

Segons el **Cens Agrari de 2009 de l'Institut Nacional d'Estadística**, a Alcoi existien **132 explotacions agrícoles amb terres**, de les quals:

- **119** estaven destinades exclusivament a l'agricultura.
- **13** combinaven l'**agricultura amb la ramaderia**.

En total, aquestes explotacions sumaven **3.921 ha.**, de les quals:

- **64,65%** eren terres llaurades.
- **3,28%** es destinaven a pastures permanents.
- **32,07%** corresponien a altres superfícies.

EL PAPER DELS "MASOS" EN EL MODEL AGRARI

Històricament, la tipologia d'**explotació agrícola dominant a Alcoi** ha sigut la dels "**masos**", finques d'entre 20 i diversos cents de ha., vinculades a propietaris l'activitat principal dels quals no sempre estava relacionada amb l'agricultura. Aquestes explotacions comptaven amb una **masia central**, que servia de nucli de l'activitat agropecuària.

Els **masos** han sigut clau en l'evolució del paisatge agrícola d'Alcoi, vinculant-se inicialment al **cultiu de cereals**, per a després incorporar l'**olivera, la vinya i l'ametller**. Tanmateix, a partir de la dècada de **1970**, moltes d'aquestes finques van entrar en un procés de **declivi i transformació**, canviant de propietat i adaptant-se a nous usos.

Protecció de les masies en espais naturals

El **Pla Rector d'Ús i Gestió del Parc Natural del Carrascal de la Font Roja** estableix mesures per a la **protecció de les masies** dins del seu àmbit, garantint la conservació dels seus valors arquitectònics i la seva integració en el paisatge natural. De manera similar, el **Parc Natural de la Serra de Mariola** protegeix aquestes edificacions tradicionals sota el **Decret 79/2007**, regulant els usos que poden albergar i les intervencions arquitectòniques permeses.

L'**ús del sòl a Alcoi** reflecteix una estructura territorial on predominen els **espais forestals i naturals**, amb una ocupació urbana concentrada i una activitat agrícola en declivi.

- El **creixement urbà** s'ha concentrat en el **nucli històric**, amb àrees d'expansió en urbanitzacions perifèriques i una distribució planificada del sòl industrial en dues grans zones.
- L'**activitat agrícola** ocupa una superfície reduïda i es caracteritza per un **model de secà**, amb predomini de conreus tradicionals com **cereals, oliveres i ametllers**.
- Les **masies històriques** juguen un paper rellevant en la identitat del territori, tot i que el seu model d'explotació ha canviat amb el temps, essent objecte de **protecció en els espais naturals** del municipi.

Aquest diagnòstic és fonamental per a establir **criteris de planificació sostenible**, assegurant una gestió equilibrada del sòl que permeti la **preservació de l'entorn natural**, l'optimització dels recursos urbans i industrials i la recuperació del patrimoni agrari d'Alcoi.

2.3 HÀBITATS D'INTERÈS COMUNITARI

En el municipi d'Alcoi s'han identificat diversos **Hàbitats d'Interés Comunitari (HIC)**, reconeguts per la **Xarxa Natura 2000** i catalogats a través del **Visor Cartogràfic de la Comunitat Valenciana**. Aquests hàbitats representen ecosistemes amb un alt valor ecològic, que alberguen espècies de flora i fauna d'especial interès i que requereixen mesures de conservació per garantir la seva persistència.

Els hàbitats identificats a Alcoi poden agrupar-se en diferents categories segons les seues característiques ecològiques i biogeogràfiques.

Bosc i formacions arbòries

Els boscos naturals i seminaturals d'Alcoi alberguen una gran diversitat d'espècies autòctones, amb presència de formacions representatives del **clima mediterrani**.

- **Alzinars (HIC 9340)**: dominats per *Quercus ilex* i *Quercus rotundifolia*, aquests boscos escleròfils mediterranis presenten una alta cobertura arbòria i un ensurt característic. En funció de les condicions ambientals, poden aparèixer barrejats amb altres espècies de *Quercus*, especialment en sòls més humits o amb major influència oceànica.
- **Rouredes ibèriques (HIC 9240)**: formacions de **queixal** (*Quercus faginea*) i **queixal morum** (*Quercus canariensis*), amb benobosc ben desenvolupat. Aquests boscos mediterranis marcescents es troben en enclavaments específics del terme municipal, generalment en zones més fresques i humides.
- **Fresnedes termòfiles (HIC 91BO)**: boscos riparis de *Fraxinus anguina*, desenvolupats en marges de cursos d'aigua i barrancs amb sòls humits. Són essencials per a la connectivitat ecològica i la conservació d'espècies associades a medis aquàtics.

Hàbitats riberencs i matolls de zones humides

Els ecosistemes associats a cursos d'aigua i rieres tenen un alt valor ecològic a causa de la seua capacitat per regular el cicle hidrològic i albergar una gran biodiversitat.

- **Galeries i matolls riberencs termomediterranis (HIC 92DO)**: Formacions de **taratges** (*Tamarix spp.*), **adelfes** (*Nerium oleander*) i **sarsamores** (*Rubus ulmifolius*), que es troben en riberes mediterrànies amb cabal intermitent. Són essencials per a l'estabilització dels marges fluvials i la protecció contra l'erosió.

Hàbitats rocosos i de muntanya

Les formacions rocoses alberguen comunitats vegetals especialitzades que depenen de condicions extremes, amb escassetat de sòl i fluctuacions tèrmiques pronunciades.

- **Pendents rocoses calcícoles amb vegetació casmofítica (HIC 8210)**: es localitzen en

farallons i tallats de roca calcària, on creixen espècies adaptades a fissures i esquerdes. Aquestes comunitats són riques en endemismes i presenten una alta diversitat florística, amb gèneres com **Sedum, Saxifraga, Linaria i Hormatophylla**.

Aiguamolls i brolladors

Els hàbitats aquàtics exerceixen un paper clau en la conservació de la biodiversitat i el manteniment de l'equilibri ecològic del territori.

- **Brolladors petrificants amb formació de toves calcàries (HIC 7220):** ambients humits en els quals es desenvolupen cuixes del gènere **Cratoneurion**, que faciliten la precipitació de carbonats i la formació de dipòsits tobacis. En aquests entorns es troben espècies de falgueres com el **culantrillo de pou (Adiantum capillus-veneris)**.

Formacions herbàcies i pastius

Els pastius naturals i seminaturals són ecosistemes clau per a la conservació de la biodiversitat a Alcoi, proporcionant hàbitat per a nombroses espècies de flora i fauna.

- **Zones subestèpiques de gramínies i anuals (HIC 6220):** comunitats de gramínies xeròfiles desenvolupades sobre sòls secs i poc profunds. Presenten una alta diversitat d'espècies, incloent endemismes de la Mediterrània occidental com **Stipa, Brachypodium i Linaria**.

Matolls escleròfils

Els matolls mediterranis constitueixen una part essencial del paisatge d'Alcoi, actuant com a ecosistemes de transició entre els boscos i les formacions obertes.

- **Matolls arborescents de Juniperus spp. (HIC 5210):** formacions dominades per **Juniperus oxycedrus** i **Juniperus phoenicea**, que poden representar estats de degradació de boscos més madurs o comunitats permanents en substrats pobres.
- **Matollars termomediterranis i pre-estèpics (HIC 5330):** formacions obertes amb espècies com **llentiscle (Pistacia lentiscus)**, **mirto (Myrtus communis)** i **margateig (Chamaerops humilis)**. Són hàbitats rics en biodiversitat i fonamentals per a la conservació d'espècies adaptades a condicions semiàrides.

Bresals i matolls de muntanya

En les zones de major altitud del terme municipal es troben comunitats arbustives adaptades a condicions climàtiques més rigoroses.

- **Bressars oromediterranis endèmics amb aliaga (HIC 4090):** matolls d'alta muntanya amb espècies adaptades a sòls pobres i fortes oscil·lacions tèrmiques. Es componen de petits arbustos com **Erinacea anthyllis, Genista, Astragalus i Bupleurum**.

Els **Hàbitats d'Interés Comunitari (HIC)** presents a Alcoi reflecteixen la gran diversitat ecològica del municipi, amb la coexistència de **bosc mediterranis, formacions ripàries, matolls, pastius i hàbitats rocosos**.

Aquests ecosistemes exerceixen un paper fonamental en la conservació de la biodiversitat i la regulació ambiental, per la qual cosa la seua preservació és clau en l'**Estratègia de Renaturalització d'Alcoi**. La implementació de mesures de protecció i restauració permetrà millorar la connectivitat ecològica, garantir la resiliència d'aquests hàbitats enfront del canvi climàtic i reforçar els serveis ecosistèmics que proporcionen a la ciutat i el seu entorn.

2.4 ESPAIS NATURALS PROTEGITS

El municipi d'Alcoi compta amb una gran riquesa natural i paisatgística, destacant diversos espais protegits d'alt valor ecològic. Entre ells, es troben dos **parcs naturals d'importància regional**, un paratge natural municipal, així com espais inclosos en la **Xarxa Natura 2000** i altres àrees d'interès ecològic. La preservació d'aquests espais és clau per a la **conservació de la biodiversitat, la regulació dels ecosistemes i el desenvolupament d'activitats sostenibles**.

2.4.1 PARC NATURAL DE LA SERRA DE MARIOLA

El **Parc Natural de la Serra de Mariola** va ser declarat com a tal el **2002** a causa de la seva rellevància ambiental, paisatgística i sociocultural. Amb una superfície de **gairebé 17.000 ha.**, el parc s'estén pels termes municipals d'**Alcoi, Agres, Alfafara, Banyeres de Mariola, Bocairent, Cocentaina i Muro de Alcoy**.

VALORS AMBIENTALS I ECOLÒGICS

- **Alta diversitat de flora i fauna:** alberga més de **1.200 espècies de plantes**, moltes d'elles amb valor medicinal i aromàtic.
- **Importància hidrogràfica:** actua com a **zona de recàrrega d'aqüífers** i és l'origen de nombrosos brolladors i cursos d'aigua.
- **Paisatge de muntanya:** presenta relleus calcaris amb **cims com el Montcabrer (1.390 m), el Morro del Comptador i el Cenincal**, oferint panoràmiques de gran valor.
- **Patrimoni cultural:** compta amb vestigis històrics com **ruïnes de castells, ermites i vies pecuàries**.

NORMATIVA D'ORDENACIÓ AMBIENTAL

La gestió i conservació del parc estan regulades per diverses normatives autonòmiques:

- **Decret 76/2001:** Pla d'Ordenació de Recursos Naturals de la Serra de Mariola.
- **Decret 3/2002:** declaració del Parc Natural de la Serra de Mariola.

- **Decret 79/2007:** Pla Rector d'Ús i Gestió del parc.

La Serra de Mariola és un **referent de la mitja muntanya mediterrània**, destacant pel seu mosaic d'ecosistemes i la seva relació històrica amb les comunitats locals.

2.4.2 PARC NATURAL DEL CARRASCAL DE LA FONT ROJA

Declarat parc natural el **1987**, el **Carrascal de la Font Roja** abasta una superfície de **2.298 ha.**, estenent-se entre els municipis d'**Alcoi i Ibi**. És un dels espais més ben conservats de la **Comunitat Valenciana**, albergant formacions boscoses representatives del **paisatge mediterrani original**.

VALORS NATURALS I CULTURALS

- **Bosc de carrasca:** conté un dels **carrascars (Quercus ilex)** més ben conservats de la regió, la qual cosa li confereix un **alt valor ecològic**.
- **Diversitat biològica:** alberga més de **600 espècies vegetals** i una fauna variada.
- **Paisatge muntanyós:** destaquen cims com l'**Alt de Sant Antoni i el Menejador (1.352 m)**.
- **Geologia i hidrologia:** presenta formacions kàrstiques, coves i simes que contribueixen a la **recàrrega d'aqüífers**.
- **Patrimoni cultural:** compta amb l'**Ermita de la Font Roja**, un punt de referència històrica i espiritual.

NORMATIVA D'ORDENACIÓ AMBIENTAL

El parc es gestiona mitjançant:

- **Decret 49/1987:** declaració del parc natural.
- **Decret 121/2004:** Pla d'Ordenació de Recursos Naturals i revisió del Pla Rector d'Ús i Gestió.

El **Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals (PORN)** amplia la protecció a **6.326 ha.**, incloent la **Serra del Menejador** i zones agrícoles tradicionals, garantint la conservació d'aquests ecosistemes.

2.4.3 XARXA NATURA 2000

Alcoi compta amb diverses àrees incloses en la **Xarxa Natura 2000**, el règim de protecció de la qual es deriva de les Directives 92/43/CEE (Hàbitats) i 79/409/CEE (Aus), així com de la **Llei de Patrimoni Natural i Biodiversitat**.

ZONES PROTEGIDES DINS LA XARXA NATURA 2000

- **ZEPA Serres de Mariola i Carrascal de la Font Roja:** Zona d'Especial Protecció per a les

Aus amb una extensió de **22.531 ha.**

- **ZEC Serres de Mariola i Carrascal de la Font Roja:** Zona Especial de Conservació que abasta **19.867 ha.**, amb presència d'espècies d'interès comunitari.

2.4.4 ALTRES ESPAIS NATURALS PROTEGITS

Paratge Natural Municipal Sant Bonaventura-els Canalons

- Declarat el **2002**, amb una extensió de **18,34 ha.**
- Presenta un **paisatge fluvial d'alt valor ecològic**, amb formacions de **galeria ripària** i biodiversitat associada als cursos d'aigua.

Paisatge Protegit del Riu Serpis

- Declarat el **2007**, amb una superfície aproximada de **10.000 ha.**
- Comprèn el **tram del riu Serpis** entre Alcoi i Gandia, protegint els seus ecosistemes fluvials i el seu **valor paisatgístic**.

Reserva de fauna Canyet de les Pedres de Sant Cristòfol

- Zona de **4,67 ha.** al **Barranc del Cint**, destinada a la **reintroducció del voltor lleonat** (*Gyps fulvus*) i la protecció d'espècies rupícoles.

2.5 ESPAIS D'INTERÈS PER A LA CONSERVACIÓ DE LA FAUNA

Diversos espais del municipi han estat identificats com a **zones clau per a la biodiversitat**, en albergar espècies d'interès ecològic.

1. Canyet de les Pedres de Sant Cristòfol

- Important per la **presència d'una colònia de voltors lleonats (Gyps fulvus)**.
- Constitueix un **refugi per a espècies rupícoles** i ofereix oportunitats d'observació de fauna.

2. Paisatge Protegit del Riu Serpis

- Hàbitat de diverses **espècies aquàtiques i terrestres**, amb presència d'**ecosistemes de ribera ben conservats**.

3. Cova Juliana

- Una de les majors **cavitats kàrstiques** de la Comunitat Valenciana.
- **Cinquè refugi en importància per a ratpenats** a la regió, amb diverses espècies de quiròpters protegits.

4. Font de l'Hortet del Pobre (Preventori)

- Àrea recreativa amb **bosc de pollancre i plàtans**.
- Hàbitat d'**amfibis com el gripau comú (Bufo spinosus), gripau motejat (Pelodytes punctatus) i granota comuna (Pelophylax perezi)**.

Els espais naturals protegits d'Alcoi són **essencials per a la conservació de la seua biodiversitat i patrimoni natural**. La coexistència de **parcs naturals, reserves de fauna, espais de la Xarxa Natura 2000 i paisatges protegits** ressalta la importància ambiental d'aquest territori.

L '**Estratègia de Renaturalització d'Alcoi** busca potenciar la connectivitat ecològica i promoure la gestió sostenible d'aquests espais, assegurant la seua conservació a llarg termini.

[3] CARACTERITZACIÓ DE LA FLORA

L'estudi de la flora d'Alcoi és fonamental per a la **gestió i conservació del territori**, permetent identificar espècies autòctones, endèmiques i aquelles en risc, així com avaluar el grau d'alteració del medi. Conèixer la distribució i composició vegetal del municipi no només facilita la correcta gestió del paisatge, sinó que també permet **dissenyar estratègies de restauració ecològica** i adoptar mesures per a la preservació dels ecosistemes naturals.

3.1 ANTECEDENTS

L'estudi del patrimoni vegetal d'Alcoi requereix un **catàleg exhaustiu d'espècies**, que permeti comprendre l'**estructura de la vegetació i la dinàmica dels ecosistemes**. La correcta identificació de les plantes autòctones proporciona informació sobre:

- La **singularitat de les espècies presents**, incloent-hi endemismes i espècies protegides.
- La **composició dels hàbitats**, determinant els agrupaments vegetals en funció de factors climàtics, edàfics i d'ús del sòl.
- La **conservació dels ecosistemes**, avaluant el seu estat de naturalitat i permetent una gestió eficaç del medi natural.

En els últims anys, el coneixement bifocal de l'entorn d'Alcoi ha experimentat un notable avanç gràcies als estudis realitzats per botànics locals com **Pep Nebot i Lluís Serra**. La informació recopilada ha convertit la flora d'Alcoi en una de les més ben documentades

3.2 HISTÒRIA DELS ESTUDIS BOTÀNICS A ALCOI

La investigació sobre la flora d'Alcoi té una llarga trajectòria que es remunta al segle XVIII i ha comptat amb la contribució de diversos botànics.

SEGLE XVIII - XIX

- **Antonio José Cavanilles (1797)**: va ser el primer botànic a documentar la vegetació d'Alcoi, esmentant la presència de **Trachelium caeruleum** i **Rubus ulmifolius** a la **Font del Molinar**.
- **Philip Barker Webb (1838)**: durant el seu viatge per Espanya, va descriure la **Centaurea aspera** al **Pinar de Merita**.
- **Heinrich Moritz Willkomm (1859)**: va registrar la **Scrophularia tanacetifolia** a la regió.

- **Francisco Colmeiro (1888)**: va recopilar informació sobre la flora d'Alcoi en la seua obra sobre la vegetació ibèrica.

SEGLE XX - PRIMERES INVESTIGACIONS DETALLADES

- **Jean Baptiste Gandoger (1917)**: va realitzar un dels primers reculls d'espècies a la zona.
- **Joaquín Cámara (1936-1942)**: va iniciar un estudi més sistemàtic de la flora d'Alcoi mentre treballava com a professor a l'Institut de Batxillerat de la ciutat. Durant aquest període, va elaborar un **herbari** amb anotacions de botànics com **Font Quer i Sennen**.
- **Oriol de Bolòs (1967)**: va documentar la presència de l'**'ailant** (*Ailanthus altissima*) al **riu Serpis**, una de les primeres cites d'aquesta espècie a la península ibèrica.
- **Ricardo Rigual (1984)**: va registrar l'espècie **Groenlàndia densa** al **riu Serpis**, sent aquesta l'única referència de la planta a la província d'Alacant.

FINALS DEL SEGLE XX - SEGLE XXI

A partir dels anys 80 i 90, la documentació sobre la flora d'Alcoi va experimentar un creixement exponencial, amb importants contribucions científiques:

- **Mateo & Nebot (1988), Ballester & Stübing (1990), De la Torre (1991), Caballer (1993), Serra (1993)**: van aportar estudis detallats sobre la vegetació de la zona.
- **Serra & col·laboradors (2001-2022)**: nombroses publicacions centrades en la flora del **Parc Natural del Carrascal de la Font Roja** i el **Parc Natural de la Serra de Mariola**.
- **Serra & Soler (2012)**: van presentar un inventari amb **2.159 registres florístics** de la zona d'estudi.
- **Serra & col·laboradors (2012, 2019)**: estudis sobre la flora de la **Serra de Mariola**.
- **Serra & col·laboradors (2001-2022)**: investigacions sobre **orquídies** en l'àmbit d'estudi, destacant la seva biodiversitat i distribució a la regió.

El coneixement botànic d'Alcoi s'ha consolidat al llarg de més de dos segles d'estudis, permetent **documentar la seua riquesa vegetal amb gran precisió**. La recopilació de dades ha sigut essencial per a identificar **hàbitats d'interés, espècies endèmiques i vegetació en perill**, facilitant la implementació d'**estratègies de conservació i restauració ecològica** dins del marc de l'**Estratègia de Renaturalització d'Alcoi**.

Aquests antecedents permeten comprendre millor l'evolució del paisatge vegetal de la regió i establir les bases per a una **gestió sostenible del patrimoni natural**.

3.3 FLORA PRESENT A LA ZONA D'ESTUDI

L'estudi de la flora de la zona s'ha basat en referències bibliogràfiques de diversos autors i en la consulta de floras locals i generals. La nomenclatura segueix els criteris de **Flora Ibèrica**,

Flora d'Andalusia Occidental, Med-Checklist i Flora Europaea, prioritzant sempre les versions més recents. Les classificacions fitosociològiques, biològiques i corològiques s'han determinat mitjançant observació de camp i bibliografia especialitzada.

Flora vascular de l'àrea d'estudi

Des de 1984 fins a l'actualitat, s'han recopilat **6,194 referències** de flora en quadrícules d '**1 km²** i s'han recol·lectat **524 plecs d'herbari**. En total, **900 espècies** han sigut confirmades en la zona, un nombre elevat a causa de la diversitat ecològica de la **Serra d'Alacant**.

Destaca la presència de flora **al·lòctona**, introduïda a través de l'agricultura i jardineria, afavorida pel **canvi climàtic**, que ha incrementat les temperatures anuals i propiciat condicions òptimes per a la seva expansió. En aquest informe s'analitza específicament la flora al·lòctona i el seu impacte.

CLASSIFICACIÓ DE LA FLORA

La flora ha estat classificada segons el seu **origen biogeogràfic (corologia)** i el seu estat de conservació. S'identifiquen els grups principals següents:

- **Flora Mediterrània:** constitueix més del **50%** de les espècies a la zona.
- **Flora Paleotemplada:** presenta espècies adaptades a climes temperats.
- **Flora Euroasiàtica i cosmopolita:** Inclou espècies que es troben a Euràsia i altres regions del món.
- **Flora endèmica:** s'han identificat **43 espècies endèmiques** de la Península Ibèrica, **28 d'elles iberolevantine**, incloent-hi **7 espècies del sector setabense**.
- **Flora rara:** s'han trobat **28 espècies** catalogades com a rares a la província d'Alacant segons Serra (2007).
- **Flora amenaçada:** a nivell nacional i mundial, no s'han identificat espècies en perill. No obstant això, **9 espècies** estan incloses en el **Catàleg Valencià d'Espècies de Flora Amençada**.
- **Flora protegida:** no s'ha registrat cap espècie protegida per normatives europees o nacionals, però sí a nivell autonòmic (9 espècies).
- **Flora al·lòctona:** s'han documentat **120 espècies al·lòctones**, el que representa el **15%** del total.
- **Flora invasora:** s'han identificat **15 espècies** catalogades com a invasores en llistes internacionals, nacionals i autonòmiques.

IMPORTÀNCIA DE LA CARACTERITZACIÓ FLORÍSTICA

El coneixement de la flora és cabdal per a la **gestió del territori** i l'**execució de projectes de renaturalització** en entorns urbans, com el que es proposa a **Alcoi**. Els estudis corològics permeten establir criteris per valorar la singularitat de la flora local, considerant la presència d'espècies **endèmiques, rares, relictos o amenaçades**.

El document presenta un quadre resum amb el nombre d'espècies de cada categoria, que es desenvolupa en els capítols posteriors.

3.4 FLORA ENDÈMICA, RARA I PROTEGIDA

L'anàlisi de la flora de l'àrea d'estudi ha permès identificar la presència de **43 espècies endèmiques** de la Península Ibèrica, destacant **28 espècies iberolewantines**, que inclouen tàxons restringits a la façana mediterrània. D'aquestes, **7 espècies són exclusives del sector setabense**, amb distribució en el sud de València i nord d'Alacant. La majoria d'aquestes espècies es desenvolupen en hàbitats específics, com **matolls, roquedes, saladers i pedregals**, i la seva presència a les zones d'actuació és limitada.

Així mateix, s'ha registrat un total de **28 espècies rares**, identificades segons els criteris de Serra (2007), algunes de les quals es troben en les àrees d'intervenció i hauran de ser considerades en el procés de renaturalització.

Quant a la **flora protegida**, segons el **Catàleg Valencià d'Espècies de Flora Amenaçada**, actualitzat per l'**Ordre 2/2022**, en la zona d'estudi es troben **9 espècies protegides a nivell autonòmic**. No s'han identificat espècies en perill o vulnerables, però sí **dues espècies protegides no catalogades i set espècies sota vigilància**, entre elles *Himantoglossum robertianum* i *Sternbergia colchiciflora*.

Per garantir la conservació d'aquestes espècies, es preveu la generació de **fitxes específiques amb informació cartogràfica i poblacional**, a més de la integració de mesures en la planificació de la infraestructura verda per minimitzar l'impacte de les intervencions sobre la flora d'alt valor ecològic.

[4] CARACTERITZACIÓ DE LA VEGETACIÓ

La caracterització de la vegetació en l'àrea d'estudi és un pas clau per al diagnòstic territorial i la planificació de la renaturalització. La vegetació es compon d'agrupacions específiques d'espècies vegetals que varien en funció de **factors climàtics, edàfics, geològics i d'ús humà**. Per a la seva classificació s'empra la **tècnica fitosociològica**, que permet identificar els tipus de vegetació mitjançant inventaris bifocals i categoritzar-los en associacions vegetals dins d'una **tipologia sintaxonòmica**.

L'anàlisi de la vegetació és cabdal, especialment en una zona actualment **degradada i amb presència significativa d'espècies invasores**. Mitjançant la identificació de restes de vegetació natural, es podran definir les directrius per a la restauració ecològica. En aquest sentit, s'han utilitzat metodologies internacionals com **CORINE i EUNIS**, que estableixen la composició florística com a criteri clau per a la cartografia d'hàbitats.

Aquest estudi preliminar ha recopilat informació prèvia sobre la vegetació i hàbitats existents en la zona d'intervenció, amb base en investigacions prèvies sobre la vegetació d'**Alcoi i el riu Serpis**. En fases posteriors del treball, s'incorporarà una cartografia detallada dels hàbitats actuals i el seu nivell de conservació, la qual cosa permetrà establir pautes específiques per a les accions de renaturalització.

4.1 METODOLOGIA

L'estudi de la vegetació s'ha basat en el **mètode fitosociològic** de l'escola **Zürich-Montpellier**, desenvolupat per **Braun-Blanquet (1979)** i adaptat a criteris successionistes per **Rivas-Martínez (1987)**. Aquesta metodologia permet identificar les comunitats vegetals presents en el territori a través d'inventaris bifocals, seleccionant àrees ecològicament homogènies que representen els hàbitats de la zona d'estudi.

Els inventaris registren la llista d'espècies presents juntament amb dos indicadors clau:

- **Abundància:** mesura la cobertura de cada espècie a l'àrea.
- **Sociabilitat:** indica la distribució espacial de l'espècie dins la comunitat, des d'individus aïllats fins a poblacions contínues.

A més de la informació florística, es recopilen dades **topogràfiques i ecològiques** per a cada àrea estudiada. Posteriorment, els inventaris són analitzats i classificats en diferents categories

fitosociològiques (classe, ordre, aliança i associació), permetent la seva comparació amb estudis previs en territoris adjacents.

Les espècies registrades s'agrupen en tres categories:

1. **Combinació habitual:** espècies més representatives de la comunitat.
2. **Característiques d'unitats superiors:** espècies no exclusives de la comunitat però presents en diverses associacions relacionades.
3. **Companys:** espècies que apareixen de forma ocasional per la interacció amb altres hàbitats propers.

El llistat de comunitats vegetals ha estat ordenat alfabèticament per facilitar la seva consulta, especialment per als qui no estan familiaritzats amb la classificació fitosociològica.

4.2 TIPOLOGIA SINTAXONÒMICA

L'estudi de la vegetació a la zona d'actuació s'ha estructurat en una **tipologia sintaxonòmica** que classifica les comunitats vegetals de manera jeràrquica en **classes, ordres i aliances**. Es van identificar múltiples associacions vegetals al llarg de la llera del riu, organitzades en deu classes principals:

1. ***Adiantetea capilli-veneris*:** vegetació de parets rezumants d'aigua, caracteritzada per espècies com *Adiantum capillus-veneris*.
2. ***Artemisietea vulgaris*:** formacions de plantes herbàcies anuals o vivaces sobre sòls nitrificats i humits, incloent-hi espècies ruderals i linònides.
3. ***Asplenietea trichomanis*:** vegetació rupícola adaptada a roques i murs, dominada per espècies com *Parietària judaica*.
4. ***Bidenteja tripartida*:** vegetació higrofitòfila de plantes anuals que colonitzen sòls temporalment inundats.
5. ***Lemnetea minoris*:** vegetació flotant en aigües dolces, amb espècies com *Lemna gibba*.
6. ***Molinio-Arrhenatheretea*:** pastius i jonqueres en sòls humits, amb espècies nitròfiles com *Juncus inflexus*.
7. ***Nerio-Tamaricetea*:** formacions d'arbres i arbustos en rieres i marges fluvials, amb comunitats d'avançaments (*Nerium oleander*).
8. ***Phragmiti-Magnocaricetea*:** vegetació hidròfila de gran mida en zones amb humitat permanent, com canyissars i espadanyals (*Typha angustifolia*).
9. ***Quercu-Fagetea*:** boscos caducifolis riberencs, amb presència d'omedes (*Ulmus minor*) i alberedes (*Populus alba*).

10. ***Thlaspietea rotundifolii***: vegetació de pedregals i cascajars en zones fluvials, amb espècies com *Andryala ragusina*.

Cadascuna d'aquestes comunitats és analitzada en funció de la seva composició florística, la seva distribució a la zona i el seu potencial per a la renaturalització de l'àrea. Aquest esquema permetrà definir estratègies de conservació i restauració ecològica adaptades a les condicions del territori.

4.3 VEGETACIÓ PROTEGIDA Y HÀBITATS

La **protecció d'hàbitats** és fonamental per a la conservació del patrimoni natural i la biodiversitat. En aquest sentit, la **Constitució Espanyola** (art. 45) i la **Llei 42/2007** estableixen el marc legal per a la conservació d'hàbitats i espècies a Espanya. Dins de la Unió Europea, la **Directiva d'Hàbitats 92/43/CEE** impulsa la creació de la **Xarxa Natura 2000**, una xarxa d'àrees protegides que inclouen **Llocs d'Importància Comunitària (LICs)** i **Zones Especials de Conservació (ZECs)**.

Metodologia d'identificació d'hàbitats

L'estudi d'hàbitats a la Comunitat Valenciana es basa en la tipologia del **CORINE Biotopes Manual**, que permet classificar tant hàbitats naturals com seminaturals i artificials. A més, s'han revisat i adaptat altres fonts com el **Manual dels Hàbitats de Catalunya** i el **Manual d'Interpretació dels Hàbitats de la UE**. Així mateix, s'ha adoptat la **Llista Patró Espanyola d'Hàbitats Terrestres (LPEHT)** per garantir compatibilitat amb la classificació EUNIS i amb la planificació mediambiental a nivell europeu.

Atès que els hàbitats estan en constant canvi per l'activitat humana i processos naturals, la identificació i delimitació d'aquests és clau per a la seva conservació i restauració ecològica.

Hàbitats protegits de la Directiva 92/43/CEE a la zona d'estudi

S'han identificat diversos hàbitats protegits a la zona, organitzats per categories:

1. Hàbitats d'aigua dolça

- Estanys eutròfics amb *Lemnetum gibbae*
- Rius mediterranis amb *Glaucium flavum* (*Andryaetum ragusinae*)
- Rius de ribes fangoses amb *Polygonum persicària* (*Xanthio italici-Polygonetum persicariae*)
- Rius mediterranis de cabal intermitent amb *Salicetum neotrichae*

2. Matolls escleròfils

- Matolls arborescents amb *Juniperus spp.*

- Matolls termomediterranis amb *Quercus coccifera*

3. Formacions herboses

- Prats secs semi-naturals (*Lathyro tremolsiani-Brachypodietum phoenicoidis*)
- Zones subestèpiques de gramínies (*Teucrio pseudochamaepitys-Brachypodietum retusi*)
- Prats humits mediterranis (*Holoschoenetum vulgaris*)

4. Torberes i zones pantanoses

- Manantials petrificants amb formació de tuf (*Trachelio caeruleae-Adiantetum capilli-veneris*)

5. Hàbitats rocosos

- Pendents rocosos amb vegetació casmofítica (*Resedetum valentinae*)

6. Boscos

- Boscos mediterranis caducifolis amb *Quercus faginea*
- Boscos galeria de *Salix alba* i *Populus alba* (*Vinco-Populetum albae*)
- Galeries riberenques termomediterrànies (*Rubo ulmifolii-Nerietum oleandri*)
- Alzinars mediterranis (*Quercetum rotundifoliae*)
- Pinedes de muntanya (*Fraxino orni-Aceretum granatensis*)

Aquest estudi permet una millor planificació de la **renaturalització i conservació del territori**, assegurant la preservació dels ecosistemes més vulnerables i promovent la seva restauració dins de les estratègies d'infraestructura verda.

[5] ARBRES MONUMENTALS I SINGULARS A ALCOI

Els **arbres monumentals i singulars** representen el patrimoni natural i cultural d'un territori. A Alcoi, aquests arbres han sigut testimonis de la història local, destacant per la seua **edat, grandària, raresa i importància històrica**. Tanmateix, el despoblament rural i la reducció d'activitats agrícoles han posat en risc la seva conservació, portant a la necessitat de la seva protecció i valoració.

OBJECTIUS DEL CATÀLEG D'ARBRES SINGULARS D'ALCOI

1. Recopilar informació sobre els arbres i arbredes del municipi.
2. Revisar l'estat dels arbres llistats en el catàleg oficial de l'ajuntament.
3. Actualitzar les fitxes de cada arbre amb nova informació.
4. Avaluar la incorporació de nous exemplars i arbredes.

Catàleg d'arbres monumentals i singulars

El **Catàleg d'Arbres i Arbredes d'Interés Local d'Alcoi** va ser publicat en 2014 i ampliat en 2017. Inclou un total de **67 arbres singulars**, dels quals **7** estan protegits en llistats de caràcter autonòmic o provincial.

EXEMPLARS DESTACATS

- **Pi del Mas dels Capellans** (*Pinus halepensis*): localitzat a les Llacunes, amb símptomes de senescència avançada.
- **Roure de Trencacaps** (*Quercus pubescens*): un dels pocs exemplars d'aquesta espècie a la zona, afectat per mutilacions i cicatrius de podes.
- **Teix del Mas de Tetuan** (*Taxus baccata*): protegit per baranes i murs a causa de la seva importància ecològica i la seva fragilitat.
- **Xop de Polop** (*Populus nigra*): amb nombroses cicatrius i branques seques a causa de la seva avançada edat.
- **Carrasca del Mas de Mató** (*Quercus rotundifolia*): presenta cicatrius de podes i picades d'insectes himenòpters.

- **Carrasca del Molí de la Font del Salt** (*Quercus rotundifolia*): s'estima que té **350 anys** d'antiguitat.
- **Cedres i teixos dels Jardins de Brutinel** (*Cedrus libani* i *Taxus baccata*): conjunt d'arbres històrics que han patit podes i mutilacions.

ARBREDES DESTACADES

Algunes espècies s'agrupen en **arbredes d'especial interès**, com els **xiprers de la Font Roja**, els **teixos del Jardí de Brutinell**, les **carrasques del Mas del Racó Vell** i els **garrofers de la Font de l'Olivereta**.

Estat de conservació

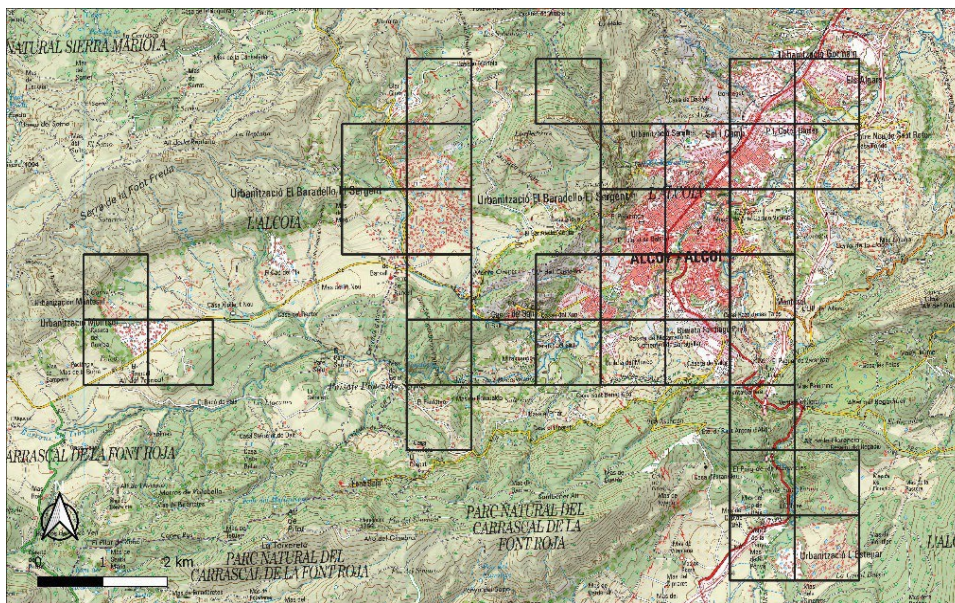
El catàleg inclou una avaluació de l'estat de cada arbre, observant signes de senescència, podes inadequades i danys per activitat humana. Alguns presenten cicatrius de poda, buits al tronc, branques seques o presència de plagues. A més, s'ha confirmat la mort d'un dels exemplars catalogats: el **Cedre Oliver** (*Cedrus libani*).

[6] CARACTERITZACIÓ DE LA FAUNA

La caracterització de la fauna a Alcoi és una peça clau en l' **estratègia de renaturalització del municipi**, ja que permet comprendre la diversitat biològica local i definir **accions estratègiques per a la conservació i recuperació d'hàbitats naturals**. Aquest estudi ofereix un diagnòstic detallat de la biodiversitat faunística a la zona i fonamenta la presa de decisions en la planificació urbana i ambiental.

Per al **mostreig i caracterització de la fauna**, s'han seleccionat **25 quadrícules d'1×1 km**, cobrint **2.500 ha** en zones clau del municipi. Aquesta selecció garanteix la representativitat dels **hàbitats més rellevants** i permet avaluar l'impacte de les futures accions de renaturalització.

□ Cuadrículas de muestreo

Il·lustració 4 Quadrícules de mostreig seleccionades.

6.1 METODOLOGIA DE L'ESTUDI

L'anàlisi faunística s'ha desenvolupat en **dues fases complementàries**:

1. Revisió bibliogràfica i documental

- S'han consultat textos legals sobre espais naturals protegits (Reserva de Fauna de **Canyet de les Pedres de Sant Cristòfol**, Paisatge Protegit del **riu Serpis**, entre d'altres).

- S'han analitzat bases de dades de biodiversitat com l'Inventari Espanyol d'Espècies Terrestres (IEET) i el Banc de Dades de Biodiversitat de la Generalitat Valenciana (BDB).
- S'han utilitzat fonts de ciència ciutadana, com eBird, Observation.org i la Carta Piscícola Espanyola, que han proporcionat informació sobre espècies detectades a la zona.

2. Treball de camp

- S'han realitzat **tres campanyes de mostreig** entre desembre de 2023 i març de 2024.
- S'han emprat **mètodes específics de detecció de fauna**, com fototrampàs per a mamífers, estacions d'escolta per a amfibis i ratpenats, trapes de llum per a invertebrats i identificació de peixos mitjançant captura i solta.
- S'ha aplicat una **anàlisi geoespacial** per a la identificació de patrons de distribució i connectivitat d'espècies en el territori.

6.2 BASES PER AL CONEIXEMENT DE LA FAUNA

La identificació de la fauna d'Alcoi es basa en una combinació de registres històrics, estudis científics actuals i observacions directes obtingudes a través de campanyes de mostreig. Aquesta metodologia permet obtenir un llistat detallat de les espècies presents al municipi, tot i que es reconeix que alguns grups, com els invertebrats, estan insuficientment estudiats a causa de la seva dificultat de detecció.

El municipi d'Alcoi es troba dins d'una àrea d'alt valor ecològic, destacant la seua inclusió en l'Àrea Important per a les Aus (IBA 160 Serra de la Safor i Nord d'Alacant) i la Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) de la Serra de Mariola i Carrascar de la Font Roja. Aquests espais alberguen importants comunitats faunístiques, particularment en ecosistemes boscosos, fluvials i rupícoles, reforçant la necessitat de conservar i millorar la connectivitat ecològica.

6.3 PRINCIPALS ECOSISTEMES I LA SEVA BIODIVERSITAT ASSOCIADA

Fauna forestal

Els **bosc mediterranis** són els ecosistemes predominants a Alcoi, amb grans extensions de **pineda de pi blanc** (*Pinus halepensis*) i **alzinars** (*Quercus rotundifolia*). Aquestes àrees proporcionen refugi a una diversitat d'espècies, incloent:

- **Rèptils:** sargantana colilarga (*Psammotromus algerus*), llangardaix ocel·lat (*Timon lepidus*), culebra d'escala (*Rhinechis scalaris*).

- **Ocells forestals:** carboner garrapins (*Periparus ater*), ferreret caputxí (*Lophophanes cristatus*), bec cepins (*Dendrocops major*), àguila calçada (*Hieraetus pennatus*), càrab comú (*Strix aluco*).
- **Mamífers:** guineu vermell (*Vulpes vulpes*), garduña (*Martes foina*), gat salvatge (*Felis sylvestris*), arruï (*Ammotragus lervia*) i mufló (*Ovis musimon*), aquests últims introduïts amb finalitats cinegètiques.

Els **boscors urbans i periurbans** d'Alcoi, com els parcs forestals, han afavorit la **presència d'espècies adaptades a ambients humanitzats**, incloent-hi l'**ardilla roja** (*Sciurus vulgaris*), la població dels quals ha augmentat en els últims anys.

Fauna de cursos fluvials

El riu **Serpis i els seus afluents** exerceixen un paper cabdal com a **corredors ecològics**, facilitant el moviment d'espècies i proporcionant hàbitat a la fauna aquàtica. Tanmateix, aquests ecosistemes han patit **alteracions significatives** a causa de l'activitat agrícola, la contaminació i la fragmentació per infraestructures hidràuliques. Entre les espècies clau es troben:

- **Amfibis i rèptils:** torbagament europeu (*Emys orbicularis*), en perill d'extinció, i culebra viperina (*Natrix maura*).
- **Mamífers:** llúdriga paleàrtica (*Lutra lutra*), amb una recuperació progressiva a la comarca.
- **Peixos autòctons:** cacho valencià (*Squalius valentinus*), barb (*Barbus bocagei*), tots dos afectats per la degradació de l'hàbitat i la presència d'espècies exòtiques invasores.

És fonamental **restaurar les riberes del Serpis i millorar la qualitat de l'aigua** per garantir la **supervivència d'aquestes espècies** i reforçar el seu paper en la connectivitat ecològica del municipi.

Fauna rupícola

Les **zones escarpades i tallats rocosos** d'Alcoi, com el **Barranc del Cint i la Serra de Mariola**, alberguen espècies especialitzades en hàbitats de muntanya:

- **Rapinyaires rupícoles:** voltor lleonat (*Gyps fulvus*), àguila-azor cuabarrada (*Aquila fasciata*), falcó pelegrí (*Falco peregrinus*), mussol reial (*Bubo bubo*).
- **Ocells rupícoles:** accentor alpí (*Prunella collaris*), xova piquirroja (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*).
- **Ratpenats cavernícoles:** ratpenat gran de ferradura (*Rhinolophus ferrumequinum*), ratpenat de cova (*Miniopterus schreibersii*), ratpenat ratoner patut (*Myotis capaccinii*).

La **Cova Juliana** ha estat identificada com un **refugi prioritari per a quiròpters**, cosa que resalta la necessitat de **protegir aquestes cavitats i evitar alteracions antropogèniques**.

Fauna associada a cultius

Les àrees agrícoles, especialment les de **secà amb oliveres i ametllers**, creen un **paisatge en mosaic que beneficia moltes espècies**. La preservació de **bolets, murs de pedra seca i marges agrícoles** és essencial per mantenir la biodiversitat. En aquests entorns destaquen:

- **Mamífers:** conill de mont (*Oryctolagus cuniculus*), teixó (*Meles meles*), guineu vermell (*Vulpes vulpes*), porc senglar (*Sus scrofa*).
- **Ocells de mitjans oberts:** mochuelo (*Athene noctua*), abubilla (*Upupa epops*), cogujada comuna (*Galerida cristata*), triguier (*Miliaria calandra*), caderner (*Carduelis carduelis*).

El manteniment de **pràctiques agrícoles sostenibles** permetrà **millorar la connectivitat ecològica i afavorir la coexistència d'espècies silvestres**.

Fauna urbana

Els entorns urbans ofereixen refugi a diverses espècies **adaptades a la coexistència amb l'ésser humà**. Els parcs i jardins juguen un paper important en la biodiversitat urbana, amb presència de:

- **Ocells urbans:** gorrió comuna (*Passer domesticus*), colom bravia (*Columba livia*), vencedor comú (*Apus apus*), avió comú (*Delichon urbicum*).
- **Rèptils i mamífers urbans:** salamanquesa comuna (*Tarentola mauritanica*), ratpenat comú (*Pipistrellus pipistrellus*), eriçó europeu (*Erinaceus europaeus*).

Cal destacar que la **frontera entre el medi forestal i l'urbà és permeable**, la qual cosa afavoreix l'entrada d'espècies silvestres a la ciutat a través de barrancs i corredors verds.

L'estudi de la fauna a Alcoi **evidencia la riquesa biològica del municipi**, però també resalta **els desafiaments en matèria de conservació i gestió del territori**. En aquest context, es plantegen les següents **accions estratègiques per a la renaturalització**:

- **Restaurar i protegir els ecosistemes clau:**
  - Implementar **programes de restauració fluvial** al riu Serpis.
  - Ampliar i connectar els **boscoss mediterranis** i millorar la seva gestió forestal.
  - Preservar i protegir **cavitats naturals i tallats rocosos** per a quiròpters i aus rapinyaires.
- **Fomentar la connectivitat ecològica:**

- Desenvolupar **corredors verds urbans i periurbans** per facilitar el moviment de la fauna.
- Incentivar l'**agricultura biodiversa**, promovent cultius amb bolets vius i marges naturals.
- **Millorar la integració de la biodiversitat en l'entorn urbà:**
- Incrementar la presència de **zones verdes i refugis per a la fauna a la ciutat**.
- Desenvolupar programes d'**educació i sensibilització ambiental** adreçats a la població.

En definitiva, el coneixement detallat de la fauna d'Alcoi i els seus hàbitats **permet orientar les polítiques de renaturalització del municipi cap a un desenvolupament sostenible, resilient i en equilibri amb la biodiversitat local.**

[7] ANÀLIS DAFO

L'anàlisi DAFO (Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats) permet avaluar de manera integral els factors interns i externs que afecten l'**estratègia de renaturalització d'Alcoi**. Aquesta eina ajuda a identificar els **reptes i avantatges competitius de** l'entorn urbà, proporcionant una base sòlida per **prendre decisions estratègiques informades**. L'objectiu d'aquest apartat és **analitzar les condicions actuals** que poden influir en l'èxit de la renaturalització, orientant les **accions futures** cap a un model de ciutat **més sostenible i resilient**.

7.1 DEBILIDADES

1. Manca d' Integració de la Xarxa Hidrogràfica

- Existeix una percepció generalitzada que la xarxa hidrogràfica d' Alcoi no està ben integrada amb el teixit urbà, la qual cosa suggereix la necessitat de millorar la coexistència i conservació dels cursos d' aigua.

2. Presència d' espècies exòtiques invasores

- Proliferació d' espècies invasores que competeixen amb les espècies autòctones i alteren els ecosistemes locals, especialment els ecosistemes riparis i les àrees degradades a l' entorn de les lleres

3. Degradació dels ecosistemes riparis

- Ecosistemes degradats a causa de la transformació del territori, la pèrdua de trams naturals de les lleres per obres d' enginyeria civil, zones industrials en estat d' abandonament i degradació, contaminació i la manca de programes de restauració eficaços.

4. Limitada diversitat vegetal en parcs i jardins

- Escassa diversitat d' espècies vegetals en parcs i jardins, la qual cosa redueix la resiliència d' aquests espais enfront de nous escenaris climàtics, plagues i malalties.

5. Deficiència en la gestió de l' aigua

- Problemes relacionats amb la gestió de l' aigua, incloent-hi la manca de reg en arbrat viari i àmplies zones verdes.
- Manca de sistemes eficients de reg
- Manca de permeabilitat en les infraestructures urbanes.

6. Escassa participació ciutadana

- Baixa implicació i participació de la comunitat en la planificació, manteniment i conservació de la infraestructura verda.

7. Programes d' educació ambiental insuficients

- Manca de programes d' educació i sensibilització ambiental que promoguen la conservació i l' ús sostenible de la infraestructura verdes.

8. Insuficient manteniment d' àrees verdes

- Manca de recursos i planificació adequada per al manteniment regular i sostenible dels espais verds urbans i periurbans.

9. Percepció d' Insuficient Conservació

- Una preocupació comuna entre els enquestats és la percepció que la conservació de les zones verdes i naturals d'Alcoi és insuficient, la qual cosa assenyala una necessitat de millorar els esforços de manteniment i gestió.

7.2 AMENAZAS

1. Canvi climàtic

- Increment de temperatures i esdeveniments climàtics extrems com sequeres prolongades i episodis de pluges torrencials: Aquests esdeveniments afecten la flora i fauna autòctona, reduint la biodiversitat i alterant els ecosistemes locals.
- Condicions climàtiques favorables per a les invasores: L'alta precipitació i condicions tèrmiques benignes afavoreixen la naturalització i expansió d'aquestes espècies invasores, especialment a prop del mar.
- Les sequeres poden impactar negativament sobre la resiliència dels ecosistemes locals, exacerbant l'escassetat d'aigua i afectant la vegetació i la fauna, especialment l'associada a ambients aquàtics.

2. Espècies exòtiques invasores

- La introducció i expansió d'espècies vegetals invasores com *Ailanthus altissima*, *Arundo donax* o *Helianthus tuberosus* alteren les comunitats vegetals autòctones i redueixen la biodiversitat
- Capacitat limitada en la intervenció sobre les espècies animals invasores a causa de l'àmbit competencial establert en la normativa sectorial.

3. Urbanització i pressió humana

- Expansió urbana i desenvolupament infraestructural. La fragmentació i degradació d'hàbitats naturals a causa del creixement urbà i la construcció d'infraestructures impacten negativament els ecosistemes locals.
- Usos del territori. L'ús intensiu de l'entorn natural per a activitats productives, recreatives o fins i tot activitats marginals en espais degradats, incrementa el risc d'incendis forestals i augmenta l'aportació de contaminants i la introducció d'agents al·lòctons.

4. Contaminació i aportacions de nutrients

- Aports de nutrients per activitats humanes. La proliferació de sendes recreatives i l'esbarjo humà causen nitrificació i alteració de les comunitats vegetals, promovent el creixement d'espècies impròpies i facilitant la dispersió d'espècies invasores.
- Abocaments de residus i agents contaminants. La presència d'instal·lacions industrials abandonades i residus suposen un risc de contaminació de l'ecosistema, especialment a les riberes, degradant la qualitat del sòl, el medi aquàtic i promovent la proliferació de plantes invasores.

5. Pèrdua d'hàbitats

- Reducció d'àrees naturals: les activitats humanes i canvis en l'ús del sòl redueixen els hàbitats naturals i afecten les reserves de flora i fauna.
- Fragmentació d'hàbitats: la fragmentació afecta la connectivitat ecològica i la mobilitat d'espècies faunístiques, dificultant la seva supervivència i reproducció. Aquesta fragmentació afecta especialment els hàbitats riparis a causa d'infraestructures hidràuliques i proliferació d'espècies exòtiques.

6. Manca de manteniment i gestió sostenible

- Maneig inadequat d'àrees verdes: la manca d'estratègies adequades per al maneig i manteniment d'àrees verdes urbanes i periurbanes permet la invasió d'espècies exòtiques i la degradació d'hàbitats naturals.
- Insuficient implementació d'estratègies de control: la manca d'implementació efectiva d'estratègies de control i eradicació d'espècies invasores compromet la biodiversitat i la salut dels ecosistemes.

7. Desigualtat en la Participació per Grups d'Edat

- L'enquesta mostra una menor participació de joves i majors de 65 anys, la qual cosa podria indicar una necessitat d'estratègies específiques per involucrar aquests grups en la conservació

7.3 FORTALEZAS

1. Compromís municipal amb la sostenibilitat

- L'Ajuntament d'Alcoi mostra un fort compromís amb la sostenibilitat i la renaturalització, recolzat per diverses polítiques i programes ambientals.

2. Alt grau de compromís ciutadà

- L'enquesta pública mostra un alt grau de compromís i interès per part de la ciutadania en la gestió i millora de les zones verdes, amb una participació activa en la identificació d'àrees d'oportunitat i problemes.

3. Existència d'àrees verdes protegides

- Alcoi compta amb àmplies àrees protegides que serveixen com a refugi per a la biodiversitat i proporcionen importants serveis ecosistèmics.

4. Xarxa de parcs i jardins ben distribuïts

- La ciutat disposa d'una xarxa de parcs i jardins ben distribuïts que ofereixen espais recreatius i contribueixen a la qualitat de vida dels ciutadans.

5. Projectes d'infraestructura verda en desenvolupament

- Existeixen projectes en curs per desenvolupar i millorar la infraestructura verda, la qual cosa demostra una inversió contínua en la millora de l'entorn urbà.

6. Diversitat d'ecosistemes locals

- Alcoi posseeix una àmplia i rica diversitat d'ecosistemes, incloent àrees forestals, roques, rius i barrancs, que suporten una àmplia varietat de flora i fauna.

7. Iniciatives comunitàries actives

- La comunitat local mostra la seva disposició a participar activament en iniciatives ambientals, la qual cosa fomenta i facilita la conservació i el manteniment dels espais verds.

8. Programes d'educació ambiental

- Hi ha programes d'educació ambiental que sensibilitzen la població sobre la importància de la sostenibilitat.
- Igualment existeix un equip humà dedicat expressament a l'educació ambiental que servirà de base per a la implementació de nous programes.

9. Suport de fons europeus

- El projecte de renaturalització compta amb finançament de la Unió Europea a través del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (NextGenerationEU), la qual cosa assegura recursos econòmics per a la seva implementació.

10. Bona connectivitat d'alguns corredors verds

- Algunes àrees de la ciutat ja compten amb corredors verds ben connectats, facilitant el moviment d'espècies i la integració d'espais naturals.

11. Ús de tecnologies innovadores

- S'estan incorporant tecnologies innovadores en la gestió i monitoratge de la infraestructura verda, millorant l'eficiència i efectivitat de les accions de conservació.

12. Col·laboració amb institucions acadèmiques i ONGs

- Hi ha col·laboracions amb universitats i organitzacions no governamentals que aporten coneixement tècnic i científic per a la gestió de la biodiversitat.

13. Capacitat de resiliència natural

- Alcoi té una capacitat inherent de resiliència natural a causa de la varietat de la seua topografia i microclimes, la qual cosa afavoreix la regeneració natural i l'adaptació a canvis ambientals.

14. Equilibri en la participació de gènere

- La participació en l'enquesta mostra una distribució equilibrada de gènere, la qual cosa indica una

7.4 OPORTUNIDADES

1. Suport a Mesures de Renaturalització

- La majoria dels enquestats mostra suport a les mesures de renaturalització i foment de la biodiversitat urbana, fins i tot si afecten l'ús públic d'algunes zones verdes, cosa que indica una oportunitat per implementar polítiques ambicioses de conservació.

2. Accés a fons europeus

- Disponibilitat de finançament a través del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (NextGenerationEU) i altres ajudes europees per a projectes mediambientals, la qual cosa pot potenciar el desenvolupament de la infraestructura verda.
- L'Ajuntament d'Alcoi compta amb una oficina de gestió de fons europeus que facilita la captació de fons externs per als projectes promoguts en el municipi.

3. Creixent consciència i suport ciutadà

- Augment de la consciència i suport de la població local cap a la sostenibilitat i la conservació del medi ambient, facilitant la implementació de projectes de renaturalització.

4. Desenvolupament de l' ecoturisme

- Potencial per a fomentar l'ecoturisme a Alcoi, aprofitant la seua riquesa natural i diversitat d'ecosistemes, la qual cosa pot generar ingressos econòmics i promoure la conservació.

5. Implementació de noves tecnologies

- Oportunitat d' incorporar tecnologies avançades per a la gestió i monitoratge de la infraestructura verda, millorant l'eficiència en la conservació i manteniment dels espais naturals.

6. Col·laboracions amb institucions acadèmiques i ONGs

- A Alcoi té presència tant la Universitat Politècnica de València com la Universitat d'Alacant.
- Possibilitat d'establir o enfortir col·laboracions amb universitats i organitzacions no governamentals per a la recerca i desenvolupament de projectes ambientals.

7. Polítiques de canvi climàtic

- Suport de polítiques i regulacions a nivell nacional i internacional enfocades en la mitigació i adaptació al canvi climàtic, que poden afavorir el finançament i prioritjació de projectes d'infraestructura verda.

8. Educació i sensibilització ambiental

- Expansió de programes d'educació i sensibilització ambiental a les escoles i comunitats, promovent una cultura de respecte i cura del medi ambient.

9. Rehabilitació d' àrees degradades

- Oportunitat de rehabilitar àrees urbanes i periurbanes degradades, millorant la qualitat ambiental i oferint nous espais verds per al gaudi de la comunitat.

10. Augment de la mobilitat sostenible

- Hi ha un pla de mobilitat en desenvolupament que té un caràcter transformador del concepte de mobilitat urbana i va en el sentit del compliment dels ODS

11. Iniciatives de participació ciutadana

- Possibilitat d' involucrar activament la ciutadania en la planificació i gestió dels espais verds, enfortint el sentit de comunitat i responsabilitat compartida.

12. Diversificació de la flora urbana

- Les característiques climàtiques de la ciutat afavoreixen introduir potencialment una major diversitat d'espècies vegetals en parcs i jardins urbans, augmentant la resiliència d'aquests espais enfront de plagues i malalties.

13. Regeneració natural

- Aprofitament de la capacitat de regeneració natural dels ecosistemes locals, especialment els hàbitats riparis, facilitant processos de restauració ecològica amb un menor cost i major sostenibilitat.

7.5 CONCLUSIONES

L'anàlisi DAFO de la infraestructura verda d'Alcoi proporciona una visió integral de l'estat actual dels espais verds urbans, identificant fortaleses, debilitats, oportunitats i amenaces que orienten **l'estratègia de renaturalització**. Aquest diagnòstic permet formular accions efectives per **potenciar la biodiversitat** i millorar la **resiliència urbana** davant desafiaments mediambientals.

Fortaleses

Alcoi compta amb un **fort compromís municipal** cap a la sostenibilitat i la renaturalització, recolzat per polítiques i programes ambientals actius. **L'existència d'àrees verdes protegides** i una **xarxa distribuïda de parcs i jardins** proveeixen hàbitats essencials per a la biodiversitat i serveis ecosistèmics clau. A més, **la comunitat local demostra una alta participació en iniciatives ambientals**, enfortint el teixit social i facilitant la implementació de projectes de renaturalització. La **diversitat d'ecosistemes locals**, que inclou àrees forestals, rius i barrancs, ofereix un hàbitat propici per a una rica varietat de flora i fauna, creant oportunitats per desenvolupar **models de conservació** aplicables en altres àrees urbanes.

Debilitats

Malgrat les fortaleses, **hi ha desafiaments significatius**. La **manca d'integració de la xarxa hidrogràfica** amb l'entorn urbà limita la coexistència i conservació dels cursos d'aigua. La **proliferació d'espècies invasores** i la **degradació d'ecosistemes riparis** afecten negativament la biodiversitat local. La **limitada diversitat vegetal** en parcs i jardins redueix la resiliència enfront del canvi climàtic, plagues i malalties. A més, **la gestió de l'aigua mostra deficiències** en eficiència de reg i permeabilitat urbana. **L'escassa participació ciutadana** en la planificació i conservació, així com la **insuficiència de programes d'educació ambiental**, limiten l'impacte positiu de la infraestructura verda.

Oportunitats

L'estratègia de biodiversitat d'Alcoi pot capitalitzar nombroses oportunitats. **El suport ciutadà** cap a la renaturalització permet implementar **polítiques de conservació ambicioses**. **Els fons europeus**, com el **Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (NextGenerationEU)**, ofereixen recursos clau per enfortir la infraestructura verda. El **creixent interès en la sostenibilitat i l'ecoturisme** presenta una oportunitat econòmica i de conservació. Així mateix, la **incorporació de tecnologies avançades** millorarà la gestió i monitoratge d'espais naturals. **Col·laboracions amb institucions acadèmiques i ONGs** aporten coneixement tècnic per a **la gestió de la biodiversitat**, i el **suport de polítiques climàtiques a nivell nacional i internacional** facilita el finançament i prioritització de projectes verds.

Amenaces

No obstant això, **el canvi climàtic** representa una amenaça considerable, amb **augment de temperatures i esdeveniments climàtics extrems** que afecten la flora i fauna autòctones, alterant els ecosistemes locals. L '**expansió d'espècies exòtiques invasores**, la **urbanització descontrolada**, la **pressió humana** i la **contaminació** posen en risc la salut dels ecosistemes. A més, la **pèrdua i fragmentació d'hàbitats** a causa d'infraestructures lineals dificulta la connectivitat ecològica i la **mobilitat de les espècies**.

Conclusió

L '**Estratègia de Renaturalització d'Alcoi** representa una **oportunitat clau per a potenciar la infraestructura verda**, enfortint la **resiliència urbana i la biodiversitat**. La identificació de **fortaleses i oportunitats** permet aprofitar el context favorable, mentre que l'abordatge de **debilitats i amenaces** és essencial per garantir un **desenvolupament urbà sostenible i adaptat al canvi climàtic**.

[8] PRINCIPIS RECTORS I DIRECTRIUS DE L'ESTRATÈGIA

8.1 MISSIÓ, VISIÓ I VALORS

La **missió** de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi és fomentar la **biodiversitat urbana**, restaurar i mantindre els **espais verds**, i millorar la **connectivitat ecològica** tant dins de la ciutat com amb el seu entorn natural. Això s'assolirà mitjançant **polítiques inclusives i sostenibles** que involucren activament la **comunitat, institucions i organitzacions locals**. A més, es prioritza l'**educació i sensibilització ambiental** per enfortir la **consciència ciutadana** sobre la importància de la biodiversitat i la infraestructura verda.

La **visió** d'aquesta estratègia és **transformar Alcoi** en un **model de sostenibilitat i resiliència urbana**, on la biodiversitat i la infraestructura verda siguen **elements clau en la planificació urbana**. S'aspira a una **ciutat integrada harmoniosament** amb el seu entorn natural, amb **connexions eficients** entre els seus espais verds i els parcs naturals circumdants. L'estratègia no només busca **enfrontar els reptes del canvi climàtic**, sinó també **millorar la qualitat de vida i enfortir la connexió entre la comunitat i la natura**.

Els **valors fonamentals** de l'estratègia se centren en:

- **Sostenibilitat ambiental:** compromís amb la protecció i conservació del medi ambient.
- **Participació ciutadana:** involucrar activament la comunitat en la planificació i execució de projectes de renaturalització.
- **Innovació i adaptabilitat:** adoptar **solucions innovadores i flexibles** enfront dels desafiaments ambientals, inclosos els efectes del canvi climàtic.
- **Equitat i accessibilitat:** **assegurar un accés equitatiu a espais verds de qualitat, promovent la inclusió i la justícia ambiental.**
- **Salut i benestar:** enfortir la connexió entre les persones i la natura, promovent el benestar físic i mental.

- **Educació i sensibilització: augmentar la consciència** sobre la importància de la biodiversitat i la infraestructura verda mitjançant **programes educatius**.
- **Col·laboració i aliances:** enfortir les aliances entre el govern local, institucions acadèmiques, ONGs i la comunitat per maximitzar recursos i coneixements.
- **Transparència i responsabilitat:** comunicació clara i oberta amb la ciutadania sobre els objectius, avenços i resultats de l'estratègia, garantint gestió responsable i transparent.

8.2 HORITZÓ TEMPORAL

L '**horitzó temporal** de l '**Estratègia de Renaturalització d'Alcoi** s'ha definit en **vint anys**, amb **avaluacions cada cinc anys** per a mesurar avenços i ajustos necessaris, i una **revisió als deu anys** per a actualitzar objectius i accions conforme als canvis socials i mediambientals. Aquesta planificació a llarg termini assegura una **adaptació contínua i sostenible** de la infraestructura verda urbana.

[9] EIXOS ESTRATÈGICS I LÍNIES D'ACCIÓ

L '**Estratègia de Renaturalització d'Alcoi** es basa en **cinc eixos** estratègics dissenyats per a **fomentar la biodiversitat, millorar la infraestructura verda i enfortir la resiliència urbana** enfront dels **desafiaments ambientals**. Aquests eixos orienten les polítiques i projectes de renaturalització, promovent un enfocament integral que integra la naturalesa en la planificació urbana.

Cada eix aborda **aspectes clau** de l'entorn urbà i periurbà, basant-se en un **diagnòstic exhaustiu** de la situació actual i en **millors pràctiques d'altres ciutats**. L'estratègia busca no només **mitigar els efectes del canvi climàtic**, sinó també **millorar la qualitat de vida i fomentar una cultura de sostenibilitat**.

La **col·laboració** entre el **govern local, institucions, ONGs** i la **comunitat** és essencial, juntament amb la **participació ciutadana** i l'**educació ambiental**. Els eixos estratègics **es reforcen mútuament**, creant un **sistema eficaç** per a la **gestió ambiental urbana**.

Aquests eixos s'implementaran mitjançant **programes específics** i **accions concretes** que promoguen una **ciutat més verda, inclusiva i connectada** amb el seu entorn natural.

9.1 EIX 1: RESILIÈNCIA ENFRONT DEL CANVI CLIMÀTIC

Aquest eix se centra a enfortir la capacitat de la ciutat per adaptar-se i mitigar els efectes del canvi climàtic. Aborda de manera integral els desafiaments que presenta el canvi climàtic, com l'augment de les temperatures, l'alteració dels patrons de precipitació i la freqüència d'esdeveniments climàtics extrems, com onades de calor, inundacions i sequeres.

L'estratègia es basa en la implementació de solucions basades en la natura, que inclouen l'expansió i millora de la infraestructura verda urbana, com parcs, jardins i corredors ecològics, que no només ajuden a reduir l'efecte illa de calor, sinó que també milloren la gestió de l'aigua i la qualitat de l'aire. A més, es promouran pràctiques de construcció i urbanisme sostenibles, que integren elements com sostres verds i parets vegetals per augmentar la capacitat d'absorció de carboni i millorar el confort tèrmic en àrees urbanes.

A més, s'inclou el desenvolupament de sistemes d'alerta primerenca i estratègies d'emergència per protegir la comunitat durant esdeveniments climàtics adversos. Es

fomentarà la participació activa dels ciutadans en la gestió de riscos climàtics i l'adopció de mesures d'adaptació a nivell local. L'educació i la sensibilització sobre els impactes del canvi climàtic i les formes de mitigar-lo són components clau d'aquest eix, buscant empoderar la comunitat per participar activament en la creació d'una ciutat més resiliència.

Objectius estratègics

Objectiu 1: Enfortir la resiliència climàtica de la infraestructura urbana i els ecosistemes naturals d'Alcoi

Incrementar la capacitat d'adaptació i resposta de la ciutat enfront dels impactes del canvi climàtic, a través de la implementació de solucions basades en la natura i la modernització de la infraestructura hídrica i urbana.

Objectiu 2: Identificar i mitigar les àrees més vulnerables al canvi climàtic a Alcoi

Realitzar una anàlisi exhaustiva de les zones més susceptibles als efectes del canvi climàtic, com onades de calor, inundacions i sequeres, i prioritzar intervencions que redueixen aquests riscos, millorant així la seguretat i el benestar de la població.

Objectiu 3: Integrar solucions basades en la naturalesa en la planificació i el desenvolupament urbà

Promoure la creació i restauració d'infraestructura verda, com parcs, jardins de pluja i corredors ecològics, que contribueixen a mitigar l'efecte illa de calor, gestionar l'aigua de manera sostenible i millorar la biodiversitat urbana.

Objectiu 4: Millorar la gestió de l'aigua i la infraestructura hídrica per enfrontar esdeveniments climàtics extrems

Modernitzar els sistemes de drenatge i clavegueram, implementar tècniques de drenatge sostenible i promoure la reutilització d'aigües pluvials, reduint la vulnerabilitat de la ciutat davant inundacions i sequeres.

Objectiu 5: Promoure la mobilitat sostenible i l'eficiència energètica a Alcoi

Adaptar el Pla de Mobilitat Urbana per reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i fomentar l'ús de modes de transport no motoritzats, millorant la qualitat de l'aire i contribuint a la resiliència climàtica de la ciutat.

Objectiu 6: Fomentar l'educació i sensibilització ciutadana sobre el canvi climàtic i els seus efectes

Desenvolupar programes educatius i campanyes de sensibilització que augmenten la consciència pública sobre els impactes del canvi climàtic i les accions necessàries per mitigar els seus efectes, empoderant la comunitat per participar activament en la creació d'una ciutat més resiliència.

Objectiu 7: Integrar la valoració de serveis ecosistèmics en la presa de decisions urbanes

Incorporar la valoració dels beneficis que els ecosistemes proporcionen a la ciutat en les polítiques de planificació i gestió territorial, assegurant que aquestes decisions maximitzen els beneficis ecològics, econòmics i socials per a la comunitat.

9.1.1 PROGRAMA DE MESURES PER A L'AUGMENT DE LA RESILIÈNCIA DE LA CIUTAT ENFRONT DEL CANVI CLIMÀTIC

S'enfoca a abordar els **impactes del canvi climàtic** mitjançant solucions basades en la naturalesa (**SBN**), enfortiment d'infraestructures i promoció de pràctiques sostenibles. Aquest programa té com a objectiu crear una ciutat resilient, capaç d'anticipar-se, preparar-se, respondre i recuperar-se d'esdeveniments climàtics extrems com onades de calor, pluges torrencials i sequeres.

Es proposen les accions següents:

- **11A01 Identificació de les àrees més vulnerables davant el canvi**
- **11A02 Implementació d'una guia tècnica de Solucions Basades en la Natura**
- **11A03 Enfortiment de la infraestructura hídrica**
- **11A04 Elaboració d'un pla de control de l'erosió**
- **11A05 Creació d'una xarxa de refugis climàtics**
- **11A06 Desenvolupar un pla de balanç nul de carboni**
- **11A07 Revisió del pla de mobilitat sostenible**
- **11A08 Foment de l'agricultura urbana i local**
- **11A09 Foment del Turisme Sostenible**
- **11A10 Promoció de la innovació tecnològica en la gestió urbana**
- **11A11 Suport a la recerca i desenvolupament**

11A01 Identificació de les àrees més vulnerables enfront del canvi climàtic

Objectiu

Identificar i mapejar les àrees més vulnerables d'Alcoi enfront dels impactes del canvi climàtic.

11A02 Implementació d'una guia tècnica de Solucions Basades en la Natura

Objectiu

Desenvolupar i aplicar una guia tècnica per a l'adopció de Solucions Basades en la Naturalesa (SBN) a Alcoi, per tal de millorar la resiliència climàtica de la ciutat, augmentar la infraestructura verda i millorar el benestar de la comunitat.

11A03 Enfortiment de la infraestructura hídrica

Objectiu

Millorar i adaptar la infraestructura hídrica d'Alcoi per a gestionar de manera eficaç els extrems climàtics, com sequeres i inundacions, assegurant un subministrament d'aigua sostenible i segur per a la població i els ecosistemes.

11A04 Elaboració d'un pla de control de l'erosió

Objectiu

Desenvolupar i implementar un pla integral de control de l'erosió a Alcoi per a protegir els sòls, conservar els recursos hídrics i reduir els riscos ambientals associats a la degradació del terreny, assegurant la sostenibilitat dels ecosistemes locals i la infraestructura urbana.

11A05 Creació d'una xarxa de Refugis Climàtics

Objectiu

Desenvolupar una xarxa de refugis climàtics a Alcoi mitjançant la creació i millora d'espais verds estratègicament ubicats, que ajuden a mitigar l'efecte illa de calor, faciliten la infiltració d'aigua en el sòl i proporcionen àrees de confort climàtic per a la població durant episodis de calor extrema i altres fenòmens climàtics adversos.

11A06 Desenvolupar un pla de balanç nul de carboni

Objectiu

Desenvolupar un pla integral per a assolir un balanç nul d'emissions de carboni en la gestió de la infraestructura verda municipal d'Alcoi, promovent pràctiques sostenibles i l'ús de tecnologies netes per a reduir i compensar les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

11A07 Revisió del Pla de Mobilitat Sostenible

Objectiu

Actualitzar i optimitzar el Pla de Mobilitat Sostenible d'Alcoi per a integrar noves estratègies i tecnologies que promoguen modes de transport ecològics i eficients, reduint les emissions de gasos d'efecte hivernacle i millorant la qualitat de vida urbana.

11A08 Foment de l'agricultura urbana i local

Objectiu

Promoure l'agricultura urbana i local a Alcoi per a millorar la seguretat alimentària, fomentar la sostenibilitat ambiental i econòmica, i enfortir la connexió entre la comunitat i l'entorn natural.

11A09 Foment del Turisme Sostenible

Objectiu

Promoure el turisme sostenible a Alcoi, destacant el seu patrimoni natural i cultural, i fomentant pràctiques turístiques que minimitzen l'impacte ambiental, recolzen l'economia local i eduquen visitants i residents sobre la importància de la conservació.

11A10 Promoció de la innovació tecnològica en la gestió urbana

Objectiu

Impulsar la integració de tecnologies innovadores en la gestió urbana d'Alcoi per a millorar l'eficiència, sostenibilitat i qualitat de vida, abordant desafiaments com la mobilitat, el consum de recursos i la interacció ciutadana.

11A11 Suport a la Recerca i Desenvolupament

Objectiu

Fomentar la investigació i desenvolupament (R+D) a Alcoi per a impulsar la innovació en àrees clau com la sostenibilitat ambiental, la tecnologia urbana i la resiliència climàtica, donant suport a la col·laboració entre institucions acadèmiques, empreses i el sector públic.

9.1.2 PROGRAMA D'INTEGRACIÓ DE LA VALORACIÓ DE SERVEIS ECOSISTÈMICS EN LA PRESA DE DECISIONS

El Programa d'integració de la valoració de serveis ecosistèmics té com a objectiu incorporar explícitament el valor dels serveis ecosistèmics en la planificació i gestió territorial d'Alcoi. Aquest enfocament innovador reconeix que els ecosistemes naturals i seminaturals proporcionen beneficis essencials com la regulació climàtica, purificació de l'aigua, polinització de cultius i espais recreatius que milloren el benestar humà i promouen la sostenibilitat.

Es proposen les accions següents:

- **12A01 Incorporar la valoració de serveis ecosistèmics en polítiques de gestió territorial**
- **12A02 Estudi del valor ecosistèmic del riu Serpis i els seus afluents per a la ciutat d'Alcoi**
- **12A03 Implementació de projectes pilot de valoració de serveis ecosistèmics**
- **12A04 Publicació d'informes periòdics sobre l'estat dels serveis ecosistèmics**

12A01 Incorporar la valoració de serveis ecosistèmics en polítiques de gestió territorial

Objectiu

Integrar la valoració de serveis ecosistèmics en les polítiques i decisions de gestió territorial d'Alcoi per a promoure un desenvolupament urbà i rural sostenible que maximitzi els beneficis ecològics, econòmics i socials derivats dels ecosistemes naturals i seminaturals.

12A02 Estudi del valor ecosistèmic del riu Serpis i els seus afluent per a la ciutat d'Alcoi

Objectiu

Calcular i valorar els serveis ecosistèmics que el riu Serpis i els seus afluent presten a la ciutat d'Alcoi, proporcionant una base sòlida per a la gestió sostenible i la presa de decisions informades sobre la seva conservació i ús.

12A03 Implementació de projectes pilot de valoració de serveis ecosistèmics

Objectiu

Dur a terme projectes pilot a Alcoi per a avaluar i demostrar la viabilitat i beneficis de la valoració de serveis ecosistèmics, utilitzant casos específics per a integrar aquests valors en la presa de decisions i gestió de recursos naturals.

12A04 Publicació d'informes periòdics sobre l'estat dels serveis ecosistèmics

Objectiu

Desenvolupar i publicar informes periòdics que documenten l'estat i les tendències dels serveis ecosistèmics a Alcoi, proporcionant informació crítica per a la presa de decisions en la gestió territorial i la promoció de polítiques de sostenibilitat.

9.2 EIX 2: CONSERVACIÓ DE LA BIODIVERSITAT

És una línia estratègica central en l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi, que busca protegir, restaurar i promoure la diversitat biològica de la ciutat i els seus voltants. Aquest eix reconeix que la biodiversitat és essencial per a l'equilibri ecològic, en proporcionar serveis vitals com la polinització, el control de plagues, la regulació climàtica i la purificació de l'aigua, a més de contribuir al benestar humà i enfortir la identitat comunitària.

Principals accions:

Protecció d'espècies i hàbitats clau: identificar i prioritzar espècies i àrees crítiques, desenvolupant plans de conservació que incloguen la creació d'àrees protegides, la restauració d'hàbitats i la reintroducció d'espècies natives.

Restauració ecològica: Recuperar àrees degradades mitjançant la restauració de la vegetació nativa, millora de la qualitat del sòl i de l'aigua, estabilització de pendents i eliminació d'espècies invasores.

Foment de la biodiversitat urbana: impulsar la creació de jardins i espais verds que actuïn com a refugis per a la fauna local i corredors ecològics, incentivant també la participació de la comunitat i el sector privat en iniciatives de jardineria sostenible.

Control d'espècies exòtiques invasores: Implementar accions d'identificació, monitoratge i control utilitzant mètodes ecològics, complementades amb campanyes d'educació i sensibilització.

Recol·lecció de dades i monitoratge continu: recopilar informació sobre la biodiversitat local i avaluar l'efectivitat de les accions de conservació, en cooperació amb institucions acadèmiques i organitzacions especialitzades.

Objectius estratègics

Objectiu 1: Protegir i restaurar els hàbitats i espècies clau d'Alcoi

Implementar accions específiques per identificar, protegir i restaurar els hàbitats i espècies més vulnerables del municipi, garantint la conservació de la biodiversitat local i la recuperació d'ecosistemes degradats.

Objectiu 2: Fomentar la biodiversitat a les zones verdes urbanes i periurbanes

Incrementar la biodiversitat en parcs, jardins i altres espais verds d'Alcoi mitjançant la introducció d'espècies autòctones, la creació d'hàbitats per a la fauna local i la gestió ecològica d'aquestes àrees, promovent una xarxa de biodiversitat urbana robusta.

Objectiu 3: Controlar i gestionar espècies exòtiques invasores

Implementar programes d'identificació, monitoratge i control d'espècies exòtiques invasores que amenacen la biodiversitat local, utilitzant mètodes ecològics per minimitzar el seu impacte en els ecosistemes naturals i urbans.

Objectiu 4: Promoure l'educació i sensibilització sobre la biodiversitat

Fomentar una cultura de respecte i cura cap a la biodiversitat en la ciutadania d'Alcoi, a través de tallers, campanyes de sensibilització i la instal·lació d'elements educatius en espais naturals i urbans, assegurant que la comunitat participe activament en la conservació del seu entorn natural.

Objectiu 5: Enfortir la recerca i el monitoratge de la biodiversitat

Desenvolupar programes d'investigació i monitoratge continu per a avaluar l'estat de la biodiversitat a Alcoi, adaptant les estratègies de conservació i gestió en funció dels resultats obtinguts, en col·laboració amb institucions acadèmiques i d'investigació.

Objectiu 6: Promoure la participació ciutadana en la conservació de la biodiversitat

Involucrar la ciutadania en la protecció i gestió de la biodiversitat local mitjançant la creació d'òrgans col·legiats, figures d'intermediació municipal i programes de voluntariat que fomenten la participació activa en iniciatives de conservació.

Objectiu 7: Integrar la biodiversitat en la planificació i gestió territorial

Incorporar la conservació de la biodiversitat com un component essencial en la planificació urbana i territorial d'Alcoi, assegurant que les polítiques de desenvolupament i ús del sòl promoguen la sostenibilitat i la protecció dels ecosistemes locals.

9.2.1 PROGRAMA DE FOMENT I CONSERVACIÓ DE LA BIODIVERSITAT.

Aquest programa busca preservar i augmentar la diversitat biològica del municipi, abastant tant fauna com flora, en un entorn que combina ecosistemes fluvials, forestals i urbans. Per a això, s'integren accions específiques orientades a:

- **Diversitat faunística:** amb 650 espècies registrades –incloent-hi 36 legalment protegides–, la fauna d'Alcoi es beneficia d'hàbitats essencials com el riu Serpis i àrees protegides (Serra de Mariola, Font Roja, Cova Juliana), que actuen com a refugis vitals.
- **Diversitat florística:** amb aproximadament 900 espècies de plantes superiors documentades, es destaca la necessitat d'una cartografia integral dels hàbitats per a una gestió eficaç, abastant rius, barrancs, roques i vessants boscosos. Es reconeix que alteracions naturals poden augmentar la diversitat a curt termini, mentre que la

degradació prolongada l'amenaça.

Es proposen les accions següents:

- **21A01 Creació d'un òrgan col·legiat de participació ciutadana en relació amb el foment i conservació de la biodiversitat.**
- **21A02 Creació d'una figura d'intermediació municipal per al foment de la biodiversitat.**
- **21A03 Instrucció tècnica municipal per a restauració d'edificis i habitatges que permeti la presència de fauna urbana.**
- **21A04 Inventari de colònies d'avions i vencedors.**
- **21A05 Inventari de rapinyaires forestals i àrees de reproducció.**
- **21A06 Estudis cartogràfics i censals d'espècies endèmiques i rares alcoià-dianiques.**
- **21A07 Creació d'una llista d'espècies singulars del municipi d'Alcoi**
- **21A08 Elaboració d'una cartografia d'Hàbitats.**
- **21A09 Elaboració d'un manual tècnic de gestió de la vegetació natural.**
- **21B01 Tallers formatius per a personal tècnic i operaris.**
- **21B02 Guia divulgativa de la fauna urbana d'Alcoi.**
- **21B03 Instal·lació de panells divulgatius sobre fauna i serveis ecosistèmics.**
- **21B04 Disseny d'una xarxa d'itineraris interpretatius per les zones verdes i la ribera d'Alcoi.**
- **21B05 Aclariment de pinedes i repoblació amb espècies autòctones de la garriga mediterrània.**
- **21B06 Recuperació de l'enciam comú.**
- **21B07 Correcció d'esteses elèctriques.**
- **21B08 Instal·lació d'elements de foment de la fauna (nidals per a avifauna)**
- **21B09 Instal·lació d'elements de foment de la fauna (refugis per a quiròpters)**
- **21B10 Suport a la gestió i conservació d'espècies d'interès conservacionista.**
- **21B11 Gestió de parcel·les amb orquídiess i altres espècies bulboses.**
- **21B12 Propagació i reforçament poblacional d'*Anagallis tenella*.**
- **21B13 Seguiment i gestió de l'estat de conservació de l'Hàbitat 7220.**

21A01 Creació d'un òrgan col·legiat de participació ciutadana en relació amb el foment i conservació de la biodiversitat

(CONSELL LOCAL DE BIODIVERSITAT)

Objectiu

Establir el Consell Local de Biodiversitat a Alcoi com un òrgan col·legiat de participació ciutadana, per tal d'involucrar activament la comunitat en la presa de decisions i la implementació d'iniciatives relacionades amb el foment i conservació de la biodiversitat. Aquest consell proporcionarà una plataforma inclusiva i representativa perquè els ciutadans, experts en biodiversitat, i actors locals col·laboren en la planificació i execució de polítiques i projectes que promoguen la biodiversitat i la sostenibilitat ambiental al municipi.

21A02 Creació d'una figura d'intermediació municipal per al foment de la biodiversitat.

Objectiu

Establir una figura d'intermediació municipal a Alcoi que actuï com a enllaç entre el govern local, les comunitats, i els professionals del sector ambiental. Aquesta figura tindrà com a missió promoure i coordinar iniciatives de conservació de la biodiversitat, facilitar la implementació de polítiques i programes de renaturalització, i fomentar la participació ciutadana en activitats de conservació. A través d'aquesta intermediació, es busca optimitzar la comunicació i col·laboració entre les parts interessades, assegurant un enfocament integral i eficaç en el foment de la biodiversitat urbana.

21A03 Instrucció tècnica municipal per a restauració d'edificis i habitatges que permeti la presència de fauna urbana.

Objectiu

Desenvolupar i establir una instrucció tècnica municipal que guie les pràctiques de restauració i construcció d'edificis i habitatges a Alcoi, per tal de fomentar i facilitar la presència de fauna urbana. Aquesta instrucció buscarà integrar característiques arquitectòniques i de disseny que proporcionen hàbitats adequats per a espècies

com aus, ratpenats i altres animals urbans, promovent la biodiversitat i la coexistència harmònica entre la infraestructura urbana i la fauna local.

21A04 Inventari de colònies d'avions i vencedors

Objectiu

Realitzar un inventari detallat i georeferenciat de les colònies d'avions i vencedors a Alcoi, per tal de protegir aquestes espècies vulnerables mitjançant el seguiment de les seues poblacions reproductores i la implementació de mesures de conservació en col·laboració amb propietaris d'edificis públics i privats.

21A05 Inventari de rapinyaires forestals i àrees de reproducció.

Objectiu

Realitzar un inventari detallat de les parelles reproductores de diverses espècies de rapinyaires forestals a Alcoi, per tal d'identificar i protegir les àrees de nidificació. Aquest inventari permetrà definir zones de regulació d'activitats forestals i recreatives per assegurar la conservació d'aquestes espècies i els seus hàbitats crítics, minimitzant les pertorbacions durant els períodes de reproducció.

21A06 Estudis cartogràfics i censals d'espècies endèmiques i rares alcoià-dianiques.

Objectiu

Realitzar estudis cartogràfics i censals detallats de les espècies endèmiques i rares alcoià-dianiques al terme municipal d'Alcoi, per tal d'identificar la seva distribució, estat de conservació i necessitats de gestió, contribuint així a la protecció i preservació de la biodiversitat local.

21A07 Creació d'una llista d'espècies singulars del municipi d'Alcoi

Objectiu

Elaborar una llista detallada d'espècies singulars del municipi d'Alcoi, basada en els resultats d'estudis cartogràfics i censals, que inclogui informació sobre poblacions, censos i estat de conservació, per promoure la seva protecció i gestió sostenible.

21A08 Elaboració d'una cartografia d'Hàbitats.

Objectiu

Desenvolupar una cartografia detallada dels hàbitats del terme municipal d'Alcoi, proporcionant una base sòlida per a la planificació de la gestió de la vegetació, l'eliminació d'espècies invasores i la renaturalització dels ecosistemes locals.

21A09 Elaboració d'un manual tècnic de gestió de la vegetació natural

Objectiu

Desenvolupar un manual tècnic de gestió de la vegetació que potenciï la biodiversitat i els hàbitats naturals del municipi d'Alcoi, proporcionant pautes i directrius clares per a l'eliminació d'espècies exòtiques invasores i la renaturalització d'àrees degradades.

21B01 Tallers formatius per a personal tècnic i operaris.

Objectiu

Proporcionar capacitat especialitzada a través de tallers formatius per al personal tècnic i operaris involucrats en la gestió i manteniment d'espais urbans a Alcoi. Aquests tallers se centraran a impartir coneixements i habilitats pràctiques sobre la implementació de tècniques sostenibles, la conservació de la biodiversitat, i la promoció de la fauna urbana, assegurant que l'equip de treball estigui ben preparat per aplicar les directrius del model de renaturalització de la ciutat.

21B02 Guia divulgativa de la fauna urbana d'Alcoi.

Objectiu

Desenvolupar i publicar una guia divulgativa sobre la fauna urbana d'Alcoi, per tal d'educar i sensibilitzar la ciutadania sobre la riquesa i diversitat d'espècies que habiten en l'entorn urbà. Aquesta guia proporcionarà informació accessible i detallada sobre les diferents espècies de fauna, els seus hàbits, hàbitats i la importància de la seua conservació, fomentant un major coneixement i estima per la biodiversitat local entre els residents i visitants d'Alcoi.

21B03 Instal·lació de panells divulgatius sobre fauna i serveis ecosistèmics.

Objectiu

Implementar panells informatius als parcs públics d'Alcoi per educar i sensibilitzar els visitants sobre la fauna local i els serveis ecosistèmics que proporcionen.

21B04 Disseny d'una xarxa d'itineraris interpretatius per les zones verdes i la ribera d'Alcoi

Objectiu

Dissenyar i dotar una xarxa d'itineraris interpretatius que recorren les zones verdes i la ribera d'Alcoi, per tal de proporcionar als visitants una experiència educativa i enriquidora sobre la biodiversitat i el patrimoni natural de la ciutat. Aquests itineraris estaran dissenyats per destacar els valors ecològics, històrics i culturals dels espais naturals, promovent la sensibilització i el coneixement sobre la conservació del medi ambient entre els ciutadans i visitants.

21B05 Aclariment de pinedes i repoblació amb espècies autòctones de la garriga mediterrània.

Objectiu

Implementar un pla d'aclarida de pinedes i repoblació amb espècies autòctones de la garriga mediterrània en el terme municipal d'Alcoi, per tal de millorar la resiliència de les forests davant el canvi climàtic, reduir el risc d'incendis forestals,

i promoure la biodiversitat local. Aquesta acció busca equilibrar la densitat forestal i diversificar la composició d'espècies per crear un ecosistema més resistent i saludable, a més de millorar l'estructura de l'hàbitat per donar suport a una major varietat de flora i fauna.

21B06 Recuperació de l'enciam comú

Objectiu

Afavorir la recuperació de l'enciam comú a Alcoi mitjançant la instal·lació de nidals, la translocació d'exemplars juvenils i la creació d'hàbitats adequats, assegurant la seua reintegració i estabilitat en l'entorn local.

21B07 Correcció d'esteses elèctriques.

Objectiu

Implementar un pla de correcció d'esteses elèctriques perilloses en el municipi d'Alcoi per a prevenir l'electrocució i col·lisió d'aus, mitjançant la col·laboració entre l'Ajuntament d'Alcoi i la Conselleria de Medi Ambient de la Comunitat Valenciana.

21B08 Instal·lació d'elements de foment de la fauna (nidals per a avifauna)

Objectiu

Fomentar la biodiversitat en el terme municipal d'Alcoi mitjançant la instal·lació de nidals per a avifauna passeriforme i plataformes per a rapinyaires forestals en rodals de pineda monoespècific, contribuint a la creació d'hàbitats segurs i adequats que afavorisquen la reproducció i establiment de diverses espècies d'aus.

21B09 Instal·lació d'elements de foment de la fauna (refugis per a quiròpters)

Objectiu

Incrementar la població de quiròpters forestals en el municipi d'Alcoi mitjançant la instal·lació de refugis específics en rodals de pineda monoespècific, amb la finalitat de proporcionar hàbitats segurs i adequats que afavorisquen la reproducció i supervivència d'aquestes espècies, millorant així la biodiversitat i la salut dels ecosistemes forestals locals.

21B10 Suport a la gestió i conservació d'espècies d'interès conservacionista.

Objectiu

Brindar suport actiu a la gestió i conservació d'espècies d'alt interès conservacionista en l'entorn d'Alcoi mitjançant la col·laboració amb l'administració autonòmica i la implementació de mesures específiques de protecció i sensibilització.

21B11 Gestió de parcel·les amb orquídiades i altres espècies bulboses.

Objectiu

Implementar pràctiques de gestió específiques per a parcel·les que alberguen orquídiades i altres espècies bulboses a Alcoi, per tal de mantindre i augmentar les seues poblacions, garantint la conservació d'aquestes espècies valuoses i el seu hàbitat natural.

21B12 Propagació i reforçament poblacional d'*Anagallis tenella*.

Objectiu

Conservar i augmentar la població d '*Anagallis tenella*, mitjançant la seua propagació ex situ en viver i reforçament poblacional en el seu hàbitat natural dins del terme municipal d'Alcoi.

21B12 Seguiment i gestió de l'estat de conservació de l'Hàbitat 7220 (Manantials petrificants amb formació de tuf).

Objectiu

Garantir la conservació i millora de l'estat dels brolladors petrificants amb formació de tuf (Hàbitat 7220) a Alcoi mitjançant el seguiment regular, la cartografia detallada i la implementació de directrius de gestió adaptades a les problemàtiques locals.

9.2.2 PROGRAMA D'AUGMENT DE LA BIODIVERSITAT A LES ZONES VERDES MUNICIPALS, ALINEACIONS D'ARBRAT I JARDINERIA URBANA

El programa té com a objectiu incrementar la diversitat d'espècies i millorar la qualitat ecològica dels espais verds urbans d'Alcoi. Per a això, es promou la introducció d'espècies natives, l'aplicació de tècniques de jardineria sostenible i el disseny de corredors ecològics que connecten les àrees verdes, creant hàbitats per a plantes, aus, insectes i petits mamífers. A més, s'impulsa la sensibilització ciutadana a través de tallers i campanyes educatives, fomentant una cultura de respecte i cura cap a la biodiversitat urbana.

Es proposen les accions següents:

- **22A01 Instrucció tècnica municipal per a tasques de jardineria i gestió d'espais verds**
- **22A02 Elaboració d'un pla d'introducció d'espècies autòctones a la jardineria municipal.**
- **22A03 Definició d'una xarxa d'espais d'oportunitat per a la biodiversitat.**
- **22B01 Instal·lació d'elements de foment de la fauna (nidals per a avifauna)**
- **22B02 Instal·lació d'elements de foment de la fauna (refugis per a quiròpters)**
- **22B03 Creació de jardins de polinitzadors urbans.**
- **22B04 Instal·lació d'hotels d'insectes.**
- **22B05 Instal·lació de refugis per a petits mamífers i herpets urbans**
- **22B06 Renaturalització cossos d'aigua en parcs i jardins**
- **22B07 Creació de petits jardins urbans amb espècies endèmiques i rares**
- **22B08 Creació del jardí botànic municipal dels territoris Alcoià-Diànic**

22A01 Instrucció tècnica municipal per a tasques de jardineria i gestió d'espais verds

Objectiu

Adoptar un model de gestió de la infraestructura verda a Alcoi que integri la conservació de la biodiversitat, garantint pràctiques de jardineria i maneig d'espais verds que fomenten la sostenibilitat i la resiliència ambiental.

22A02 Elaboració d'un pla d'introducció d'espècies autòctones a la jardineria municipal

Objectiu

Desenvolupar i posar en marxa un pla integral per a la introducció i promoció d'espècies autòctones a la jardineria municipal d'Alcoi, per tal d'augmentar la biodiversitat local, millorar la resiliència dels espais verds urbans i fomentar una jardineria sostenible i adaptada al clima mediterrani.

22A03 Definició d'una xarxa d'espais d'oportunitat per a la biodiversitat

Objectiu

Establir una xarxa d'espais d'oportunitat a Alcoi que promoguen la biodiversitat, aprofitant àrees identificades en el diagnòstic de l'estratègia de renaturalització per a millorar la connectivitat ecològica i fomentar hàbitats diversificats.

22B01 Instal·lació d'elements de foment de la fauna (nidals per a avifauna)

Objectiu

Instal·lar nidals i altres elements de foment de la fauna en àrees estratègiques d'Alcoi per a promoure la conservació i l'augment de la població d'avifauna urbana. Aquesta acció té com a finalitat proporcionar hàbitats adequats i segurs per a diverses espècies d'aus, contribuint a la biodiversitat i a l'equilibri ecològic de

l'entorn urbà, i fomentant la sensibilització i el compromís de la comunitat amb la conservació de la fauna local.

22B02 Instal·lació d'elements de foment de la fauna (refugis per a quiròpters)

Objectiu

Augmentar la capacitat de les espècies de quiròpters fissurícoles i forestals per a prosperar en els ambients urbans del municipi d'Alcoi mitjançant la instal·lació de refugis específics en parcs urbans, contribuint així a la conservació d'aquestes espècies i a la biodiversitat urbana.

22B03 Creació de jardins de polinitzadors urbans.

Objectiu

Establir jardins de polinitzadors en parcs urbans d'Alcoi per a promoure la polinització, un dels principals serveis ecosistèmics, i fomentar la conscienciació i formació ambiental entre la ciutadania. Aquests jardins serviran com a refugis i fonts d'aliment per a diverses espècies de polinitzadors, millorant així la biodiversitat urbana i connectant la ciutat amb el seu entorn natural.

22B04 Instal·lació d'hotels d'insectes.

Objectiu

Fomentar la conservació d'insectes polinitzadors i altres insectes beneficiosos en el municipi d'Alcoi mitjançant la instal·lació d'"hotels d'insectes" en jardins de polinitzadors urbans, proporcionant refugi, àrees de cria i hàbitats adequats dins de la trama urbana, i promovent la biodiversitat i l'educació ambiental.

22B05 Instal·lació de refugis per a petits mamífers i herpets urbans

Objectiu

Promoure la conservació i l'establiment de petits mamífers i herpets als parcs urbans d'Alcoi mitjançant la instal·lació de refugis específics, proporcionant hàbitats segurs i millorant la connectivitat amb els espais periurbans i naturals circumdants.

22B06 Renaturalització cossos d'aigua en parcs i jardins

Objectiu

Millorar la biodiversitat i la qualitat ecològica dels cossos d'aigua en parcs i jardins urbans d'Alcoi mitjançant la renaturalització, utilitzant sistemes de filtratge natural i evitant tractaments químics, per crear hàbitats adequats per a invertebrats i petits vertebrats aquàtics.

22B07 Creació de petits jardins urbans amb espècies endèmiques i rares

Objectiu

Millorar la biodiversitat i la qualitat ecològica dels cossos d'aigua en parcs i jardins urbans d'Alcoi mitjançant la renaturalització, utilitzant sistemes de filtratge natural i evitant tractaments químics, per crear hàbitats adequats per a invertebrats i petits vertebrats aquàtics.

22B08 Creació del Jardí Botànic Municipal dels Territoris Alcoià-Diànics

Objectiu

Establir un Jardí Botànic Municipal a Alcoi que mantingui col·leccions vives i seques, fomenti la investigació biològica dels territoris alcoià-dianics, promogui la divulgació científica a la societat i actuï com un centre d'assessorament tècnic sobre la diversitat biològica de la comarca.

9.3 EIX 3: CONNECTIVITAT I DESENVOLUPAMENT D'INFRAESTRUCTURA VERDA

Alcoi té com a propòsit principal la creació d'una xarxa integrada i coherent d'espais verds que no sols milloren la qualitat de vida urbana, sinó que també fomenten la sostenibilitat ambiental i promoguen la connectivitat ecològica en el municipi. Aquest eix aborda la infraestructura verda des d'una perspectiva integral, reconeixent la seva importància no només com a àrees d'esbarjo i esbarjo, sinó també com a corredors ecològics que connecten diversos ecosistemes urbans i periurbans, facilitant el trànsit de fauna i flora, i contribuint a la resiliència climàtica de la ciutat.

En els últims anys, Alcoi ha reconegut la necessitat de revaloritzar els seus espais verds i naturals, no sols pel seu valor estètic i recreatiu, sinó per la seua capacitat per a actuar com a infraestructures crítiques que suporten la biodiversitat, milloren la qualitat de l'aire, regulen la temperatura urbana, i serveixen com a espais educatius i de cohesió social. En aquest context, el desenvolupament de la infraestructura verda ha d'anar més enllà de la creació de parcs i jardins aïllats. Cal concebre una xarxa que integri aquests espais en un sistema cohesionat, que promogui la connectivitat entre les àrees naturals i urbanes, i que faciliti la mobilitat sostenible per als ciutadans.

El programa de desenvolupament i connectivitat de la infraestructura verda urbana se centra en l'expansió i millora de la infraestructura verda existent a Alcoi, a través d'una sèrie d'accions estratègiques que busquen integrar aquests espais en la planificació i gestió municipal de manera transversal. L'objectiu és assegurar que cada projecte urbà consideri la infraestructura verda com un component essencial, contribuint a la biodiversitat, mitigació del canvi climàtic, i la millora de la qualitat de vida.

El programa de connectivitat ciclopeatonal urbana i de la ciutat amb el seu entorn natural complementa l'enfocament de l'eix d'infraestructura verda, centrant-se en la millora de la mobilitat sostenible i l'accessibilitat als espais naturals circumdants. Aquest programa busca integrar les rutes ciclopeatonals dins del teixit urbà, facilitant l'accés als parcs, rius i barrancs que caracteritzen l'entorn natural d'Alcoi.

La planificació d'aquesta xarxa de connectivitat ciclopeatonal és crítica per a garantir que els ciutadans puguin gaudir dels recursos naturals d'Alcoi de manera segura, còmoda i sostenible. Les rutes proposades busquen no sols connectar els espais verds dins de la ciutat, sinó també enllaçar-los amb els parcs naturals i altres àrees protegides als afores d'Alcoi. D'aquesta manera, es crearà una xarxa contínua de mobilitat que permetrà als ciutadans i visitants accedir fàcilment a diferents zones d'interès ecològic i paisatgístic, promovent un estil de vida més saludable i respectuós amb el medi ambient.

Objectius estratègics

Objectiu 1: Crear una xarxa integrada i connectada d'infraestructura verda urbana i periurbana

Desenvolupar i expandir la infraestructura verda d'Alcoi, assegurant que els espais verds estiguen connectats a través de corredors ecològics i rutes ciclopeatonals, promovent la connectivitat ecològica i facilitant el trànsit de flora, fauna i persones dins de l'entorn urbà i cap a àrees naturals circumdants.

Objectiu 2: Millorar la qualitat i funcionalitat de la infraestructura verda per a la sostenibilitat i el benestar

Implementar millores en la infraestructura verda existent i desenvolupar nous espais que contribueixen a la mitigació del canvi climàtic, la millora de la qualitat de l'aire, la reducció de l'efecte illa de calor i l'increment de la biodiversitat, alhora que proporcionen àrees d'esbarjo i esbarjo per a la ciutadania.

Objectiu 3: Promoure la mobilitat sostenible a través d'una xarxa ciclopeatonal connectada

Fomentar la mobilitat sostenible a Alcoi mitjançant la creació d'una xarxa ciclopeatonal que connecte de manera eficient i segura els espais verds urbans amb l'entorn natural, facilitant l'accés a parcs, rius, barrancs i àrees protegides per a residents i visitants.

Objectiu 4: Integrar la infraestructura verda en la planificació i gestió urbana

Assegurar que la infraestructura verda sigui un component essencial en tots els projectes de planificació i desenvolupament urbà, col·laborant estretament amb totes les àrees municipals i promovent la creació d'espais verds en noves edificacions i desenvolupaments urbans.

Objectiu 5: Enfortir la participació comunitària en el desenvolupament i gestió de la infraestructura verda

Involucrar activament la comunitat en la planificació, desenvolupament i manteniment de la infraestructura verda, incentivant la creació d'espais verds en terrenys privats i promovent iniciatives de jardineria urbana i conservació de la biodiversitat.

Objectiu 6: Reduir la fragmentació d'hàbitats i millorar la connectivitat ecològica

Identificar i eliminar les barreres creades per infraestructures viàries i urbanes que fragmenten els hàbitats, implementant accions per a la desfragmentació d'aquests espais i el desenvolupament de corredors ecològics que milloren la connectivitat entre els ecosistemes urbans i naturals.

Objectiu 7: Integrar la infraestructura verda en infraestructures lineals i altres espais urbans

Desenvolupar zones verdes associades a infraestructures lineals com carreteres i vies ferroviàries, transformant-les en corredors verds multifuncionals que ofereixen beneficis ambientals i socials, contribuint a la connectivitat ecològica i millorant l'entorn urbà.

9.3.1 PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT I CONNECTIVITAT DE LA INFRAESTRUCTURA VERDA URBANA.

El Programa té com a objectiu millorar i expandir la infraestructura verda per promoure la sostenibilitat, la biodiversitat i la qualitat de vida. Aquest programa busca integrar la infraestructura verda en la gestió urbana, fomentar la participació comunitària i crear una xarxa ecològica connectada que vinculi els espais verds urbans amb els ecosistemes naturals circumdants.

A més, es promouran boscos illa per augmentar la biodiversitat, cobertes vegetals i jardins verticals en edificis, i espais verds en terrenys privats. Es durà a terme un estudi de connectivitat ecològica per identificar corredors naturals i s'abordarà la desfragmentació d'hàbitats causada per infraestructures viàries, transformant-les en corredors verds multifuncionals.

Aquest enfocament holístic i col·laboratiu té com a objectiu crear una ciutat més sostenible i resilient, fomentant la conservació de la biodiversitat i l'adaptació al canvi climàtic, millorant alhora el benestar dels residents.

Es proposen les accions següents:

- **31A01 Crear una taula de coordinació municipal per a la infraestructura verda.**
- **31A02 Establir protocols de comunicació entre totes les àrees municipals i empreses públiques l'activitat de les quals afecta la infraestructura verda**
- **31A03 Col·laborar activament amb l'Àrea d'Urbanisme per a la consideració de la millora de la connectivitat de la infraestructura verda en projectes d'urbanisme.**
- **31A04 Organitzar cursos de formació sobre infraestructura verda per a altres àrees municipals i empreses públiques.**
- **31B01 Creació de boscos illa a la ciutat**
- **31B02 Augment de superfícies verdes en edificacions**
- **31B03 Fomentar la infraestructura verda en espais privats.**
- **31B04 Estudi de connectivitat ecològica**
- **31B05 Desfragmentació d'hàbitats per infraestructures viàries**
- **31B06 Desenvolupament de zones verdes associades a infraestructures lineals**

31A01 Crear una taula de coordinació municipal per a la infraestructura verda.

Objectiu

Establir un fòrum municipal intern que facilite la coordinació, intercanvi d'informació i presa de decisions integrades sobre la infraestructura verda d'Alcoi, promovent una gestió eficient i col·laborativa entre les diferents àrees i entitats involucrades.

31A02 Establir protocols de comunicació entre totes les àrees municipals i empreses públiques l'activitat de les quals afecta la infraestructura verda

Objectiu

Assegurar que la infraestructura verda d'Alcoi sigui gestionada com un actiu essencial de la ciutat mitjançant la creació de protocols de comunicació clars i efectius entre totes les àrees municipals i empreses públiques involucrades, promovent la coordinació i la responsabilitat compartida en la seva millora i conservació.

31A03 Col·laborar activament amb l'Àrea d'Urbanisme per a la consideració de la millora de la connectivitat de la infraestructura verda en projectes d'urbanisme.

Objectiu

Fomentar sinergies entre les àrees municipals de Parcs i Jardins i Urbanisme, assegurant que la millora de la connectivitat de la infraestructura verda sigui un component essencial en la planificació i execució de projectes de nous desenvolupaments i remodelacions urbanes.

31A04 Organitzar cursos de formació sobre infraestructura verda per a altres àrees municipals i empreses públiques.

Objectiu

Conscienciar i capacitar els empleats municipals i d'empreses públiques sobre la importància i gestió de la infraestructura verda, assegurant que totes les àrees involucrades compreguen el seu valor i contribueixen de manera efectiva a la seva conservació i millora.

31B01 Creació de boscos illa a la ciutat

Objectiu

Establir i gestionar petits boscos urbans, coneguts com a "boscos illa", per millorar la connectivitat ecològica, augmentar la biodiversitat urbana i potenciar la resiliència a Alcoi.

31B02 Augment de superfícies verdes en edificacions

Objectiu

Incrementar la superfície verda en edificis urbans mitjançant la implementació de cobertes vegetals i jardins verticals, per tal de millorar l'eficiència energètica dels edificis, optimitzar el segrest de carboni, millorar la qualitat de l'aire, reduir l'efecte illa de calor, fomentar la biodiversitat i millorar l'estètica de la ciutat.

31B03 Fomentar la infraestructura verda en espais privats.

Objectiu

Fomentar la creació d'espais verds en terrenys privats no utilitzats per a tal fi, contribuint a la biodiversitat urbana, connectivitat ecològica i la millora de la qualitat de vida dels residents.

31B04 Estudi de connectivitat ecològica

Objectiu

Avaluar la connectivitat ecològica al municipi d'Alcoi, identificant corredors ecològics i àrees crítiques per a la conservació i restauració, per tal de promoure la biodiversitat i la resiliència dels ecosistemes urbans i periurbans.

31B05 Desfragmentació d'hàbitats per infraestructures viàries

Objectiu

Reduir l'efecte barrera que les infraestructures viàries generen en la infraestructura verda del municipi d'Alcoi, facilitant el trànsit segur de fauna i millorant la connectivitat ecològica.

1B06 Desenvolupament de zones verdes associades a infraestructures lineals

Objectiu

Transformar infraestructures lineals com carreteres, vies ferroviàries i eixos d'accés en corredors verds multifuncionals que promoguen la connectivitat ecològica i ofereixen beneficis ambientals i socials a la comunitat d'Alcoi.

9.3.2 PROGRAMA DE CONNECTIVITAT CICLOPEATONAL URBANA I DE LA CIUTAT AMB EL SEU ENTORN NATURAL.

El Programa de Connectivitat Ciclopeatonal Urbana i de la Ciutat amb el seu Entorn Natural té com a objectiu millorar la mobilitat sostenible a Alcoi, facilitant la connexió entre la infraestructura verda urbana i els espais naturals circumdants. Es busca promoure l'ús de mitjans de transport sostenibles com la bicicleta i el desplaçament a peu, fomentant una major integració entre els espais naturals i l'entorn urbà.

El programa aborda els desafiaments de connectivitat derivats de l'orografia accidentada d'Alcoi i la distribució al voltant de cursos fluvials, com el riu Serpis i els seus afluents. Aquests elements naturals es transformaran en corredors ecològics que faciliten tant el trànsit de persones com la connectivitat ecològica, promovent la biodiversitat.

Es proposen les accions següents:

- **32B01 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Llera del riu Barxell al costat de la caldera del gas**
- **32B02 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Llera del riu Barxell i estany de Buidaoli**
- **32B03 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la llera del riu Serpis.**
- **32B04 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Vaguada i el Barranc del Zinc.**
- **32B05 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn del Barranquet de Soler**

32B01 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Llera del riu Barxell al costat de la caldera del gas

Objectiu

Millorar la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la llera del riu Barxell, específicament a la zona adjacent a la caldera del gas, mitjançant l'adequació d'infraestructures que faciliten el trànsit segur i accessible, promovent la mobilitat sostenible i la integració d'aquest corredor natural en la trama urbana d'Alcoi.

32B02 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Llera del riu Barxell i estany de Buidaoli

Objectiu

Millorar la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn del riu Barxell i l'estany de Buidaoli, facilitant l'accés i ús sostenible d'aquestes àrees naturals mitjançant l'adequació i rehabilitació d'infraestructures, respectant i valorant l'entorn paisatgístic i ecològic.

32B03 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la llera del riu Serpis.

Objectiu

Millorar la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la llera del riu Serpis, facilitant l'accés i ús sostenible de les àrees naturals adjacents, mitjançant la rehabilitació d'infraestructures, la restauració del paisatge i la integració d'elements que promoguen la mobilitat activa i el gaudi de l'entorn natural, en consonància amb la protecció i valorització de l'ecosistema fluvial.

32B04 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Vaguada i el Barranc del Zinc.

Objectiu

Millorar la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Vaguada i el Barranc del Zinc, facilitant l'accés segur i sostenible a través de la rehabilitació de senders, la integració d'infraestructures adaptades i la restauració paisatgística, per tal de potenciar l'ús recreatiu d'aquests espais.

32B05 Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn del Barranquet de Soler

Objectiu

Millorar la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn del Barranquet de Soler, mitjançant l'adequació i rehabilitació de senders, la integració d'elements de seguretat i senyalització, i la restauració ambiental de l'entorn, per tal de facilitar l'accés i gaudi del paisatge, promoure la mobilitat sostenible i assegurar la conservació dels valors ecològics i paisatgístics de l'àrea.

9.4 EIX 4: RESTAURACIÓ I MANTENIMENT D'ÀREES VERDES

Aquest eix és la columna vertebral de l'estratègia integral de renaturalització d'Alcoi, destinada a garantir que les àrees verdes de la ciutat no només siguin preservades, sinó que també siguin millorades i adaptades als desafiaments contemporanis, com el canvi climàtic i la pèrdua de biodiversitat. Aquest eix aborda tant la restauració d'àrees degradades com el manteniment i la gestió sostenible dels espais verds urbans, per tal de convertir Alcoi en una ciutat més resilient, ecològica i habitable.

Aquest eix estratègic s'organitza en tres programes clau que reflecteixen les diferents dimensions del maneig de les àrees verdes: restauració de zones degradades, control d'espècies exòtiques invasores i gestió i manteniment del verd urbà. Aquests programes estan dissenyats per a treballar en conjunt, creant sinergies que permeten una gestió integrada i coherent de la infraestructura verda a Alcoi.

El programa de restauració de zones degradades se centra en la recuperació ecològica d'àrees urbanes i periurbanes que han estat afectades negativament per activitats humanes i la urbanització. Aquest programa busca restaurar la funcionalitat ecològica d'aquestes zones, mitjançant l'eliminació d'infraestructures obsoletes, la renaturalització de barrancs i riberes fluvials, i la millora de la connectivitat ecològica i de vianants. Les intervencions no només apunten a la recuperació del paisatge natural, sinó també a la creació de corredors verds que connecten les àrees naturals amb la ciutat, promovent la biodiversitat i facilitant l'accés dels ciutadans als espais naturals. A més, es posarà un especial èmfasi en la integració d'infraestructures verdes, com cobertes vegetals i la plantació d'arbres i arbustos autòctons, amb l'objectiu de transformar àrees degradades en espais d'alt valor ecològic i social.

El Programa de Control d'Espècies Exòtiques Invasores aborda una de les amenaces més significatives per a la biodiversitat local i els ecosistemes d'Alcoi. Les espècies exòtiques invasores, tant de fauna com de flora, tenen la capacitat d'alterar profundament els ecosistemes, desplaçant les espècies natives i degradant els hàbitats naturals. Aquest programa es divideix en dos subprogrames específics: el control de la fauna exòtica i el control de la flora exòtica. Cada subprograma inclou accions concretes per a la detecció primerenca, el control i l'eradicació d'aquestes espècies, així com per a la sensibilització de la ciutadania i la formació del personal tècnic. La col·laboració amb l'administració regional i altres entitats serà cabdal per garantir l'eficàcia d'aquestes intervencions i assegurar la protecció a llarg termini dels ecosistemes locals.

Finalment, el Programa de Gestió i Manteniment del Verd Urbà s'enfoca en la sostenibilitat i eficiència de la infraestructura verda d'Alcoi. Aquest programa busca establir un marc operatiu sòlid per a la gestió de l'arbrat urbà i les zones verdes, integrant criteris de sostenibilitat, resiliència i participació ciutadana.

En conjunt, aquests programes reflecteixen el compromís de l'Ajuntament d'Alcoi amb la restauració i el manteniment de les seues àrees verdes, reconeixent la seua importància no sols com a elements paisatgístics, sinó com a components vitals per a la salut ambiental, la biodiversitat i la qualitat de vida dels seus habitants. A través d'un enfocament integral i col·laboratiu, Alcoi avança cap a un futur més verd, resiliència i sostenible.

Objectius estratègics

Objectiu 1: restaurar i renaturalitzar àrees degradades

Restaurar la funcionalitat ecològica i el valor paisatgístic de les àrees urbanes i periurbanes degradades a Alcoi, mitjançant l'eliminació d'infraestructures obsoletes, la renaturalització de barrancs, riberes fluvials i zones agrícoles deteriorades, i la creació de corredors verds que connecten les àrees naturals amb la ciutat. Aquest objectiu busca no només la recuperació del paisatge natural, sinó també l'enfortiment de la biodiversitat i la millora de la qualitat de vida dels ciutadans.

Objectiu 2: implementar un sistema eficaç de control d'espècies exòtiques invasores

Desenvolupar i implementar estratègies i accions específiques per a la detecció primerenca, control i eradicació d'espècies exòtiques invasores de flora i fauna, que representen una amenaça per a la biodiversitat i els ecosistemes locals. Aquest objectiu inclou la col·laboració amb l'administració regional i la sensibilització de la ciutadania per a minimitzar l'impacte d'aquestes espècies en el medi ambient urbà i periurbà d'Alcoi.

Objectiu 3: promoure la gestió sostenible del verd urbà

Establir un marc operatiu per a la gestió de l'arbrat urbà i les zones verdes d'Alcoi, que integri criteris de sostenibilitat, biodiversitat i resiliència climàtica. Aquest objectiu s'assolirà mitjançant l'elaboració de plans estratègics, com el pla director d'arbrat, la creació d'un inventari georeferenciat de l'arbrat i zones verdes, i la promoció de pràctiques de jardineria ecològica i naturalització d'espais verds.

Objectiu 4: millorar la connectivitat ecològica i la mobilitat sostenible

Reforçar la connectivitat entre les àrees naturals i urbanes d'Alcoi, facilitant l'accés dels ciutadans als espais verds a través de la creació de senders per als vianants, passarel·les i corredors verds. Aquest objectiu busca no només potenciar la mobilitat sostenible, sinó també integrar solucions basades en la natura en l'entorn urbà, mitgant l'efecte illa de calor i millorant la qualitat de l'aire.

Objectiu 5: augmentar la superfície verda i la cobertura vegetal en àrees urbanes

Incrementar la quantitat i qualitat de la superfície verda en l'entorn urbà d'Alcoi, ampliant l'espai disponible per a l'arbrat viari, naturalitzant praderies i escocells, i introduint espècies autòctones que afavoreixen la biodiversitat urbana. Aquest objectiu està orientat a millorar la

salut i creixement de l'arbrat, així com a enfortir la resiliència de la infraestructura verda enfront del canvi climàtic.

Objectiu 6: fomentar la coordinació interdepartamental i amb empreses de serveis

Optimitzar la gestió de la infraestructura verda a través de la millora de la coordinació entre els diferents departaments municipals i les empreses de serveis que operen a Alcoi. Aquest objectiu inclou la creació de protocols d'actuació conjunta i acords de col·laboració que assegurin una planificació integrada i una execució coherent de les accions que afecten l'arbrat i les zones verdes.

Objectiu 7: sensibilitzar i educar la ciutadania sobre la importància de la infraestructura verda

Promoure la sensibilització i educació ambiental entre els ciutadans d'Alcoi, mitjançant campanyes informatives, participació en activitats de restauració i manteniment d'àrees verdes, i la difusió de bones pràctiques per a la cura de la infraestructura verda. Aquest objectiu busca involucrar activament la comunitat en la conservació i millora dels espais verds, enfortint el vincle entre els ciutadans i el seu entorn natural.

Objectiu 8: implementar un sistema de monitoratge i avaluació contínua de la infraestructura verda

Desenvolupar i implementar un sistema integral de monitoratge i avaluació contínua que permeti un seguiment detallat de la salut, creixement i riscos associats a l'arbrat urbà i les zones verdes d'Alcoi. Aquest objectiu és clau per assegurar la presa de decisions informades en la gestió i manteniment de la infraestructura verda, garantint la seva sostenibilitat i adaptabilitat a llarg termini.

9.4.1 PROGRAMA DE RESTAURACIÓ DE ZONES DEGRADADES

El programa és un pilar clau en l'estratègia de renaturalització de la ciutat, orientat a la restauració ecològica d'àrees urbanes i periurbanes degradades per l'activitat humana, la urbanització descontrolada i l'abandonament. S'agrupen intervencions en diverses categories:

- **Restauració d'àrees naturals:** recuperació de barrancs, riberes i terrenys agrícoles mitjançant la plantació d'espècies autòctones i l'eliminació d'invasores per restablir l'equilibri ecològic i generar corredors verds.
- **Eliminació d'infraestructures obsoletes:** remoció de ruïnes i edificacions en desús per alliberar espai i millorar la integració paisatgística.
- **Millora de la connectivitat ecològica i per a vianants:** creació de senders, passarel·les i corredors verds que reconnecten els espais naturals amb la ciutat i faciliten la mobilitat sostenible.

- **Integració d'infraestructures verdes i NbS:** implementació de cobertes verdes, plantació d'arbres i formació de petits boscos urbans per mitigar l'efecte illa de calor i augmentar la biodiversitat.
- **Component educatiu:** instal·lació de senyalització informativa i creació de zones d'educació ambiental per fomentar la consciència i el respecte per la natura.

En conjunt, aquestes accions busquen recuperar el valor ambiental dels espais degradats, millorar la qualitat de vida dels habitants i promoure un desenvolupament urbà sostenible i resilient.

Es proposen les accions següents:

- **41A01 Redacció d'un pla d'eliminació de ruïnes, infraestructures obsoletes i altres obstacles d'origen antròpic a la ribera del Riquer – Serpis**
- **41A02 Redacció d'un pla de renaturalització de zones agrícoles degradades i àrees ecoton**
- **41B01 Intervencions al Barranc del Serpis.**
- **41B02 Intervencions al Barranc del Cint**
- **41B03 Intervenció a la zona de la Vaguada.**
- **41B04 Zona d'educació mediambiental al Barranquet de Soler.**
- **41B05 Creació d'arboretum a Barranquet de Soler.**
- **41B06 Millora de la continuïtat natural i de vianants al Barxell al costat de la Caldera de gas.**
- **41B07 Renaturalització de l'Estany de Buidaoli.**
- **41B08 Augment de la vegetació al Riu Barxell: centre urbà.**
- **41B09 Augmentar la vegetació al parc de l'antic Abocador.**
- **41B10 Augment de la fracció cabuda/coberta i reemplaçament per espècies de millora en parcs i jardins.**
- **41B11 Objectiu: 0 escocells buits.**
- **41B12 Incorporar vegetació al camí de Solsides.**
- **41B13 Coberta verda al Parc de la Uixola.**
- **41B14 Delimitació del domini públic del riu Riquer - Serpis i zona d'influència.**
- **41B15 Neteja de residus assimilables a urbans a la ribera**
- **41B16 Identificació i correcció de punts d'abocament no controlats.**

➤ **41B17 Diversificació de zones agrícoles.**

41A01 Redacció d'un pla d'eliminació de ruïnes, infraestructures obsoletes i altres obstacles d'origen antròpic a la ribera del Riquer – Serpis

Objectiu

Redactar i implementar un pla integral per a l'eliminació de ruïnes, infraestructures obsoletes i altres obstacles d'origen antròpic a la ribera del riu Riquer-Serpis, per tal de restaurar i revitalitzar aquest entorn fluvial. El pla s'enfocarà en la identificació, avaluació i remoció d'elements que afecten negativament la qualitat ambiental i la connectivitat ecològica del riu, promovent així la regeneració dels ecosistemes naturals i la millora del paisatge urbà.

41A02 Redacció d'un pla de renaturalització de zones agrícoles degradades i àrees ecoton

Objectiu

Desenvolupar un pla integral de renaturalització de zones agrícoles degradades i àrees ecoton en el municipi d'Alcoi, per tal d'incrementar la biodiversitat i crear hàbitats més heterogenis i resilents. Aquest pla busca establir franges ecotonals entre àrees forestals i agrícoles, millorant així la qualitat de l'hàbitat per a la fauna silvestre i promovent pràctiques agrícoles sostenibles que beneficiïn tant l'agricultura com la conservació de la biodiversitat.

41B01 Intervencions al Barranc del Serpis.

Objectiu

Restaurar i renaturalitzar el Barranc del Serpis, millorant la connectivitat ecològica i ciclopeatonal entre la conca del Serpis i la Zona Nord d'Alcoi. Aquesta intervenció busca transformar les àrees degradades del barranc en un corredor verd i blau continu que connecti amb els Parcs Naturals propers, alhora que es promou la mobilitat urbana sostenible i l'accessibilitat equitativa per a la ciutadania.

41B02 Intervencions al Barranc del Cint

Objectiu

Restaurar i millorar mediambientalment el tram urbà del Barranc del Cint, amb especial atenció al brollador del Xorrador i el seu entorn, per recuperar i conservar els seus valors ecològics i paisatgístics.

41B03 Intervenció a la zona de la Vaguada.

Objectiu

Restaurar i millorar mediambientalment el tram urbà del Barranc del Cint, amb especial atenció al brollador del Xorrador i el seu entorn, per recuperar i conservar els seus valors ecològics i paisatgístics.

41B04 Zona d'educació mediambiental al Barranquet de Soler.

Objectiu

Crear una zona d'educació mediambiental al Barranquet de Soler que combini la restauració ecològica de l'àrea amb la implementació d'infraestructures educatives i d'accés controlat, fomentant la conservació de la biodiversitat i la sensibilització ambiental.

41B05 Creació d'arboretum a Barranquet de Soler.

Objectiu

Restaurar i renaturalitzar l'àrea degradada al sud del Barranquet de Soler mitjançant la creació d'un arboretum urbà, per tal de recuperar el valor ecosistèmic perdut, promoure l'educació ambiental i millorar la qualitat de vida dels residents, especialment els usuaris del centre assistencial ubicat a la zona.

41B06 Millora de la continuïtat natural i de vianants al Barxell al costat de la Caldera de gas.

Objectiu

Millorar la connectivitat natural i per als vianants a l'entorn del riu Barxell, específicament a la zona al costat de la Caldera de Gas, mitjançant la construcció d'una passera de fusta i la restauració ambiental dels talussos, facilitant la mobilitat sostenible i l'accessibilitat urbana, alhora que es promou la conservació de la biodiversitat local.

41B07 Renaturalització de l'Estany de Buidaoli.

Objectiu

Renaturalitzar l'Estany de Buidaoli mitjançant la implementació de solucions ecològiques per a la depuració de l'aigua i el control d'espècies invasores, creant un espai verd revitalitzat que ofereix beneficis ambientals i recreatius per a la comunitat d'Alcoi.

41B08 Augment de la vegetació al Riu Barxell: centre urbà.

Objectiu

Incrementar la vegetació autòctona en el tram urbà del riu Barxell per crear un pulmó verd central, millorar la qualitat de l'aire, fomentar la biodiversitat i augmentar l'ús recreatiu i ecològic de l'àrea per part dels ciutadans.

41B09 Augmentar la vegetació al parc de l'antic Abocador.

Objectiu

Incrementar la densitat i diversitat de vegetació al parc de l'antic abocador de Cotes Baixes, millorant la biodiversitat, la qualitat ambiental i el confort per als usuaris mitjançant la creació de zones d'ombra i estada, i la mitigació de l'efecte illa de calor.

41B10 Augment de la fracció cabuda/coberta i reemplaçament per espècies de millora en parcs i jardins.

Objectiu

Incrementar la densitat i diversitat de la vegetació en parcs, jardins i carrers d'Alcoi, millorant la continuïtat ecològica urbana i promovent la sostenibilitat i la biodiversitat mitjançant la introducció d'espècies autòctones i la implementació de principis de jardineria ecològica.

41B11 Objectiu: 0 escocells buits.

Objectiu

Replantar tots els escocells buits als carrers d'Alcoi, millorant la densitat i continuïtat de l'arbrat urbà per tal d'augmentar la superfície vegetal, combatre l'efecte illa de calor i promoure la biodiversitat en l'entorn urbà.

41B12 Incorporar vegetació al camí de Solsides.

Objectiu

Integrar vegetació autòctona i sostenible en el futur viari de mobilitat sostenible del camí de Solsides, per tal de renaturalitzar l'accés sud a Alcoi, connectar els espais naturals i urbans, i fomentar la creació de parcs periurbans que milloren l'accessibilitat i la biodiversitat.

41B13 Coberta verda al Parc de la Uixola.

Objectiu

Implementar una coberta verda al Parc de la Uixola per densificar les zones verdes intraurbanes en àrees d'espai limitat, millorant la biodiversitat, l'eficiència energètica i el control de l'efecte illa de calor.

41B14 Delimitació del domini públic del riu Riquer - Serpis i zona d'influència.

Objectiu

Delimitar clarament el domini públic del riu Riquer-Serpis i la seva zona d'influència per assegurar la protecció, restauració i gestió sostenible d'aquest entorn fluvial. Aquesta delimitació permetrà establir un marc legal i administratiu clar, facilitant la implementació de mesures de conservació i restauració de les àrees degradades, promovent així la biodiversitat i l'equilibri ecològic del municipi.

41B15 Neteja de residus assimilables a urbans a la ribera

Objectiu

Realitzar la neteja de residus assimilables a urbans a la ribera del riu Riquer-Serpis per millorar la qualitat ambiental i estètica d'aquest entorn fluvial, promovent un entorn més saludable i atractiu per a la flora, fauna i els residents d'Alcoi.

41B16 Identificació i correcció de punts d'abocament no controlats.

Objectiu

Identificar i corregir punts d'abocament no controlats d'aigües no tractades al llarg de la ribera del riu Riquer-Serpis, per tal de millorar la qualitat de l'aigua i protegir els ecosistemes fluvials. Aquesta acció buscarà eliminar fonts de contaminació, restaurar la salut ecològica del riu i assegurar un entorn més segur i saludable per a la flora, fauna i la comunitat d'Alcoi.

41B17 Diversificació de zones agrícoles.

Objectiu

Desenvolupar projectes d'intervenció per diversificar les zones agrícoles al municipi d'Alcoi, per tal d'incrementar la biodiversitat, millorar l'estructura de l'hàbitat i promoure pràctiques agrícoles sostenibles.

9.4.2 PROGRAMA DE CONTROL D'ESPÈCIES EXÒTIQUES INVASORES

El Programa de Control d'Espècies Exòtiques Invasores és un pilar essencial de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi, orientat a mitigar l'impacte negatiu d'aquestes espècies en la biodiversitat, els ecosistemes i els serveis ambientals que sustenten el benestar humà. Aquest programa reconeix que les espècies invasores representen una amenaça crítica, ja que tenen la capacitat de desplaçar la fauna i flora natives i alterar les dinàmiques ecològiques.

S'emmarca en una normativa vigent que inclou la Llei 42/2007, el Reial decret 630/2013, el Reial decret 216/2019 i el Decret 213/2009, assignant la responsabilitat del control tant a l'Estat com a les comunitats autònomes. En aquest sentit, les accions que emprenga l'Ajuntament d'Alcoi hauran de comptar amb l'autorització i coordinació de l'administració regional, en consonància amb els plans i programes específics de la Generalitat Valenciana.

A més, el programa s'estructura en dos subapartats principals, un enfocat en la gestió de la fauna invasora i un altre en la flora, la qual cosa permet desenvolupar estratègies, metodologies i accions específiques per a l'eradicació i control d'aquestes espècies en el municipi.

Control de fauna exòtica

El programa s'emmarca en la normativa vigent, que assigna la gestió d'espècies exòtiques i invasores a la Generalitat Valenciana (segons el Decret 213/2009), permetent la col·laboració de l'Ajuntament d'Alcoi per a la detecció primerenca i control d'aquestes espècies. Un inventari realitzat al riu Serpis i els seus afluents, juntament amb una revisió bibliogràfica, ha identificat diverses espècies exòtiques —com el peix carpa, el peix daurat, el peix sol, el cranc vermell americà i el caragol del llot de Nova Zelanda— que representen un risc significatiu en alterar l'equilibri ecològic, desplaçar espècies natives i degradar els hàbitats.

Així mateix, s'ha detectat la presència de dos ungulats exòtics invasors, l'arruí i el mufló, que, malgrat el seu valor cinegètic, amenacen la biodiversitat autòctona per la seva capacitat d'expansió. Per abordar aquestes situacions, el programa destaca la importància de la detecció primerenca i la resposta ràpida, mitjançant la formació del personal tècnic municipal i d'operaris de zones verdes per identificar i avaluar la necessitat d'intervenció.

L'èxit d'aquesta iniciativa dependrà d'una col·laboració estreta entre les entitats implicades i de la sensibilització ciutadana, a través d'un enfocament integral que combine el monitoratge continu, intervencions ràpides i l'educació comunitària, garantint així la sostenibilitat i resiliència dels ecosistemes naturals d'Alcoi.

Es proposen les accions següents:

- **42A01 Acord de col·laboració amb la Conselleria de Medi Ambient per establir un pla de control d'espècies exòtiques de fauna**

➤ **42B01 Control d'espècies exòtiques d'invertebrats, peixos i herpets.**

42A01 Acord de col·laboració amb la Conselleria de Medi Ambient per establir un pla de control d'espècies exòtiques de fauna

Objectiu

Establir un acord de col·laboració amb la Conselleria de Medi Ambient de la Generalitat Valenciana per a desenvolupar un pla integral de control d'espècies exòtiques de fauna a Alcoi, assegurant una resposta primerenca i coordinada per a la detecció i gestió d'aquestes espècies, i formar al personal tècnic municipal en les millors pràctiques de maneig.

42B01 Control d'espècies exòtiques d'invertebrats, peixos i herpets.

Objectiu

Implementar un programa de control i eradicació d'espècies exòtiques i invasores de fauna al riu Riquer-Serpis i les seves àrees adjacents, col·laborant amb l'administració ambiental regional i altres entitats locals. Aquest programa busca protegir la biodiversitat autòctona i minimitzar l'impacte negatiu d'aquestes espècies en els ecosistemes locals a través de la detecció primerenca, el trampeig, la captura i la retirada d'exemplars.

Control de flora exòtica

El programa aborda el desafiament que representen les espècies exòtiques invasores, que desplacen a la flora nativa, alteren els ecosistemes i afecten els serveis ambientals essencials, especialment en la xarxa hidrològica i mitjans aquàtics d'Alcoi. La gestió d'aquesta problemàtica és competència de la Comunitat Valenciana (segons el Decret 213/2009), encara que la col·laboració de l'Ajuntament d'Alcoi és crucial per a la detecció primerenca i el maneig eficaç d'aquestes espècies.

L'objectiu és restaurar i protegir els ecosistemes locals mitjançant l'eliminació de les espècies invasores i la promoció de la flora autòctona. Per a això, es realitzen inventaris periòdics que permeten identificar i ubicar les espècies exòtiques invasores, i s'apliquen mètodes de control integrats—mecànics, químics i biològics—complementats amb accions d'educació i sensibilització ciutadana.

A continuació, es detallen els llistats d'espècies exòtiques invasores identificades a Alcoi:

Llistat nacional (Reial Decret 630/2013, modificat per Reial Decret 216/2019):

- *Agave americana*
- *Ailanthus altissima*
- *Fallada baldschuanica*
- *Helianthus tuberosus*
- *Opuntia imbricata*
- *Opuntia maxima*
- *Opuntia subulata*
- *Oxalis pes-caprae*

Llistat autonòmic CV (Decret 213/2009, modificat per Ordre 10/2014):

- *Agave americana*
- *Ailanthus altissima*
- *Arundo donax*
- *Fallada baldschuanica*
- *Helianthus tuberosus*
- *Ipomoea indica*
- *Ipomoea purpurea*
- *Lonicera japonica*
- *Nicotiana glauca*
- *Opuntia ammophila*
- *Opuntia imbricata*
- *Opuntia maxima*
- *Opuntia subulata*
- *Robinia pseudoacacia*
- *Yucca aloifolia*

Aquest enfocament integrat, que abasta la prevenció, el control i l'eradicació, juntament amb la participació activa de la comunitat i la coordinació amb les autoritats regionals, és fonamental per a assegurar la sostenibilitat i resiliència dels ecosistemes naturals d'Alcoi.

Es proposen les accions següents:

- **42A02 Elaboració d'un pla d'eradicació de flora exòtica invasora**

- **42A03 Creació d'una unitat d'intervenció dedicada al control i seguiment d'espècies exòtiques**
- **42A04 Recull de bones pràctiques i experiències reeixides per a l'eradicació d'espècies exòtiques invasores**
- **42A05 Ampliar el coneixement de les espècies al·lòctones presents a Alcoi i la seua capacitat invasora**
- **42A06 Creació i manteniment d'un SIG de plantes al·lòctones invasores**
- **42A07 Redacció de plans a llarg termini per a l'eradicació d'espècies concretes**
- **42A08 Substitució gradual de flora al·lòctona potencialment invasora en carrers i jardins**
- **42A09 Campanyes de conscienciació ciutadana per al control d'espècies exòtiques en jardins privats**
- **42A10 Participació ciutadana en campanyes d'eradicació de flora al·lòctona**

42A02 Elaboració d'un pla d'eradicació de flora exòtica invasora

Objectiu

Desenvolupar un pla integral a 6 anys per a la identificació, control i eradicació d'espècies de flora exòtica invasora al municipi d'Alcoi, per tal de protegir i restaurar els ecosistemes locals i prevenir l'expansió d'aquestes espècies que amenacen la biodiversitat autòctona.

42A03 Creació d'una unitat d'intervenció dedicada al control i seguiment d'espècies exòtiques

Objectiu

Establir una unitat especialitzada dins de l'Ajuntament d'Alcoi per a la detecció primerenca, control, seguiment i eradicació d'espècies exòtiques invasores, amb la finalitat de protegir la biodiversitat autòctona i assegurar la salut dels ecosistemes locals

42A04 Recull de bones pràctiques i experiències reeixides per a l'eradicació d'espècies exòtiques invasores

Objectiu

Desenvolupar una base de dades comprensiva i actualitzada sobre la problemàtica de les espècies exòtiques invasores, amb un enfocament particular en estudis locals i de la zona Mediterrània, inclòs la recopilació de bones pràctiques i experiències reeixides de control i eradicació en localitats similars a Alcoi.

42A05 Ampliar el coneixement de les espècies al·lòctones presents a Alcoi i la seua capacitat invasora

Objectiu

Ampliar i aprofundir el coneixement sobre les espècies al·lòctones presents en el terme municipal d'Alcoi, avaluant la seua capacitat invasora i el seu impacte en els ecosistemes locals, per a dissenyar estratègies efectives de control i eradicació.

42A06 Creació i manteniment d'un SIG de plantes al·lòctones invasores

Objectiu

Establir i mantenir un Sistema d'Informació Geogràfica (SIG) per a la recopilació, anàlisi i seguiment de plantes al·lòctones invasores en el municipi d'Alcoi, facilitant la planificació i execució de mesures de control i eradicació.

42A07 Redacció de plans a llarg termini per a l'eradicació d'espècies concretes

Objectiu

Desenvolupar i executar plans estratègics a llarg termini per a l'eradicació d'espècies exòtiques invasores específiques, amb un enfocament inicial a l'*Ailanthus altissima*, i aplicables a altres espècies problemàtiques al municipi d'Alcoi.

42A08 Substitució gradual de flora al·lòctona potencialment invasora en carrers i jardins

Objectiu

Promoure la substitució gradual d'espècies de flora al·lòctona potencialment invasora als carrers i jardins d'Alcoi, com el *Ligustrum lucidum*, per espècies autòctones o no invasores, per tal de protegir i millorar la biodiversitat urbana i prevenir la propagació d'espècies exòtiques invasores.

42A09 Campanyes de conscienciació ciutadana per al control d'espècies exòtiques en jardins privats

Objectiu

Sensibilitzar i educar la població d'Alcoi sobre la importància del control d'espècies exòtiques invasores en jardins privats, promovent pràctiques de jardineria respectuosa que utilitzen espècies natives i manegen adequadament els residus de poda.

42A10 Participació ciutadana en campanyes d'eradicació de flora al·lòctona

Objectiu

Involucrar activament a la ciutadania d'Alcoi en les campanyes d'eradicació de flora al·lòctona invasora mitjançant l'organització de jornades de retirada manual d'individus joves i altres activitats de control, promovent així la conscienciació i el compromís comunitari amb la conservació de la biodiversitat local.

9.4.3 PROGRAMA DE GESTIÓ I MANTENIMENT DEL VERD URBÀ

Aquest programa és clau en l'estratègia de renaturalització d'Alcoi, ja que busca preservar, millorar i expandir la infraestructura verda urbana a través d'una gestió sostenible i coordinada. Se centra en:

- **Funcions ecològiques i estètiques:** reconeix que l'arbrat i les zones verdes no només embelleixen la ciutat, sinó que també mitiguen el canvi climàtic, milloren la qualitat de l'aire i generen hàbitats per a la biodiversitat.
- **Planificació i coordinació:** proposa un marc operatiu integral que involucra des de l'elaboració de plans estratègics fins a l'aplicació de pràctiques operatives, garantint la

preservació i expansió contínua del verd urbà.

- **Accions específiques:** inclou l'elaboració d'una instrucció tècnica municipal per a tasques de jardineria basada en el model de renaturalització d'Alcoi i la creació d'un pla director d'arbrat per gestionar l'arbrat urbà a llarg termini.
- **Participació ciutadana:** fomenta la implicació de la comunitat en la gestió i cura dels espais verds, assegurant un enfocament participatiu i sostenible.

En conjunt, aquestes mesures reflecteixen el compromís de l'Ajuntament d'Alcoi amb la gestió avançada i responsable de la seua infraestructura verda, assegurant que aquests espais continuen sent una font de benestar per a tots els ciutadans.

Es proposen les accions següents:

- **43A01 Instrucció tècnica municipal per a tasques de jardineria i gestió d'espais verds segons el model de renaturalització d'Alcoi.**
- **43A02 Elaboració d'un pla director d'arbrat**
- **43A03 Elaborar un inventari complet, georeferenciat i individualitzat de l'arbrat i zones verdes urbanes.**
- **43A04 Promoció de la biodiversitat urbana a través de la naturalització de praderies i el desenvolupament de l'estrat arbustiu autòcton**
- **43A05 Proporcionar més superfície de sòl a l'arbrat viari i vegetació en escocells**
- **43A06 Implementació d'un sistema de monitoratge i avaluació contínua de l'arbrat urbà**
- **43A07 Millora de la coordinació interdepartamental i amb empreses de serveis**

43A01 Instrucció tècnica municipal per a tasques de jardineria i gestió d'espais verds segons el model de renaturalització d'Alcoi.

Objectiu

Desenvolupar i establir una instrucció tècnica municipal que guie les tasques de jardineria i la gestió d'espais verds a Alcoi, d'acord amb els principis del model de renaturalització de la ciutat.

43A02 Elaboració d'un pla director d'arbrat

Objectiu

Elaborar un pla director d'arbrat per al municipi d'Alcoi, per tal de gestionar de manera integral i sostenible l'arbrat urbà. Aquest pla té com a propòsit maximitzar els beneficis ambientals, socials i estètics de l'arbrat, garantint el seu adequat manteniment, preservació, renovació i expansió. A més, es busca promoure la biodiversitat, millorar la qualitat de l'aire, mitigar l'efecte illa de calor, i augmentar la resiliència de l'entorn urbà enfront del canvi climàtic.

43A03 Elaborar un inventari complet, georeferenciat i individualitzat de l'arbrat i zones verdes urbanes.

Objectiu

Elaborar un inventari complet, georeferenciat i individualitzat de l'arbrat i zones verdes urbanes d'Alcoi, per tal de proporcionar un coneixement detallat i actualitzat de la infraestructura verda gestionada públicament. Aquest inventari servirà com a eina essencial per a la gestió eficient i sostenible dels espais verds de la ciutat, facilitant la planificació, el manteniment i la presa de decisions informades per part de les autoritats municipals i promovent la participació ciutadana a través d'un accés obert i educatiu a la informació.

43A04 Promoció de la biodiversitat urbana a través de la naturalització de praderies i el desenvolupament de l'estrat arbustiu autòcton

Objectiu

Fomentar la biodiversitat i millorar la connectivitat ecològica a Alcoi mitjançant la naturalització de praderies de gespa, la creació de praderies florals i el desenvolupament d'un estrat arbustiu compost per espècies autòctones.

43A05 Proporcionar més superfície de sòl a l'arbrat viari i vegetació en escocells

Objectiu

Millorar la salut, el creixement i la resiliència de l'arbrat viari a Alcoi mitjançant l'ampliació de la superfície de sòl disponible per als arbres i la introducció d'espècies herbàcies en els escocells que afavoreixen la biodiversitat urbana, incloent-hi la presència d'aus, insectes polinitzadors i altres organismes beneficiosos.

43A06 Implementació d'un sistema de monitoratge i avaluació contínua de l'arbrat urbà

Objectiu

Establir un sistema integral de monitoratge i avaluació contínua de l'arbrat urbà que permeti un seguiment detallat i constant de la salut, creixement i riscos associats a l'arbrat d'Alcoi. Aquest sistema assegurarà la presa de decisions informades en la gestió i manteniment de l'arbrat, promovent la preservació, seguretat i millora de la infraestructura verda urbana.

43A07 Millora de la coordinació interdepartamental i amb empreses de serveis

Objectiu

Optimitzar la gestió de l'arbrat urbà i les zones verdes d'Alcoi mitjançant la millora de la coordinació interdepartamental dins de l'Ajuntament i amb les empreses de serveis que operen a la ciutat. L'objectiu és assegurar una comunicació fluida, una planificació conjunta i una implementació coherent de les accions, evitant conflictes i redundàncies, i promovent una gestió integral i sostenible de la infraestructura verda.

9.5 ACCIONS ESTRATÈGIQUES TRANSVERSALS

Aquest eix reuneix iniciatives fonamentals per a garantir l'èxit i la sostenibilitat a llarg termini de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi. Se centra en tres aspectes clau:

- **Participació ciutadana:** es promou la implicació activa dels habitants en la transformació de l'entorn urbà, sensibilitzant sobre la importància de la biodiversitat i la infraestructura verda per fomentar la corresponsabilitat.
- **Cooperació interadministrativa:** s'estableix la necessitat d'una coordinació efectiva entre les diferents administracions públiques, optimitzant recursos i assegurant accions coherents i complementàries a tots els nivells.
- **Marc jurídic sòlid:** es desenvoluparan eines legals i ordenances específiques que institucionalitzen i donen suport a les accions de renaturalització, garantint la continuïtat dels esforços de conservació i millora de l'entorn.

En conjunt, aquestes accions transversals senten les bases per a una implementació efectiva i duradora de l'estratègia, assegurant que els objectius es mantinguen en el futur.

Objectius estratègics

Objectiu 1: reforçar la conscienciació i el compromís de la ciutadania amb la renaturalització d'Alcoi.

Promoure un canvi en la mentalitat i les actituds dels habitants d'Alcoi cap a la sostenibilitat i la protecció de l'entorn natural. Fomentar la participació activa de la comunitat en la conservació i millora de la infraestructura verda i la biodiversitat, assegurant que els ciutadans esdevinguin agents de canvi en el procés de renaturalització.

Objectiu 2: millorar la coordinació i cooperació entre administracions per a la renaturalització.

Establir mecanismes efectius de col·laboració interadministrativa que permeten una gestió integrada i coherent dels projectes de renaturalització. Optimitzar els recursos disponibles i evitar duplicitats d'esforç, assegurant que les accions siguin complementàries i alineades en tots els nivells d'intervenció.

Objectiu 3: desenvolupar eines jurídiques que afavoreixen la implantació i sostenibilitat de l'estratègia de renaturalització.

Crear un marc jurídic sòlid mitjançant l'elaboració d'ordenances específiques que regulen la infraestructura verda i la conservació de la biodiversitat a Alcoi. Assegurar que les accions de renaturalització siguin sostenibles a llarg termini i estiguen recolzades per normatives clares que promouen la participació ciutadana i la protecció del medi ambient.

Objectiu 4: fomentar la participació ciutadana en la planificació i gestió de la renaturalització.

Desenvolupar programes i plataformes que faciliten la involucració activa dels ciutadans en la presa de decisions, disseny, i gestió de les zones verdes i la biodiversitat local. Crear espais de diàleg i col·laboració per assegurar que les necessitats i aspiracions de la població es reflecteixen en les iniciatives de renaturalització.

Objectiu 5: facilitar la captació de recursos financers per a projectes de renaturalització mitjançant la creació d'un fons comú.

Establir un fons comú interadministratiu que financi projectes de renaturalització a Alcoi, assegurant la sostenibilitat financera de les iniciatives ambientals i fomentant la col·laboració entre diferents actors per maximitzar l'impacte dels projectes.

Objectiu 6: promoure la cooperació intermunicipal per a la renaturalització a nivell comarcal.

Fomentar aliances estratègiques amb municipis veïns per abordar desafiaments ambientals compartits i desenvolupar projectes de renaturalització que beneficien tota la comarca. Millorar la connectivitat ecològica i enfortir la resiliència dels ecosistemes a la regió a través d'una gestió coordinada i col·laborativa.

9.5.1 PROGRAMA PER A REFORÇAR LA CONSCIENCIACIÓ I EL COMPROMÍS DE LA CIUTADANIA AMB LA RENATURALITZACIÓ D'ALCOI

El programa busca transformar no sols els espais urbans, sinó també la mentalitat dels habitants d'Alcoi, promovent una connexió profunda amb el seu patrimoni natural i cultural. El seu objectiu és involucrar activament la comunitat en totes les fases del procés de renaturalització, fomentant la corresponsabilitat en la conservació de l'entorn. Per aconseguir-ho, es destaquen els següents punts:

- **Sensibilització i educació:** s'emfatitza la comunicació efectiva dels beneficis ambientals, de salut i socials de la renaturalització, promovent el coneixement sobre biodiversitat i sostenibilitat.
- **Activitats participatives:** s'impulsen iniciatives pràctiques com jornades de voluntariat, tallers de jardineria urbana i programes d'apadrinament d'àrees verdes, que reforcen el sentit de pertinença i l'orgull per l'entorn natural.
- **Espais de diàleg i col·laboració:** s'estableixen canals de comunicació entre ciutadans, autoritats i altres actors (incloent-hi el sector privat), per assegurar una participació inclusiva i coordinada en la gestió dels espais verds.
- **Col·laboració pública privada:** es fomenta la cooperació amb empreses, ONG i grups

comunitaris, aportant recursos i enfortint el compromís col·lectiu cap a la renaturalització.

- **Actualització de programes:** s'inclouen propostes per modernitzar el programa d'educació ambiental i la participació ciutadana, consolidant una base social compromesa i empoderada.

Amb aquest enfocament integral, Alcoi aspira a que els seus ciutadans es convertisquen en protagonistes actius del canvi, garantint la sostenibilitat i l'èxit a llarg termini de l'estratègia de renaturalització.

Es proposen les accions següents:

- **51A01 Actualització del programa d'educació ambiental de l'estratègia**
- **51A02 Elaboració d'un programa de participació ciutadana**
- **51A03 Creació d'una xarxa d'ambaixadors de la renaturalització d'Alcoi**
- **51A04 Desenvolupament de campanyes de comunicació multicanal**
- **51A05 Creació d'una plataforma d'idees ciutadanes**
- **51A06 Desenvolupar un observatori ciutadà de la renaturalització**
- **51A07 Col·laboració amb institucions educatives per a projectes de recerca aplicada**
- **51A08 Organització de concursos i certàmens relacionats amb la naturalesa urbana**
- **51A09 Implementació d'un programa d'art i renaturalització:**

51A01 Actualització del programa d'educació ambiental de l'estratègia

Objectiu

Actualitzar i ampliar el programa d'educació ambiental de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi per alinear-lo amb els nous objectius de sostenibilitat i biodiversitat urbana, garantint que les activitats educatives siguin inclusives, accessibles i estiguen orientades a l'acció. Aquest programa buscarà involucrar a tota la ciutadania, des d'escolars fins a adults, en el coneixement i la protecció de l'entorn natural, promovent un canvi cultural cap a la sostenibilitat a Alcoi.

51A02 Elaboració d'un programa de participació ciutadana.

Objectiu

Desenvolupar un programa de participació ciutadana que enforteixi el vincle de la comunitat amb la renaturalització d'Alcoi, involucrant activament els ciutadans en la presa de decisions, el disseny i la gestió de les zones verdes urbanes i periurbanes, així com en la protecció i restauració de la biodiversitat local. Aquest programa buscarà fomentar un sentit de corresponsabilitat i pertinença entre els habitants, assegurant que les accions de renaturalització reflecteixen les necessitats i aspiracions de la població.

51A03 Creació d'una xarxa d'ambaixadors de la renaturalització d'Alcoi

Objectiu

Fomentar la implicació activa de líders naturals de la comunitat d'Alcoi, incloent figures clau en els àmbits social, cultural, econòmic i educatiu, en la promoció i suport de la renaturalització de la ciutat. Aquests "Ambaixadors de la Renaturalització" seran fonamentals per a integrar les iniciatives ecològiques dins de la identitat cultural d'Alcoi, potenciant la participació ciutadana i enfortint el vincle entre la comunitat i l'entorn natural del municipi.

51A04 Desenvolupament de campanyes de comunicació multicanal

Objectiu

Llançar campanyes de comunicació efectives i diversificades a través de múltiples canals de difusió, per tal de sensibilitzar a la ciutadania d'Alcoi sobre la importància de la renaturalització del municipi. Aquestes campanyes buscaran fomentar el compromís ciutadà, informar sobre els beneficis ambientals i socials de la renaturalització, i promoure la participació activa en les iniciatives locals, utilitzant mitjans tradicionals i digitals per arribar a un públic ampli i divers.

51A05 Creació d'un laboratori d'idees ciutadanes

Objectiu

Establir una plataforma digital que permeti als ciutadans d'Alcoi proposar, discutir i votar sobre idees i projectes relacionats amb la renaturalització del municipi. Aquesta plataforma té com a objectiu fomentar la participació activa de la comunitat en la presa de decisions sobre l'entorn urbà, facilitar la comunicació directa entre l'Ajuntament i els ciutadans, i promoure un sentit de pertinença i responsabilitat compartida envers el desenvolupament sostenible de la ciutat.

51A06 Desenvolupar un observatori ciutadà de la renaturalització

Objectiu

Establir un observatori ciutadà que actuï com un espai de monitoratge, avaluació i seguiment dels projectes i accions de renaturalització implementats al municipi. Aquest observatori té com a objectiu facilitar la participació dels ciutadans en la vigilància del progrés de les iniciatives de renaturalització, promoure la transparència en la gestió de la infraestructura verda, i garantir que les veus de la comunitat siguin escoltades en la presa de decisions relacionades amb l'entorn urbà.

51A07 Col·laboració amb institucions educatives per a projectes de recerca aplicada

Objectiu

Fomentar la col·laboració entre l'Ajuntament d'Alcoi i les institucions educatives, tant locals com regionals, per a desenvolupar projectes d'investigació aplicada que recolzen i potencien les iniciatives de renaturalització de la ciutat. Aquest objectiu busca vincular el coneixement acadèmic amb les necessitats pràctiques d'Alcoi, promovent la innovació, el desenvolupament sostenible i la formació d'estudiants en l'àmbit de la gestió ambiental i urbana.

51A08 Organització de concursos i certàmens relacionats amb la naturalesa urbana

Objectiu

Promoure la participació de la ciutadania en la renaturalització d'Alcoi mitjançant l'organització de concursos i certàmens que celebren i difonguen el valor de la naturalesa urbana. Aquests esdeveniments busquen sensibilitzar la població sobre la importància de la biodiversitat i els espais verds, mentre es fomenta la creativitat i el compromís comunitari amb la sostenibilitat ambiental.

51A09 Implementació d'un programa d'art i renaturalització:

Objectiu

Fomentar la integració de l'art en el procés de renaturalització d'Alcoi, utilitzant expressions artístiques per a sensibilitzar a la ciutadania sobre la importància de la biodiversitat i la sostenibilitat urbana. El programa busca promoure la connexió emocional i estètica dels habitants amb els espais verds a través de la creació d'obres d'art que reflecteixen els valors de la renaturalització, alhora que es millora l'entorn urbà i es reforça la identitat cultural de la ciutat.

9.5.2 PROGRAMA PER A LA MILLORA DE LA COORDINACIÓ I COOPERACIÓ ENTRE ADMINISTRACIONS

El programa es planteja com un pilar estratègic fonamental per a l'èxit de la renaturalització d'Alcoi, reconeixent que els projectes ambientals requereixen la col·laboració estreta entre administracions a nivell local, regional i nacional. El seu objectiu és optimitzar recursos, evitar esforços duplicats i garantir que les intervencions siguin coherents i complementàries en tots els nivells.

Per a això, es proposen accions clau, entre les quals destaquen:

- **Taula de Coordinació Interadministrativa:** un espai permanent de diàleg i planificació conjunta per alinear objectius, resoldre conflictes i gestionar recursos compartits.
- **Convenis de col·laboració interadministrativa:** instruments operatius que formalitzen compromisos, defineixen responsabilitats i estableixen mecanismes de seguiment per a les intervencions conjuntes.

- **Aliances municipales:** fomentar la cooperació amb municipis veïns per abordar problemes comuns, com la connectivitat ecològica i la gestió regional de recursos naturals.

Aquestes mesures busquen construir un model de governança inclusiu i participatiu, enfortint la capacitat d'Alcoi per a gestionar els seus recursos naturals de manera eficient i avançar cap a la sostenibilitat i resiliència urbana.

Es proposen les accions següents:

- **52A01 Creació d'una Taula de Coordinació Interadministrativa per a la renaturalització d'Alcoi**
- **52A02 Desenvolupament de convenis de col·laboració interadministrativa**
- **52A03 Creació d'un fons comú per a projectes de renaturalització**
- **52A04 Establiment d'aliances municipals per a la renaturalització comarcal**

52A01 Creació d'una taula de coordinació interadministrativa per a la renaturalització d'Alcoi

Objectiu

Establir una plataforma permanent de coordinació entre les diferents administracions implicades en la renaturalització d'Alcoi, per tal d'assegurar una planificació i execució conjunta i coherent dels projectes, promoure la integració de polítiques i facilitar l'intercanvi d'informació i recursos, per maximitzar els beneficis de les accions de renaturalització a la ciutat.

52A02 Desenvolupament de convenis de col·laboració interadministrativa

Objectiu

Establir convenis de col·laboració interadministrativa entre l'Ajuntament d'Alcoi i altres administracions públiques, per tal de coordinar esforços, compartir recursos i assegurar una gestió integrada i efectiva dels projectes de renaturalització de la ciutat.

52A03 Creació d'un fons comú per a projectes de renaturalització

Objectiu

Establir un fons comú interadministratiu que financii projectes de renaturalització a Alcoi, assegurant una font de recursos financers sostenibles i accessibles per a la implementació i manteniment d'iniciatives ambientals a llarg termini.

52A04 Establiment d'aliances municipals per a la renaturalització comarcal

Objectiu

Fomentar la cooperació i coordinació entre Alcoi i els municipis veïns per a desenvolupar i implementar projectes de renaturalització a nivell comarcal. Crear una xarxa de col·laboració que permeti abordar desafiaments ambientals compartits i maximitzar l'impacte de les iniciatives de renaturalització, millorant la connectivitat ecològica i la resiliència dels ecosistemes a tota la comarca.

9.5.3 EINES JURÍDIQUES PER AFAVORIR LA IMPLANTACIÓ DE L'ESTRATÈGIA

L'apartat se centra en el desenvolupament d'instruments legals essencials per a garantir la protecció, promoció i sostenibilitat de la infraestructura verda i la biodiversitat urbana a Alcoi. La creació d'un marc jurídic adequat és fonamental per institucionalitzar i donar suport a llarg termini als objectius establerts en l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi, assegurant que les accions proposades no només s'implementen eficaçment, sinó que també es mantinguen i milloren al llarg del temps.

Aquest programa planteja la necessitat de desenvolupar ordenances municipals específiques que serveixen com a eines jurídiques per regular i fomentar tant la infraestructura verda urbana i periurbana com la conservació de la biodiversitat a la ciutat. Aquestes normatives no només definiran les directrius per a la creació, manteniment i ús dels espais verds, sinó que també establiran les bases per a la participació activa de la ciutadania en la seva conservació i gaudi.

Les accions proposades representen un avanç decisiu per a consolidar la renaturalització d'Alcoi, proporcionant les eines jurídiques necessàries per a garantir que els avanços aconseguits en matèria d'infraestructura verda i biodiversitat es mantinguen i s'amplien en el futur. A més, aquestes normatives contribuiran a enfortir la identitat ecològica d'Alcoi, integrant la conservació del medi ambient en la vida quotidiana dels seus ciutadans i convertint la

protecció de la naturalesa en un pilar fonamental del desenvolupament urbà sostenible de la ciutat.

Es proposen les accions següents:

- **53A01 Desenvolupament d'una Ordenança de Foment i Protecció de la Infraestructura verda urbana i periurbana.**
- **53A02 Elaboració d'una Ordenança municipal de foment i conservació de la biodiversitat a Alcoi**

53A01 Elaboració d'una Ordenança municipal de foment i conservació de la fauna a Alcoi

Objectiu

Disposar d'una eina jurídica sòlida i eficaç que reguli la planificació, implantació, manteniment, ús i protecció de la infraestructura verda urbana i periurbana a Alcoi, promovent la biodiversitat i garantint la seva conservació i millora en consonància amb els principis establerts en l'Estratègia de Renaturalització de la ciutat.

53A02 Elaboració d'una Ordenança municipal de foment i conservació de la biodiversitat a Alcoi

Objectiu

Promoure la biodiversitat urbana mitjançant la implementació de normes i directrius que protegeixen, restauren i gestionen els espais verds i la diversitat biològica local, millorant la qualitat ambiental i el benestar dels ciutadans.

[10] PLA D'IMPLEMENTACIÓ

10.1 CALENDARI D'ACCIONS

L'horitzó temporal previst per a l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi és de vint anys, amb avaluació cada cinc anys, i revisió als deu anys.

En conseqüència, s'ha definit la prioritat d'accions per a la implementació de l'estratègia, definida segons el criteri següent:

- Alta: anys 2025 a 2029
- Mitjana: anys 2030 a 2036
- Baixa: anys 2037 a 2044

Amb aquesta finalitat, es presenta una proposta per a l'execució de les accions proposades al llarg dels vint anys de vigència

Eix	Eix Estratègic	Codi	Acció	Prioritat
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A01	Identificació de les àrees més vulnerables davant el canvi	Alta
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A02	Implementació d'una guia tècnica de Solucions Basades en la Natura	Mitjana
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A03	Enfortiment de la infraestructura hídrica	Alta
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A04	Elaboració d'un pla de control de l'erosió	Alta
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A05	Creació d'una xarxa de refugis climàtics	Mitjana
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A06	Desenvolupar un pla de balanç nul de carboni	Mitjana

1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A07	Revisió del pla de mobilitat sostenible	Mitjana
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A08	Foment de l'agricultura urbana i local	Baixa
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A09	Foment del Turisme Sostenible	Baixa
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A10	Promoció de la innovació tecnològica en la gestió urbana	Baixa
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	11A11	Suport a la recerca i desenvolupament	Baixa
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	12A01	Incorporar la valoració de serveis ecosistèmics en polítiques de gestió territorial	Mitjana
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	12A02	Estudi del valor ecosistèmic del riu Serpis i els seus afluents per a la ciutat d'Alcoi	Alta
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	12A03	Implementació de projectes pilot de valoració de serveis ecosistèmics	Mitjana
1	Resiliència davant el Canvi Climàtic	12A04	Publicació d'informes periòdics sobre l'estat dels serveis ecosistèmics	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	21A01	Creació d'un òrgan col·legiat de participació ciutadana en relació amb el foment i conservació de la biodiversitat	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21A02	Creació d'una figura d'intermediació municipal per al foment de la biodiversitat	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21A03	Instrucció tècnica municipal per a restauració d'edificis i habitatges que permeti la presència de fauna urbana	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	21A04	Inventari de colònies d'avions i vencedors	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21A05	Inventari de rapinyaires forestals i àrees de reproducció	Mitjana

2	Conservació de la Biodiversitat	21A06	Estudis cartogràfics i censals d'espècies endèmiques i rares alcoià-diàniques	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21A07	Creació d'una llista d'espècies singulars del municipi d'Alcoi	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	21A08	Elaboració d'una cartografia d'Hàbitats	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21A09	Elaboració d'un manual tècnic de gestió de la vegetació natural	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21B01	Tallers formatius per a personal tècnic i operaris	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21B02	Guia divulgativa de la fauna urbana d'Alcoi	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	21B03	Instal·lació de panells divulgatius sobre fauna i serveis ecosistèmics	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	21B04	Disseny d'una xarxa d'itineraris interpretatius per les zones verdes i la ribera d'Alcoi	Baixa
2	Conservació de la Biodiversitat	21B05	Aclariment de pinedes i repoblació amb espècies autòctones de la garriga mediterrània	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	21B06	Recuperació de l'enciam comú	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	21B07	Correcció d'esteses elèctriques	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21B08	Instal·lació d'elements de foment de la fauna (nidals per a avifauna)	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21B09	Instal·lació d'elements de foment de la fauna (refugis per a quiròpters)	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	21B10	Suport a la gestió i conservació d'espècies d'interès conservacionista	Mitjana

2	Conservació de la Biodiversitat	21B11	Gestió de parcel·les amb orquídies i altres espècies bulboses	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	21B12	Propagació i reforçament poblacional d' <i>Anagallis</i>	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	21B13	Seguiment i gestió de l'estat de conservació de l'Hàbitat 7220	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	22A01	Instrucció tècnica municipal per a tasques de jardineria i gestió d'espais verds	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	22A02	Elaboració d'un pla d'introducció d'espècies autòctones a la jardineria municipal.	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	22A03	Definició d'una xarxa d'espais d'oportunitat per a la biodiversitat.	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	22B01	Instal·lació d'elements de foment de la fauna (nidals per a avifauna)	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	22B02	Instal·lació d'elements de foment de la fauna (refugis per a quiròpters)	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	22B03	Creació de jardins de polinitzadors urbans.	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	22B04	Instal·lació d'hotels d'insectes.	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	22B05	Instal·lació de refugis per a petits mamífers i herpets urbans	Alta
2	Conservació de la Biodiversitat	22B06	Renaturalització cossos d'aigua en parcs i jardins	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	22B07	Creació de petits jardins urbans amb espècies endèmiques i rares	Mitjana
2	Conservació de la Biodiversitat	22B08	Creació del jardí botànic municipal dels territoris Alcoià-Diànics	Mitjana

3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31A01	Crear una taula de coordinació municipal per a la infraestructura verda	Alta
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31A02	Establir protocols de comunicació entre totes les àrees municipals i empreses públiques l'activitat de les quals afecta la infraestructura verda	Mitjana
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31A03	Col·laborar activament amb l'Àrea d'Urbanisme per a la millora de la connectivitat en projectes d'urbanisme	Mitjana
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31A04	Organitzar cursos de formació sobre infraestructura verda per a altres àrees municipals i empreses públiques	Mitjana
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31B01	Creació de boscos illa a la ciutat	Alta
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31B02	Augment de superfícies verdes en edificacions	Baixa
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31B03	Fomentar la infraestructura verda en espais privats	Baixa
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31B04	Estudi de connectivitat ecològica	Mitjana
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31B05	Desfragmentació d'hàbitats per infraestructures viàries	Mitjana
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	31B06	Desenvolupament de zones verdes associades a infraestructures lineals	Mitjana
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	32B01	Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Llera del riu Barxell al costat de la caldera del gas	Mitjana

3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	32B02	Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Llera del riu Barxell i estany de Buidaoli	Mitjana
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	32B03	Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la llera del riu Serpis.	Mitjana
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	32B04	Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn de la Vaguada i el Barranc del Zinc.	Mitjana
3	Connectivitat i Desenvolupament d'Infraestructura Verda	32B05	Adequació de la connectivitat ciclopeatonal a l'entorn del Barranquet de Soler	Mitjana
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41A01	Redacció d'un pla d'eliminació de ruïnes, infraestructures obsoletes i altres obstacles d'origen antròpic a la ribera del Riquer – Serpis	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41A02	Redacció d'un pla de renaturalització de zones agrícoles degradades i àrees ecoton	Mitjana
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B01	Intervencions al Barranc del Serpis.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B02	Intervencions al Barranc del Cint	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B03	Intervenció a la zona de la Vaguada.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B04	Zona d'educació mediambiental al Barranquet de Soler.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B05	Creació d'arboretum a Barranquet de Soler.	Alta

4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B06	Millora de la continuïtat natural i de vianants al Barxell al costat de la Caldera de gas.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B07	Renaturalització de l'Estany de Buidaoli.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B08	Augment de la vegetació al Riu Barxell: Centre urbà.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B09	Augmentar la vegetació al parc de l'antic Abocador.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B10	Augment de la fracció cabuda/coberta i reemplaçament per espècies de millora en parcs i jardins.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B11	Objectiu: 0 escocells buits.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B12	Incorporar vegetació al camí de Solsides.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B13	Coberta verda al Parc de la Uixola.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B14	Delimitació del domini públic del riu Riquer - Serpis i zona d'influència.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B15	Neteja de residus assimilables a urbans a la ribera	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	41B16	Identificació i correcció de punts d'abocament no controlats.	Alta

Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	41B17	Diversificació de zones agrícoles.	Mitjana
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42A01	Acord de col·laboració amb la Conselleria de Medi Ambient per establir un pla de control d'espècies exòtiques de fauna	Mitjana
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42B01	Control d'espècies exòtiques d'invertebrats, peixos i herpets.	Alta
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42A02	Elaboració d'un pla d'eradicació de flora exòtica invasora	Alta
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42A03	Creació d'una unitat d'intervenció dedicada al control i seguiment d'espècies exòtiques	Alta
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42A04	Recull de bones pràctiques i experiències reeixides per a l'eradicació d'espècies exòtiques invasores	Mitjana
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42A05	Ampliar el coneixement de les espècies al·lòctones presents a Alcoi i la seua capacitat invasora	Alta
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42A06	Creació i manteniment d'un SIG de plantes al·lòctones invasores	Alta
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42A07	Redacció de plans a llarg termini per a l'eradicació d'espècies concretes	Mitjana
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42A08	Substitució gradual de flora al·lòctona potencialment invasora en carrers i jardins	Mitjana
Restauració i 4	Manteniment d'Àrees Verdes	42A09	Campanyes de conscienciació ciutadana per al control d'espècies exòtiques en jardins privats	Mitjana

4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	42A10	Participació ciutadana en campanyes d'eradicació de flora alòctona	Mitjana
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	43A01	Instrucció tècnica municipal per a tasques de jardineria i gestió d'espais verds segons el model de renaturalització d'Alcoi.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	43A02	Elaboració d'un pla director d'arbrat	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	43A03	Elaborar un inventari complet, georeferenciat i individualitzat de l'arbrat i zones verdes urbanes.	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	43A04	Promoció de la biodiversitat urbana a través de la naturalització de praderies i el desenvolupament de l'estrat arbustiu autòcton	Mitjana
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	43A05	Proporcionar més superfície de sòl a l'arbrat viari i vegetació en escocells	Baixa
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	43A06	Implementació d'un sistema de monitoratge i avaluació contínua de l'arbrat urbà	Alta
4	Restauració i Manteniment d'Àrees Verdes	43A07	Millora de la coordinació interdepartamental i amb empreses de serveis	Alta
5	Accions estratègiques transversals	51A01	Actualització del programa d'educació ambiental de l'estratègia	Alta
5	Accions estratègiques transversals	51A02	Elaboració d'un programa de participació ciutadana	Alta
5	Accions estratègiques transversals	51A03	Creació d'una xarxa d'ambaixadors de la renaturalització d'Alcoi	Mitjana
5	Accions estratègiques transversals	51A04	Desenvolupament de campanyes de comunicació multicanal	Alta

5	Accions estratègiques transversals	51A05	Creació d'una plataforma d'idees ciutadanes	Mitjana
5	Accions estratègiques transversals	51A06	Desenvolupar un observatori ciutadà de la renaturalització	Alta
5	Accions estratègiques transversals	51A07	Col·laboració amb institucions educatives per a projectes de recerca aplicada	Mitjana
5	Accions estratègiques transversals	51A08	Organització de concursos i certàmens relacionats amb la naturalesa urbana	Baixa
5	Accions estratègiques transversals	51A09	Implementació d'un programa d'art i renaturalització	Mitjana
5	Accions estratègiques transversals	52A01	Creació d'una Taula de Coordinació Interadministrativa per a la renaturalització d'Alcoi	Alta
5	Accions estratègiques transversals	52A02	Desenvolupament de convenis de col·laboració interadministrativa	Alta
5	Accions estratègiques transversals	52A03	Creació d'un fons comú per a projectes de renaturalització	Alta
5	Accions estratègiques transversals	52A04	Establiment d'aliances municipals per a la renaturalització comarcal	Mitjana
5	Accions estratègiques transversals	53A01	Desenvolupament d'una Ordenança de Foment i Protecció de la Infraestructura verda urbana i periurbana	Alta
5	Accions estratègiques transversals	53A02	Elaboració d'una Ordenança municipal de foment i conservació de la biodiversitat a Alcoi	Alta

10.2 RESPONSABLES I RECURSOS NECESSARIS

La implementació efectiva de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi requereix una planificació meticulosa i una assignació adequada de responsabilitats i recursos. Aquest apartat estableix les bases per garantir que totes les accions estratègiques siguin executades de manera coordinada, eficient i sostenible al llarg del temps. Es defineixen aquí les àrees municipals

responsables, es designen equips i líders de projecte, i es delineen els rols de les diferents entitats col·laboradores que participaran en l'execució de les iniciatives.

A més, es detallen els recursos materials i tecnològics que seran imprescindibles per a la implementació de les accions de renaturalització, incloent-hi les infraestructures necessàries, les eines tecnològiques per a la gestió i monitoratge, i la logística per al subministrament de materials. Aquest enfocament integral assegura que cada component de l'estratègia estiga recolzat pels recursos i l'estructura organitzativa adequats, permetent una transició exitosa cap a un Alcoi més verd, sostenible i resilient.

Finalment, s'aborden els aspectes financers necessaris per dur a terme les accions proposades, identificant fonts de finançament, estimant pressupostos anuals i assegurant els recursos per a l'operació i manteniment a llarg termini. El recurs humà, essencial per a l'èxit d'aquesta estratègia, és també considerat en termes de requeriments de personal especialitzat, plans de formació, i la promoció de la participació ciutadana i el voluntariat.

10.2.1 ASSIGNACIÓ DE RESPONSABILITATS

Identificació de les àrees municipals responsables de cada Acció:

La implementació de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi requereix la participació activa i coordinada de diverses àrees municipals. Cadascuna d'aquestes àrees té un rol específic en l'execució de les accions estratègiques, alineades amb les seves competències i responsabilitats institucionals. A continuació, es detallen les àrees municipals encarregades de liderar i gestionar les accions clau de l'estratègia:

- **Medi ambient:**

Aquest departament serà el principal responsable de totes les accions relacionades amb la conservació de la biodiversitat i la gestió sostenible dels espais naturals a Alcoi. Tindrà al seu càrrec la protecció, restauració i manteniment de la infraestructura verda urbana i periurbana. A més, serà responsable de les accions de control i erradicació d'espècies exòtiques invasores, així com de la promoció i gestió d'espècies autòctones. També liderarà iniciatives de sensibilització ambiental i fomentarà la biodiversitat en els espais públics.

- **Urbanisme i Desenvolupament Industrial:**

Aquest departament s'encarregarà d'integrar la infraestructura verda dins de la planificació i desenvolupament urbà i industrial de la ciutat. Serà responsable de garantir que els projectes d'urbanització i renovació urbana incloguen components de renaturalització i connectivitat ecològica. També gestionarà la implementació de solucions basades en la natura dins dels plans urbanístics, assegurant que la infraestructura verda estigui alineada amb el desenvolupament sostenible de la ciutat.

• **Obres Públiques:**

Aquest departament serà l'encarregat de l'execució física de les principals obres d'infraestructura verda, incloent la creació i rehabilitació d'espais verds dins de la ciutat. Gestionarà la construcció de parcs, jardins, corredors ecològics i altres espais renaturalitzats. A més, serà responsable de les intervencions per millorar la connectivitat ciclopeatonal i assegurar l'accessibilitat dels espais verds.

• **Participació Ciutadana:**

Aquesta àrea s'encarregarà de fomentar la implicació activa de la ciutadania en el procés de renaturalització. Coordinarà l'organització de tallers, fòrums de discussió i activitats de voluntariat relacionades amb l'estratègia de renaturalització. També gestionarà els canals de comunicació per a la participació ciutadana, assegurant que les veus dels residents siguin escoltades i integrades en la presa de decisions. A més, promourà la col·laboració entre els ciutadans i el govern municipal en la conservació i millora dels espais naturals.

• **Educació:**

Aquest departament liderarà les iniciatives educatives relacionades amb la renaturalització, incloent la integració de temes de sostenibilitat i biodiversitat en el currículum escolar. Organitzarà programes de formació i sensibilització per a estudiants i docents, així com campanyes educatives adreçades a la comunitat en general. També col·laborarà amb institucions educatives i altres organismes per promoure la recerca i el coneixement sobre la biodiversitat urbana i la renaturalització.

• **Serveis urbans i desenvolupament sostenible:**

Aquest departament serà responsable de la supervisió i coordinació dels serveis públics relacionats amb la gestió de residus, neteja urbana, i el manteniment de la infraestructura verda. També s'encarregarà d'implementar pràctiques sostenibles en la gestió de serveis urbans, com la reducció d'emissions, l'ús eficient de recursos i la promoció de l'economia circular. A més, col·laborarà amb altres departaments per garantir que les intervencions en infraestructura i serveis contribueixen als objectius de renaturalització i sostenibilitat.

• **Smart City:**

Aquesta àrea s'encarregarà de l'aplicació de tecnologies avançades per millorar l'eficiència i efectivitat de les accions de renaturalització. Implementarà sistemes de monitoratge i anàlisi de dades per optimitzar la gestió dels espais verds i garantir la seva sostenibilitat a llarg termini. A més, desenvoluparà plataformes digitals per facilitar la participació ciutadana i la difusió d'informació sobre els avenços de l'estratègia de renaturalització.

Turisme:

Àrea de Turisme serà responsable de desenvolupar i promocionar iniciatives de turisme

sostenible vinculades a l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi. Això inclourà la creació de rutes ecològiques, la promoció dels espais verds i naturals de la ciutat com a destinacions turístiques, i l'organització d'esdeveniments i activitats que destaquen la biodiversitat i la infraestructura verda d'Alcoi. A més, s'encarregarà de col·laborar amb operadors turístics i altres agents del sector per integrar l'oferta de turisme sostenible en l'estratègia global de promoció turística de la ciutat, assegurant que les iniciatives de renaturalització es converteixen en un atractiu clau per a visitants interessats en l'ecoturisme i el turisme de natura.

Aquestes àrees municipals treballaran de manera coordinada per a assegurar que cada acció estratègica s'implemente de manera eficient i efectiva, contribuint a l'assoliment dels objectius de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi. La col·laboració entre departaments i amb altres entitats externes serà clau per maximitzar l'impacte positiu de les accions sobre la comunitat i l'entorn natural de la ciutat.

Designació d'equips i líders de projecte

Per a garantir la correcta implementació i seguiment de les accions estratègiques de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi. La designació d'equips de treball i líders de projecte assegura que cada acció estigui dirigida per professionals capacitats i que es mantingui la coherència i l'alineament en l'avanç de l'estratègia. L'estructura de lideratge i coordinació és essencial per a l'eficiència i l'èxit en l'execució de les activitats planificades.

Estructura d'equips de treball.

Cada acció estratègica comptarà amb un equip específic, format per professionals i tècnics provinents de les àrees municipals rellevants, com Medi Ambient, Urbanisme, Educació, Participació Ciutadana i Turisme. Aquests equips multidisciplinaris estaran compostos per abordar les diverses dimensions de les accions a implementar, assegurant que es disposi de les competències necessàries en cada fase del projecte.

Selecció de líders de projecte.

Cada equip serà liderat per un responsable de projecte, seleccionat dins de les àrees municipals corresponents. Aquests líders de projecte tindran la responsabilitat de coordinar la implementació de les activitats, supervisar el progrés i garantir que es compleixen els objectius establerts. La selecció dels líders es basarà en criteris com experiència prèvia, coneixements tècnics i capacitat de gestió.

Suport tècnic especialitzat.

Els líders de projecte comptaran amb el suport de tècnics especialitzats en les àrees clau de l'estratègia. Aquests tècnics aportaran coneixements específics, asseguraran l'aplicació de bones pràctiques i facilitaran la resolució de problemes durant la implementació de les accions.

Reunions de coordinació.

Per assegurar la coherència i l'alineament de les accions en tota l'estratègia, s'establiran reunions periòdiques de coordinació entre els líders de projecte. Aquestes reunions serviran com un fòrum per compartir avenços, identificar sinergies entre diferents accions, resoldre conflictes i ajustar les estratègies segons sigui necessari. La coordinació efectiva entre els líders de projecte serà fonamental per garantir que totes les accions estratègiques s'implementen de manera integrada i que contribueixen a l'èxit global de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi.

Definició de rols d'altres entitats i administracions col·laboradores

La col·laboració amb altres entitats i administracions és fonamental per a assegurar l'èxit de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi. Aquestes entitats aportaran coneixements especialitzats, recursos financers, i suport tècnic, complementant els esforços municipals i ampliant l'impacte de les accions estratègiques. A continuació, es detallen els rols específics que assumiran les principals entitats col·laboradores:

Generalitat Valenciana,

La Generalitat Valenciana exercirà un paper clau en el finançament i supervisió de projectes de renaturalització que tenen un impacte a nivell regional. A més, proporcionarà suport tècnic i científic, facilitant la transferència de coneixements i l'aplicació de normatives ambientals. La seva participació serà cabdal en projectes que requereixen una coordinació regional i en iniciatives que impliquen el compliment de regulacions ambientals autonòmiques.

Confederació Hidrogràfica del Xúquer.

Aquesta entitat s'encarregarà de la gestió dels espais fluvials dins del municipi, amb un enfocament especial en la millora de la qualitat de l'aigua i la biodiversitat aquàtica. La Confederació treballarà en la implementació de mesures específiques per al control de cabals, la protecció de les riberes, i la restauració ecològica dels rius i rieres d'Alcoi, assegurant que aquestes accions s'alineïn amb els plans de gestió de conques hidrogràfiques i altres directrius regionals.

ONGs i associacions locals.

Les organitzacions no governamentals i associacions locals tindran un rol actiu en la sensibilització i educació de la comunitat, promovent la participació ciutadana en la renaturalització d'Alcoi. Aquestes entitats organitzaran i coordinaran activitats de voluntariat, com la plantació d'arbres, la neteja de riberes, i la creació de jardins urbans. A més, donaran suport en la difusió de bones pràctiques ambientals i en la conscienciació sobre la importància de la biodiversitat i els espais verds.

Sector privat:

A través d'acords de col·laboració i patrocini, el sector privat a Alcoi contribuirà amb

finançament addicional i recursos materials per a la creació i manteniment d'espais verds. Les empreses locals tindran l'oportunitat de participar en projectes de responsabilitat social corporativa relacionats amb la renaturalització, aportant no només recursos financers, sinó també innovació i tecnologia. Aquesta col·laboració també pot incloure el suport logístic i la provisió d'infraestructura per a l'execució de les accions estratègiques.

La definició clara de rols per a aquestes entitats i administracions col·laboradores garantirà una col·laboració efectiva, optimitzarà l'ús dels recursos disponibles, i maximitzarà l'impacte de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi. A través d'aquesta col·laboració interinstitucional, s'enfortirà la capacitat d'Alcoi per a assolir els seus objectius de sostenibilitat i millorar la qualitat de vida dels seus habitants.

10.2.2 RECURSOS FINANCIERS

Pressupostos anuals per acció

Per a assegurar una adequada planificació financera, **s'elaboraran pressupostos anuals específics** per a cadascuna de les accions estratègiques incloses en l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi. Aquests pressupostos es dissenyaran amb un enfocament integral, contemplant totes les fases d'implementació i manteniment, per garantir la sostenibilitat a llarg termini de les iniciatives.

- **Desglossament de costos:** cada pressupost es desglossarà en partides detallades, permetent una assignació clara i precisa dels recursos necessaris. Els costos es distribuïran en funció de les categories següents:
- **Recursos humans:** inclou la contractació de personal especialitzat, salaris, beneficis i possibles honoraris per a consultors externs.
- **Recursos materials:** cobreix l'adquisició de materials necessaris per a la implementació de les accions, com plantes, llavors, materials de construcció, i qualsevol altre insum essencial.
- **Recursos tecnològics:** s'assignaran fons per a l'adquisició de tecnologies necessàries per a l'execució i monitoratge dels projectes, incloent programari de gestió, equips de monitoratge ambiental, i altres eines tecnològiques.
- **Formació i capacitació:** es destinaran recursos per a la formació contínua del personal involucrat, assegurant que els equips compten amb les habilitats i coneixements necessaris per implementar les accions de manera eficaç. Això inclourà tallers, cursos i altres activitats formatives.
- **Fases d'implementació i manteniment:** el pressupost anual no només cobrirà els costos inicials d'implementació, sinó que també considerarà els costos associats al manteniment i seguiment de les accions estratègiques al llarg del temps. Això és crucial per garantir que les intervencions tinguin un impacte durador i continuen

contribuint a la renaturalització d'Alcoi de manera sostenible.

Aquest plantejament en l'elaboració dels pressupostos permetrà un control rigorós de la despesa, assegurant que els recursos s'utilitzen de manera eficient i que cada acció estratègica s'executi dins del marc financer previst per l'ajuntament, permetent adaptar-se a la capacitat de finançament de l'ajuntament en cada moment al llarg del període de vigència de l'estratègia.

Fonts de finançament

La implementació exitosa de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi dependrà d'una estructura financera sòlida i diversificada que garantix la disponibilitat dels recursos necessaris per a executar les accions estratègiques. Per a aquest propòsit, s'identificaran i mobilitzaran diverses fonts de finançament, assegurant així la sostenibilitat econòmica dels projectes.

Fons Comú Interadministratiu.

S'establirà un fons comú interadministratiu, que serà el principal recurs financer per a l'execució de les accions de renaturalització. Aquest fons es nodrirà d'aportacions regulars de les administracions municipals, regionals i nacionals, incloent-hi la Generalitat Valenciana i altres entitats públiques.

El fons estarà destinat a cobrir tant els costos d'implementació com de manteniment de les iniciatives, assegurant la continuïtat de les accions al llarg del temps. Permetrà una gestió centralitzada i coordinada dels recursos, facilitant la prioritització i execució de projectes d'alt impacte.

La creació d'un fons comú interadministratiu en implica un procés estructurat que ha de complir amb la normativa vigent i assegurar la col·laboració entre diferents administracions públiques. A continuació, es detallen els passos generals per a crear un fons comú interadministratiu per al finançament de l'estratègia de renaturalització d'Alcoi:

- Identificació de les parts interessades:
  - Identificar les administracions públiques que participaran en el fons comú, com l'Ajuntament, la Generalitat Valenciana, el Govern d'Espanya, i altres entitats rellevants.
  - Establir acords preliminars entre les parts per definir els objectius del fons, la seva finalitat i els projectes específics que es finançaran.
- Marc jurídic i normatiu:
  - El primer pas formal és la redacció i signatura d'un conveni de col·laboració entre les administracions participants. Aquest conveni ha de definir:
  - Clarificar la finalitat del fons i els projectes o accions que finançarà.
  - Detallar les contribucions financeres de cada administració i els terminis d'aquestes

aportacions.

- Definir qui gestionarà el fons i com es prendran les decisions sobre l'assignació de recursos.
  - Establir la vigència del fons i les condicions per a la seva renovació o dissolució.
  - El conveni i la creació del fons han de ser aprovats pels òrgans de govern de les administracions implicades (ple municipal, consell de govern regional, etc.), assegurant la seva conformitat amb la normativa vigent.
- Estructura de governança:
- Crear un comitè de gestió del fons, integrat per representants de cada administració participant. Aquest comitè s'encarregarà de la supervisió i presa de decisions sobre l'ús dels recursos del fons.
  - Establir mecanismes d'auditoria interna i externa, i obligacions d'informar periòdicament les administracions i la ciutadania sobre l'ús dels fons.
- Finançament i aportacions:
- Cada administració ha d'establir en els seus pressupostos anuals les partides corresponents a la seva aportació al fons.
  - Establir la possibilitat de rebre finançament addicional d'altres fonts, com fons europeus, subvencions, o aportacions del sector privat.
- Gestió financera:
- Obrir un compte bancari específic per gestionar els recursos del fons comú, sota la supervisió del comitè de gestió.
  - Complir amb les obligacions fiscals i comptables segons la normativa vigent per a les administracions públiques.
- Monitoratge i avaluació:
- Definir indicadors per avaluar l'efectivitat del fons i l'impacte dels projectes finançats.
  - Realitzar revisions periòdiques del funcionament del fons i del conveni de col·laboració, permetent ajustos per millorar l'eficiència i eficàcia.
- Adaptabilitat i sostenibilitat:
- Incloure en el conveni clàusules que permeten l'actualització del fons, ja sigui en termes d'aportacions, projectes a finançar, o canvis en l'estructura de governança.
  - Assegurar que el fons té una perspectiva de sostenibilitat a llarg termini,

contemplant la possibilitat de ser renovat o adaptat en funció de les necessitats futures.

- Divulgació i participació pública:
  - Informar la ciutadania i els actors interessats sobre la creació i funcionament del fons, promovent la transparència.
  - Considerar mecanismes per a la participació ciutadana en la prioritització dels projectes que cal finançar pel fons.

Aquest procés ha de ser dut a terme amb l'assessorament legal adequat per assegurar que totes les etapes compleixen amb la normativa espanyola aplicable i que el fons s'estableix de manera efectiva i sostenible.

Subvencions i Ajuts Públics:

S'exploraran activament totes les oportunitats de finançament addicional a través de subvencions i ajuts públics. Es posarà especial èmfasi a obtenir recursos de programes europeus, nacionals i regionals, que donen suport a projectes de sostenibilitat, biodiversitat i canvi climàtic.

En el marc de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi, els Fons Europeus de Desenvolupament Regional (FEDER) i els programes LIFE es destaquen com a fonts essencials de finançament per a dur a terme les accions estratègiques planificades. Ambdós instruments de finançament de la Unió Europea estan específicament orientats a promoure el desenvolupament sostenible, la protecció del medi ambient i l'acció climàtica, alineant-se perfectament amb els objectius de l'estratègia d'Alcoi.

1. Fons Europeus de Desenvolupament Regional (FEDER)

Els Fons FEDER són una eina clau de la política de cohesió de la Unió Europea, dissenyats per reduir les disparitats entre les regions i promoure un desenvolupament harmoniós a tot el territori europeu. Aquests fons es destinen a una àmplia gamma de projectes que fomenten el desenvolupament econòmic, social i territorial sostenible, amb un fort èmfasi en la innovació, la transició energètica i la millora del medi ambient.

En el context de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi, els Fons FEDER poden ser utilitzats per a finançar diverses accions, com:

- Restauració d'ecosistemes degradats: els fons poden donar suport a projectes que busquen rehabilitar zones naturals afectades per l'activitat humana, millorant la seva capacitat per proporcionar serveis ecosistèmics i augmentant la resiliència davant el canvi climàtic.
- Millora de la infraestructura verda: les iniciatives per a crear, expandir i connectar els

espais verds a Alcoi, com parcs urbans, corredors ecològics i zones de vegetació autòctona, poden rebre finançament a través dels FEDER, la qual cosa permetrà un desenvolupament urbà més sostenible i saludable.

- Promoció de la biodiversitat urbana: projectes adreçats a protegir i fomentar la diversitat biològica dins l'entorn urbà, incloent-hi la creació d'hàbitats per a espècies locals i la implementació de solucions basades en la natura, són susceptibles de ser finançats per aquests fons.

L'obtenció de finançament dels FEDER requereix la presentació de projectes ben estructurats i alineats amb les prioritats de la política de cohesió de la UE. És fonamental que els projectes presentats per Alcoi siguin innovadors, sostenibles i capaços de demostrar un impacte positiu significatiu en la comunitat i el medi ambient.

2. Programes LIFE

El programa LIFE és l'únic instrument financer de la Unió Europea dedicat, exclusivament, al medi ambient i l'acció climàtica. El seu objectiu principal és contribuir al desenvolupament, implementació i actualització de la política i legislació ambiental de la UE mitjançant el cofinançament de projectes que aporten solucions innovadores als desafiaments ambientals.

Per a l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi, el programa LIFE ofereix oportunitats de finançament en diversos àmbits:

- Conservació de la naturalesa i biodiversitat: els projectes LIFE poden finançar accions dirigides a protegir espècies i hàbitats en perill, restaurar ecosistemes degradats i fomentar la biodiversitat urbana a Alcoi. Això inclou la creació d'àrees protegides, la reintroducció d'espècies natives i la lluita contra espècies invasores.
- Adaptació al canvi climàtic: el programa LIFE també dóna suport a iniciatives que augmenten la resiliència dels ecosistemes urbans enfront del canvi climàtic, com la creació de refugis climàtics, la gestió sostenible de l'aigua i la reducció de la vulnerabilitat a desastres naturals.
- Mitigació del canvi climàtic: projectes que busquen reduir les emissions de carboni i promoure l'eficiència energètica a les ciutats, com la implementació de tecnologies verdes i la promoció de la mobilitat sostenible, poden beneficiar-se del finançament LIFE.

El procés per accedir als fons LIFE implica la presentació de propostes de projectes detallades que demostrin la seva rellevància, innovació i capacitat de replicació en altres contextos europeus. És crucial que els projectes d'Alcoi que es postulen per a aquest finançament estiguen ben alineats amb els objectius del programa i compten amb una planificació sòlida i detallada.

3. Fons Social Europeu Plus (FSE+)

El Fons Social Europeu Plus (FSE+) és una versió ampliada i reforçada de l'anterior Fons Social Europeu (FSE). Aquest fons està dissenyat per donar suport a la inclusió social, l'ocupació i l'educació. Tot i que el seu enfocament principal no és el medi ambient, el FSE+ pot finançar:

- Capacitació en turisme sostenible: programes de formació i capacitació per a treballadors en el sector del turisme sostenible, promovent habilitats verdes i coneixements sobre pràctiques sostenibles en la indústria turística.
- Projectes d'inclusió social a través de la sostenibilitat: iniciatives que vinculen la inclusió social amb projectes de renaturalització i sostenibilitat urbana o la creació d'ocupació en projectes ambientals.

Inversió privada:

Es promourà la participació del sector privat en l'estratègia de renaturalització a través de la signatura d'acords de col·laboració, que incloguen mecenatge i patrocini de projectes específics. Les empreses locals i nacionals podran involucrar-se en iniciatives que alineen els seus interessos corporatius amb els objectius ambientals d'Alcoi, aportant tant finançament com recursos materials.

En el context de la legislació espanyola, la inversió privada en projectes de renaturalització i sostenibilitat urbana pot ser incentivada a través de diversos mecanismes legals i financers. A continuació, es desenvolupa com es pot dur a terme aquesta participació del sector privat en l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi:

4. Acords de Col·laboració Públic-Privada (APP)

Els Acords de Col·laboració Públic-Privada (APP) permeten la participació del sector privat en el finançament, construcció, manteniment i operació de projectes públics. En el marc de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi, aquests acords poden incloure:

- Desenvolupament d'Infraestructura Verda: empreses privades poden finançar o cofinançar la creació de cobertes verdes, jardins verticals i altres infraestructures ecològiques en edificis públics o privats, a canvi de beneficis fiscals o participació en la gestió dels projectes.
- Projectes d'innovació tecnològica: el sector privat pot col·laborar en la recerca i desenvolupament de tecnologies verdes aplicables a la renaturalització urbana, com sistemes de reg intel·ligents, control de la contaminació o energies renovables, amb la possibilitat d'aplicar aquestes innovacions en altres contextos comercials.

5. Mecenatge

El mecenatge és una fórmula consolidada a Espanya que permet a les empreses i particulars

realitzar aportacions econòmiques, materials o de serveis a canvi de beneficis fiscals. Sota la Llei 49/2002, de Règim Fiscal de les Entitats sense Fins Lucratius i dels Incentius Fiscals al Mecenatge, es poden promoure les següents accions:

- Finançament de projectes ambientals: empreses poden patrocinar projectes específics de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi, com la restauració d'hàbitats, la creació d'espais verds o la instal·lació de panells educatius, obtenint deduccions fiscals en l'Impost sobre Societats o en l'IRPF.
- Promoció de la biodiversitat: el sector privat pot finançar programes de conservació d'espècies protegides o en perill d'extinció en l'àrea urbana d'Alcoi, com la instal·lació de nidals per a aus o refugis per a ratpenats, rebent reconeixement públic i avantatges fiscals.

6. Patrocini

El patrocini és una altra via mitjançant la qual les empreses poden donar suport financer a projectes a canvi de visibilitat i promoció de la seva marca. En aquest context, es poden desenvolupar les iniciatives següents:

- Patrocini d'espais verds: empreses poden patrocinar la creació o manteniment de parcs, jardins i altres espais verds a Alcoi, amb la possibilitat d'incloure el seu logotip en senyalització i materials promocionals, augmentant la seua visibilitat i associació amb valors de sostenibilitat.
- Esdeveniments i activitats relacionades amb la renaturalització: patrocini d'esdeveniments com jornades de voluntariat, concursos de fotografia de naturalesa urbana o seminaris sobre sostenibilitat, on les empreses obtenen publicitat i milloren la seva imatge corporativa com a aliats del medi ambient.

7. Bonificacions i Exempcions Fiscals

La legislació també permet a les administracions locals oferir bonificacions o exempcions fiscals a empreses que inverteixen en projectes d'interès públic. En el cas d'Alcoi:

- Bonificacions en l'IBI: les empreses que instal·len cobertes verdes, o que participen en la creació d'infraestructura verda en les seves propietats poden rebre bonificacions en l'Impost sobre Béns Immobles (IBI).
- Exempcions en l'ICIO: exempció o reducció en l'Impost sobre Construccions, Instal·lacions i Obres (ICIO) per a projectes de construcció que integren elements de renaturalització, com jardins verticals o sistemes de captació d'aigua de pluja.

8. Creació d'Unitats Mixtes d'Innovació

Les Unitats Mixtes d'Innovació, regulades per la Llei de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació,

permeten la col·laboració entre administracions públiques, empreses i centres de recerca per al desenvolupament de projectes innovadors. A Alcoi, es podria fomentar:

- Desenvolupament de tecnologies sostenibles: col·laboració amb empreses tecnològiques per desenvolupar i implementar solucions innovadores en la renaturalització urbana, com sensors per a la gestió eficient de l'aigua o aplicacions per al monitoratge de la biodiversitat.
- Transferència de coneixement: facilitar la transferència de coneixement entre el sector privat i les administracions locals per millorar les pràctiques de sostenibilitat urbana i optimitzar l'ús de recursos.

9. Crowdfunding i finançament col·lectiu

Tot i que menys convencional, el crowdfunding és una eina que permet a empreses i ciutadans finançar col·lectivament projectes d'interès comunitari:

- Plataformes de Crowdfunding: les administracions poden llançar campanyes de crowdfunding per finançar projectes específics de renaturalització, permetent a empreses i particulars contribuir amb petites o grans quantitats a canvi de recompenses simbòliques o fiscals.
- Iniciatives comunitàries: el sector privat pot participar en campanyes de crowdfunding liderades per la comunitat o associacions locals, reforçant el seu compromís social i ecològic.

Mitjançant aquests mecanismes, l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi pot atraure una inversió privada significativa, facilitant la implementació d'accions estratègiques i contribuint a la creació d'una ciutat més sostenible i resilient.

10.2.3 RECURSOS HUMANS EN L'ESTRATÈGIA DE RENATURALITZACIÓ.

L'èxit de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi depèn en gran mesura de la disponibilitat i la gestió eficaç dels recursos humans. La implementació de les accions previstes en l'estratègia requereix la participació d'un equip multidisciplinari de professionals amb competències especialitzades en diverses àrees, així com la mobilització de la ciutadania a través del voluntariat. En aquest context, els recursos humans no sols es consideren un pilar fonamental per a dur a terme les iniciatives, sinó també un element dinamitzador que fomenta la participació activa de la comunitat en la millora de l'entorn urbà i natural d'Alcoi.

Requeriments de Personal Especialitzat

Per a la implementació efectiva de l'Estratègia de Renaturalització, es necessita un equip compost per professionals amb diverses especialitzacions. A continuació, es detallen els rols

clau i les seves funcions específiques dins de l'estratègia:

Tècnics en medi ambient

Els tècnics en medi ambient exerceixen un paper cabdal en la planificació i execució de les accions relacionades amb la conservació de la biodiversitat, la restauració ecològica i la gestió d'infraestructures verdes. Aquests professionals tenen coneixements especialitzats en:

- Biodiversitat i conservació d'espècies: seran responsables de realitzar inventaris d'espècies, avaluar l'estat de conservació dels ecosistemes locals, i dissenyar i implementar mesures per protegir i restaurar la fauna i flora autòctona.
- Restauració ecològica: aquests tècnics treballaran en la recuperació d'àrees degradades, la reintroducció d'espècies natives i l'eliminació d'espècies invasores. També supervisaran projectes de revegetació i maneig d'hàbitats.
- Gestió d'infraestructures verdes: s'encarregaran de la planificació, implementació i monitoratge d'infraestructures verdes, com parcs urbans, corredors ecològics, i sistemes de drenatge sostenible. El seu objectiu és assegurar que aquestes infraestructures contribueixen a la resiliència ambiental i la qualitat de vida a Alcoi.

La demanda de tècnics en medi ambient és alta, atès que són essencials per garantir que totes les accions estratègiques es duguen a terme amb rigor científic i en consonància amb les millors pràctiques en sostenibilitat i conservació.

Urbanistes i arquitectes paisatgistes

La integració de la infraestructura verda en la trama urbana requereix d'urbanistes i arquitectes paisatgistes que dissenyen espais sostenibles i funcionals. Aquests professionals seran responsables de:

- Disseny urbà i planificació: treballaran en la creació d'espais públics verds, assegurant que estiguen ben integrats a la ciutat i accessibles per a tots els ciutadans. Això inclou la planificació de parcs, jardins, places i la reconfiguració d'espais urbans per maximitzar el seu valor ecològic.
- Projectes d'infraestructura verda: aquests professionals lideraran projectes de construcció de cobertes verdes, jardins verticals, i corredors ecològics, que no només embelleixen la ciutat, sinó que també milloren la qualitat de l'aire, regulen la temperatura i gestionen l'aigua de pluja.
- Renaturalització d'espais degradats: urbanistes i arquitectes paisatgistes participaran en la transformació d'àrees urbanes degradades, convertint-les en espais verds que afavoreixen la biodiversitat i ofereixen beneficis recreatius i socials a la comunitat.

La participació d'urbanistes i arquitectes paisatgistes és cabdal per assegurar que els projectes d'infraestructura verda no només siguin ecològicament beneficiosos, sinó que també milloren l'habitabilitat urbana i la cohesió social.

Educadors ambientals

La sensibilització i educació de la població són components clau de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi. Els educadors ambientals jugaran un paper fonamental en:

- Desenvolupament de programes educatius: dissenyaran i implementaran programes d'educació ambiental adreçats a diferents grups d'edat, des d'infants en edat escolar fins a adults i grans, per tal de promoure un canvi cultural cap a la sostenibilitat.
- Campanyes de sensibilització: seran responsables de coordinar campanyes de sensibilització sobre la importància de la biodiversitat, el canvi climàtic, i la conservació dels recursos naturals. Utilitzaran una varietat de mitjans, incloent tallers, xerrades, activitats pràctiques i materials didàctics.
- Formació de voluntaris i personal municipal: els educadors ambientals també s'encarregaran de formar els voluntaris i el personal municipal en temes específics de l'estratègia, assegurant que tots els participants tinguin les habilitats i coneixements necessaris per contribuir eficaçment als projectes.

La tasca dels educadors ambientals és vital per generar consciència i compromís en la comunitat, la qual cosa al seu torn facilita la participació activa en els projectes de renaturalització.

Coordinadors de participació ciutadana

La participació ciutadana és un eix transversal en l'Estratègia de Renaturalització. Els coordinadors de participació ciutadana seran responsables de:

- Mobilització de la comunitat: dissenyaran estratègies per involucrar els ciutadans en les diverses accions de l'estratègia, des de la planificació fins a la implementació i el seguiment de projectes. Això inclou l'organització de consultes públiques, tallers participatius i activitats comunitàries.
- Gestió del voluntariat: s'encarregaran de coordinar els programes de voluntariat, assignant tasques específiques als voluntaris i assegurant que el seu treball estigui alineat amb els objectius de l'estratègia. També gestionaran la logística i la formació dels voluntaris.
- Facilitació de la comunicació entre actors: els coordinadors actuaran com a enllaç entre l'Ajuntament, les ONGs, les empreses privades i la ciutadania, facilitant el flux d'informació i assegurant que les veus de tots els actors rellevants siguin escoltades en el procés de presa de decisions.

Aquests coordinadors són essencials per assegurar que l'estratègia sigui veritablement inclusiva i participativa, la qual cosa al seu torn augmentarà la seva legitimitat i sostenibilitat.

Plans de Formació i Capacitació

La formació contínua del personal municipal és clau per a l'èxit de l'Estratègia de

Renaturalització. Els plans de formació estaran dissenyats per:

Capacitar en noves tecnologies i tècniques de gestió ambiental

- Gestió d'infraestructura verda: inclourà capacitació en el disseny, implementació i manteniment d'infraestructures verdes, utilitzant tecnologies avançades com a sistemes de reg automatitzats, monitoratge ambiental a través de sensors, i eines de gestió digital d'espais verds.
- Restauració ecològica: els tècnics rebran formació en tècniques de restauració ecològica, com la reforestació amb espècies natives, la recuperació de sòls degradats, i la gestió d'hàbitats per afavorir la biodiversitat.
- Avaluació i monitoratge de projectes: s'oferiran cursos sobre l'ús d'eines i mètodes per a l'avaluació de l'impacte ambiental i el monitoratge de projectes, assegurant que totes les accions es duguen a terme d'acord amb els objectius de sostenibilitat.

Fomentar l'intercanvi de coneixements

- Programes d'intercanvi: es promouran programes d'intercanvi amb altres ciutats i regions que estiguen implementant estratègies de renaturalització similars. Això permetrà als tècnics d'Alcoi aprendre de les millors pràctiques i adaptar solucions innovadores a la realitat local.
- Tallers i seminaris: regularment s'organitzaran tallers i seminaris amb experts nacionals i internacionals en medi ambient, urbanisme, i participació ciutadana, proporcionant al personal municipal accés als darrers coneixements i tendències en aquestes àrees.
- Formació multidisciplinària: s'incentivarà els tècnics a adquirir competències en àrees complementàries a les seves especialitats, fomentant un enfocament holístic en la gestió ambiental i urbana.

Participació Ciutadana i Voluntariat

La participació ciutadana és un component essencial per a l'èxit de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi. Es posaran en marxa diverses iniciatives per promoure el voluntariat i la participació activa dels ciutadans en les accions de renaturalització:

Promoció del voluntariat ambiental

- Campanyes de reclutament: es llançaran campanyes de sensibilització i reclutament de voluntaris a través de mitjans tradicionals i digitals, destacant la importància de la participació ciutadana en la renaturalització de la ciutat.
- Programes de voluntariat específics: es desenvoluparan programes de voluntariat per a tasques específiques com la plantació d'arbres, la neteja de rius, la creació de jardins urbans, i el monitoratge de la biodiversitat. Cada programa comptarà amb formació específica i supervisió per part de coordinadors de participació ciutadana.

- Reconeixement i motivació: s'implementaran sistemes de reconeixement per als voluntaris més actius, com certificats, esdeveniments d'agraïment i la possibilitat d'involucrar-se en decisions sobre futures accions de l'estratègia.

Coordinació i capacitat de voluntaris

- Gestió integral del voluntariat: l'àrea de Participació Ciutadana serà responsable de la coordinació logística, l'assignació de tasques i la formació dels voluntaris. S'establiran canals de comunicació clars per assegurar una gestió eficaç i una experiència positiva per als participants.
- Formació contínua: els voluntaris rebran formació contínua sobre temes específics, com tècniques de plantació, identificació d'espècies, i mètodes de restauració ecològica. Això garantirà que estiguen ben preparats per dur a terme les seves tasques i contribuir de manera significativa als objectius de l'estratègia.

10.3 INDICADORS DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ

Els indicadors de seguiment i avaluació són eines fonamentals per assegurar que les accions proposades en l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi s'implementen de manera efectiva i compleixen amb els objectius establerts. Aquests indicadors permeten mesurar, de forma quantitativa i qualitativa, el progrés de les accions estratègiques al llarg del temps, facilitant la presa de decisions informada i la realització d'ajustaments necessaris per optimitzar els resultats.

En el context d'Alcoi, la implementació d'indicadors de seguiment és crucial per a garantir que la ciutat avanci cap a un model més sostenible i resilient, millorant les condicions ambientals i la qualitat de vida dels seus habitants. Els indicadors proposats en aquesta estratègia s'alineen amb les directrius del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR) de l'any 2021, establert per la Fundació Biodiversitat i finançat pel MITECO. Aquests indicadors abasten aspectes clau com la biodiversitat, la connectivitat ecològica, la qualitat de l'aire i de l'aigua, la regulació de la temperatura local, i l'efectivitat en la comunicació i col·laboració entre diferents organitzacions.

La necessitat de comptar amb criteris fixos per avaluar l'impacte de les accions estratègiques ha portat a la creació d'aquests indicadors, que no només permeten mesurar l'èxit de les intervencions, sinó també assegurar que les propostes s'adaptin als creixents desafiaments del canvi climàtic i la degradació ambiental. El marc temporal de l'estratègia s'estén fins al 2045, amb avaluacions periòdiques cada cinc anys per permetre ajustos i millores en funció de les circumstàncies actuals.

A més, es proposa un seguiment anual dels indicadors per observar la seva evolució i assegurar l'alineació contínua amb els objectius estratègics. El 2035, es realitzarà una revisió integral de

l'estratègia per adaptar-la a llarg termini, tenint en compte els canvis en el context ambiental i urbà.

Per maximitzar l'eficàcia del seguiment, es recomana la implementació d'un Sistema d'Informació Geogràfica (SIG) municipal. Aquesta tecnologia avançada permetrà una millor visualització i anàlisi de les dades recopilades, facilitant la presa de decisions en ecologia urbana i assegurant el desenvolupament sostenible d'Alcoi. La gestió de les dades es realitzarà des de l'administració pública, garantint la seva disponibilitat per a totes les parts involucrades en la presa de decisions relacionades amb la Infraestructura Verda. Aquest enfocament integral assegurarà que Alcoi avanci de manera coherent cap als seus objectius de renaturalització i sostenibilitat.

A causa de la rellevància del present apartat, el sistema d'indicadors proposat s'adjunta annex a la present memòria.

[11] VALORACIÓ ECONÒMICA

L'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi sorgeix com una resposta integral als desafiaments que enfronta la ciutat en matèria de degradació ambiental, pèrdua de biodiversitat, urbanització descontrolada i efectes adversos del canvi climàtic. Aquesta iniciativa pretén transformar el model urbà a través de la implantació i enfortiment d'infraestructures verdes, la millora de la biodiversitat i l'adaptació als canvis ambientals. El projecte s'emmarca dins del programa Alcoi BioUp!, que aspira a posicionar Alcoi com un referent en sostenibilitat i resiliència urbana, aprofitant els seus recursos naturals i potenciant la qualitat de vida dels seus ciutadans.

El document de valoració econòmica estableix la metodologia per a l'assignació de costos de cada acció estratègica, justificant els valors econòmics assignats i analitzant la inversió global requerida. S'han utilitzat experiències prèvies, anàlisi de mercat, dades històriques i pressupostos de projectes similars per assegurar que els costos estimats siguin precisos i realistes.

11.1 ESTRUCTURA I ORGANITZACIÓ DE LA INFORMACIÓ ECONÒMICA

La planificació econòmica es recolza en una taula detallada –extreta de l'excel·lent– que organitza la informació en diversos nivells:

1. Identificació de les accions estratègiques:

- **Eix estratègic:** cada acció s'agrupa segons l'eix al qual pertany (per exemple, restauració d'àrees verdes o conservació de la biodiversitat).
- **Codi d'acció:** s'assigna un identificador únic per facilitar la classificació i el seguiment.
- **Nom de l'acció:** es proporciona una descripció general que defineix el propòsit i abast de la intervenció.

2. Priorització temporal: atès l'horitzó de 20 anys, les accions es classifiquen en tres nivells de prioritat:

- **Prioritat alta (2025-2029):** accions essencials per establir una base sòlida i generar impactes immediats, com intervencions en resiliència climàtica i restauració d'àrees degradades.

- **Prioritat mitjana (2030-2036):** accions que requereixen estudis previs o que s'executaran després de la consolidació d'altres mesures, incloent projectes de connectivitat ecològica.
  - **Prioritat baixa (2037-2044):** accions a llarg termini, l'execució de les quals dependrà de l'evolució del projecte i la disponibilitat de recursos, orientades a manteniment i ampliació progressiva.
3. **Metodologia d'estimació del cost:** s'han utilitzat diverses metodologies segons la naturalesa de cada acció:
- **Alcoi BioUp!:** basat en estimacions prèvies contingudes en sol·licituds d'ajudes i projectes ja avaluats.
  - **Anàlisi de costos:** desglossament detallat de costos operatius, personal, equipament i mitjans auxiliars.
  - **Anàlisi de mercat:** referències a costos de projectes similars en ciutats comparables.
  - **Altres programes específics i "subjecte a projecte d'obra":** en aquells casos on la intervenció requereix d'estudis tècnics o d'elaboració de projectes, s'han assignat partides provisionals basades en costos unitaris.
  - **Partides "tant alçat":** es destinen a accions de gran envergadura que, per la seva magnitud, es financen de manera global, identificant zones prioritàries d'intervenció.
4. **Ajust per inflació i distribució temporal:** s'ha aplicat un ajust del 2% anual (IPC) als costos projectats per reflectir l'evolució de preus en el llarg termini. La taula mostra la distribució anual de la despesa des del 2025 fins al 2044, permetent conèixer l'impacte financer de cada acció al llarg del temps.
5. **Subtotal anualitzat:** per a cada acció es calcula un subtotal anualitzat que integra els efectes de la inflació i la distribució de la inversió, facilitant la comparació entre diferents intervencions.

Aquesta estructura no només permet una visió detallada de la inversió necessària, sinó que també facilita la presa de decisions i la prioritització d'accions, assegurant que els recursos s'assignen de manera eficient i transparent.

11.2 ANÀLISI GENERAL I DISTRIBUCIÓ DE LA INVERSIÓ

L'anàlisi econòmica de l'estratègia se centra a comprendre la magnitud de la inversió global i a desglossar els costos segons les prioritats i l'horitzó temporal. S'han identificat tres períodes clau:

a) Període 2025-2029 (Prioritat alta)

En aquesta fase es concentren les accions de major impacte i amb costos inicials elevats. Aquestes intervencions són fonamentals per a:

- Establir una infraestructura verda bàsica.
- Implementar mesures de resiliència davant el canvi climàtic.
- Iniciar projectes de restauració i conservació que assentaran les bases per a futures accions.

La inversió en aquest període és crucial per generar resultats immediats i consolidar l'estratègia, aprofitant a més la disponibilitat de fons NextGeneration i altres ajudes europees i nacionals.

b) Període 2030-2036 (Prioritat mitjana)

Durant aquest interval es planifiquen accions que, tot i que de rellevància moderada, requereixen una execució coordinada i estudis previs. Es destinarà una inversió equilibrada que permeti:

- Ampliar i consolidar la infraestructura verda ja establerta.
- Desenvolupar projectes de connectivitat ecològica i mobilitat sostenible.
- Continuar amb la conservació i recuperació de zones degradades.

L'execució en aquesta fase respon a la necessitat d'aprofundir en la transformació urbana, assegurant la coherència i complementaritat de les accions iniciades en la fase anterior.

c) Període 2037-2044 (Prioritat baixa)

En l'última fase es focalitzen les accions de llarg termini, que encara que requereixen una inversió menor, són fonamentals per a:

- Mantenir i monitoritzar les intervencions ja realitzades.
- Executar projectes que depenguin de l'evolució del context socioeconòmic i ambiental.
- Ajustar i perfeccionar les mesures de gestió de l'aigua, manteniment d'àrees verdes i monitoratge ambiental.

Tot i que la despesa en aquest període és relativament menor, és possible que algunes partides creixen en funció de les necessitats emergents, la qual cosa fa imprescindible comptar amb una planificació flexible i adaptativa.

11.3 METODOLOGIES D'ESTIMACIÓ I AJUSTOS ECONÒMICS

Per justificar els costos i garantir la viabilitat financera del projecte, s'han emprat diversos mètodes d'estimació:

- **Anàlisi de costos operatius:** aquest mètode contempla el cost de personal, materials, equipament i despeses logístics necessàries per a l'execució de cada acció. S'han desglossat els recursos humans i tècnics que cada intervenció requereix, la qual cosa permet obtenir un cost unitari basat en dades reals i en experiència prèvia.
- **Anàlisi de mercat:** s'han pres com a referència estudis i pressupostos de projectes similars realitzats en ciutats amb característiques comparables a les d'Alcoi. Aquest

enfocament permet validar i ajustar els valors econòmics, assegurant que siguin coherents amb la realitat del sector.

- **Experiència del projecte Alcoi BioUp!:** els valors prèviament establs en sol·licituds d'ajudes a la Fundació Biodiversitat s'han utilitzat com a referència, la qual cosa garanteix la continuïtat i la consistència amb projectes ja avaluats i executats.
- **Ajust inflacionari:** atès l'horitzó d'execució de 20 anys, s'ha aplicat un increment anual del 2% per actualitzar els costos a l'evolució del mercat. Aquest ajust és essencial per evitar desfasaments pressupostaris i assegurar que els fons assignats siguin suficients per cobrir les inversions futures.
- **Pressupostos subjectes a projecte d'obra i "tant alçat":** en aquells casos on la intervenció depèn d'un estudi tècnic o un Masterplan, s'han establert partides provisionals basades en costos unitaris i experiències prèvies, permetent iniciar l'execució sense comprometre la precisió del pressupost final.

Aquest enfocament metodològic integral assegura que la planificació econòmica es basi en dades sòlides, evita sobreestimacions i garanteix que la inversió assignada respongui a les necessitats reals de l'estratègia.

Eje	Prioridad			Total general
	Alta	Baja	Media	
1	51.343,06 €	8.786,81 €	213.441,07 €	273.570,95 €
2	934.819,11 €	- €	3.049.324,29 €	3.984.143,40 €
3	- €	683.262,70 €	6.739.358,10 €	7.422.620,80 €
4	4.774.304,76 €	- €	358.651,07 €	5.132.955,83 €
5	1.028.848,68 €	- €	- €	1.028.848,68 €
Total	6.789.315,60 €	692.049,52 €	10.360.774,53 €	17.842.139,65 €

Taula 3 Quadre resum de l'anàlisi de costos

11.4 ESTRATÈGIA DE FINANÇAMENT I COL·LABORACIÓ

La viabilitat del projecte depèn en gran mesura de la capacitat per diversificar les fonts de finançament i establir col·laboracions estratègiques:

- **Fons europeus i nacionals:** l'estratègia contempla la sol·licitud d'ajuts i recursos provinents de programes com NextGenerationEU i altres iniciatives ambientals impulsades per la Unió Europea, l'Estat espanyol i organismes autonòmics. Aquesta font de finançament extern és cabdal per cobrir una part significativa de la inversió.
- **Pressupost municipal:** l'Ajuntament d'Alcoi destinarà recursos propis, prioritant aquelles accions que són essencials per a la resiliència climàtica i la consolidació de la

infraestructura verda. Es preveu que la inversió municipal es complementi amb altres fons per no sobrecarregar el pressupost local.

- **Col·laboració publicoprivada:** es fomentaran acords de col·laboració amb empreses, ONGs i entitats privades que puguen aportar recursos financers i tècnics al projecte. Aquesta cooperació no només redueix la càrrega econòmica sobre el municipi, sinó que també integra diferents actors en la transformació urbana.
- **Projectes de cooperació interinstitucional:** es promouran sinergies amb universitats, centres de recerca i organismes regionals, la qual cosa permetrà incorporar coneixements tècnics avançats i potenciar la innovació en les solucions implementades.

Aquesta estratègia diversificada de finançament assegura que la inversió prevista no depengui exclusivament dels recursos municipals, garantint la sostenibilitat financera del projecte al llarg de les dues dècades d'execució.

11.5 MONITORATGE, AVALUACIÓ I FLEXIBILITAT EN L'EXECUCIÓ

Atesa la magnitud i l'horitzó temporal del projecte (20 anys), és fonamental establir mecanismes de seguiment i avaluació contínua per assegurar que l'estratègia es mantingui alineada amb els objectius i s'adapti als canvis en el context econòmic i ambiental:

- **Revisió periòdica del pla financer:** es recomana realitzar avaluacions regulars per ajustar els costos en funció de l'evolució del mercat, la inflació i la disponibilitat de nous fons. Aquest monitoratge permetrà detectar possibles desviacions i prendre mesures correctives de forma oportuna.
- **Indicadors d'impacte ambiental i social:** s'establiran indicadors específics per mesurar l'eficàcia de les intervencions, com ara la reducció de l'efecte illa de calor, l'increment de la biodiversitat, la millora en la gestió de l'aigua i l'impacte en la salut pública. Aquestes dades serviran per avaluar el retorn de la inversió i l'eficàcia de les accions.
- **Participació ciutadana i rendició de comptes:** es promouran mecanismes de consulta i fòrums de participació que permeten a la ciutadania conèixer i avaluar el progrés del projecte. La transparència i la col·laboració amb els ciutadans són claus per generar confiança i assegurar la continuïtat de l'estratègia.
- **Flexibilitat i adaptació:** la planificació econòmica ha estat dissenyada per ser flexible, permetent ajustar les partides pressupostàries i els terminis d'execució en funció de les necessitats i oportunitats que sorgeixen durant el desenvolupament del projecte. L'aplicació de l'IPC i la classificació en prioritats faciliten aquest dinamisme, assegurant que l'estratègia es mantingui vigent i eficaç al llarg del temps.

11.6 CONCLUSIONS I JUSTIFICACIÓ DE LA INVERSIÓ

L'anàlisi de la valoració econòmica de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi demostra que el projecte es fonamenta en una planificació robusta, rigorosa i flexible, capaç de respondre als desafiaments ambientals i urbans actuals i futurs. Entre els punts clau que justifiquen la inversió es destaquen:

1. Planificació econòmica sòlida:

- L'estructura detallada de la taula de costos permet una visió clara i transparent de cada acció estratègica, la seva distribució temporal i el seu impacte financer.
- La prioritització d'accions (alta, mitjana i baixa) assegura que les intervencions més urgents s'implementen en els primers anys, generant resultats immediats i assentant les bases per a accions complementàries.

2. Metodologies rigoroses d'estimació:

- S'han emprat mètodes d'anàlisi de costos, anàlisi de mercat i experiències prèvies (com el projecte Alcoi BioUp!) per garantir que els valors assignats siguin realistes i coherents amb el context.
- L'ajust per inflació (2% anual) permet preveure i cobrir l'augment de costos al llarg de l'execució del projecte, evitant desfasaments pressupostaris.

3. Beneficis ambientals, socials i econòmics:

- La inversió en infraestructura verda es tradueix en la reducció de l'efecte illa de calor, millora en la gestió de l'aigua, increment de la biodiversitat i, en conseqüència, en un impacte positiu en la salut i el benestar de la població.
- Els estalvis energètics i operatius generats a mitjà i llarg termini reforcen el retorn econòmic de la inversió.

4. Estratègia de finançament diversificat:

- La combinació de fons europeus, nacionals, municipals i col·laboracions publicoprivades assegura que el projecte no depengui exclusivament d'una única font de finançament.
- Aquesta diversificació redueix el risc financer i permet optimitzar l'ús de recursos, garantint l'execució sostinguda de l'estratègia.

5. Monitoratge i adaptabilitat:

- La implementació de sistemes de seguiment i avaluació contínua permet ajustar la planificació en funció dels resultats obtinguts i de les condicions de l'entorn.
- La participació ciutadana i la transparència en la gestió enforteixen la rendició de comptes i la confiança en el projecte.

En definitiva, l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi representa una inversió de futur que no sols transformarà l'entorn urbà, sinó que també contribuirà de forma significativa a la sostenibilitat ambiental, la resiliència climàtica i el benestar social de la ciutat. La justificació dels costos es basa en una anàlisi exhaustiva dels recursos necessaris, recolzada en experiències prèvies i en estudis de mercat, la qual cosa assegura que la inversió es realitzi de manera eficient i amb un alt retorn en termes de beneficis ecosistèmics i socials.

11.7 IMPACTE GLOBAL I PERSPECTIVES FUTURES

L'abast del projecte de renaturalització s'estén més enllà de la mera transformació física del paisatge urbà. La inversió prevista i la seva adequada gestió econòmica contribuiran a la creació d'un model de governança ambiental innovador, en el qual la coordinació entre

administracions, la participació ciutadana i la col·laboració publicoprivada s'integren en un sistema holístic de gestió urbana.

Les projeccions a 20 anys (2025-2044) mostren que, en concentrar la major inversió en els primers anys i mantindre un flux constant de finançament en les fases posteriors, Alcoi podrà:

- Consolidar infraestructures que redueixen significativament els efectes adversos del canvi climàtic.
- Establir corredors ecològics que faciliten la connectivitat de la biodiversitat i la mobilitat sostenible.
- Optimitzar la gestió de recursos hídrics i energètics, reduint costos operatius i generant beneficis econòmics addicionals.
- Fomentar una cultura de sostenibilitat i corresponsabilitat en la ciutadania, la qual cosa potenciarà l'eficàcia de les polítiques públiques ambientals i urbanes.

L'èxit del projecte dependrà, en gran mesura, de la capacitat de gestionar de forma integrada i adaptativa els recursos assignats, així com de la col·laboració estreta amb les diverses administracions i actors involucrats. L'estratègia de finançament diversificat, combinada amb una planificació flexible i un rigorós sistema de monitoratge, garanteix que la inversió s'adapti als canvis del context econòmic i a les noves oportunitats de finançament que puguen sorgir.

Finalment, la implementació d'aquesta estratègia de renaturalització posicionarà Alcoi com un referent en sostenibilitat urbana i resiliència ambiental. La transformació del teixit urbà, la millora en la qualitat de vida dels ciutadans i la generació de beneficis ecològics i econòmics a llarg termini són elements clau que justifiquen la inversió i asseguruen l'èxit del projecte. Aquesta ambiciosa iniciativa no només respon a les necessitats actuals de la ciutat, sinó que també senta les bases per a un desenvolupament sostenible i habitable per a les futures generacions.

11.8 CONCLUSIÓ

L'anàlisi de la valoració econòmica de l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi demostra que el projecte es fonamenta en una planificació ben estructurada, en l'aplicació de metodologies d'estimació rigoroses i en una estratègia de finançament diversificada que garanteix la seua viabilitat a llarg termini. Amb un horitzó d'execució que abasta 20 anys, l'estratègia contempla la transformació integral de l'entorn urbà a través d'accions prioritàries en els primers anys, complementades amb intervencions de mitjà i llarg termini.

La inversió en infraestructures verdes, la millora en la gestió de l'aigua, l'increment de la biodiversitat i la implementació de solucions basades en la natura generen beneficis ambientals, socials i econòmics que justifiquen plenament els costos previstos. A més, la participació ciutadana i la coordinació interadministrativa asseguruen que la transformació de la ciutat es realitzi de manera inclusiva i sostenible.

En síntesi, l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi representa una aposta ambiciosa i necessària per a enfrontar els reptes del canvi climàtic, millorar la qualitat de vida i promoure un model de desenvolupament urbà sostenible. La planificació econòmica detallada i la justificació dels costos presentades en aquest document constitueixen la base per a l'execució exitosa d'un projecte que transformarà Alcoi en una ciutat més resilient, connectada i en harmonia amb el seu entorn natural. La inversió prevista és, sens dubte, una inversió en el futur de la ciutat, que generarà beneficis a llarg termini tant per al medi ambient com per a la societat.

Aquest resum executiu recull de manera integral tots els aspectes fonamentals de la valoració econòmica, proporcionant una visió clara dels recursos necessaris, les metodologies emprades i els beneficis esperats. Amb una estructura de finançament sòlid i un compromís ferm amb la sostenibilitat, l'Estratègia de Renaturalització d'Alcoi es posiciona com un projecte emblemàtic que marcarà un abans i un després en la gestió ambiental i urbana de la ciutat.

Amb l'exposat, es conclou que la inversió total, distribuïda al llarg del període 2025-2044 i ajustada anualment per l'IPC, és financerament viable i estratègica per a assolir els objectius de resiliència, biodiversitat i qualitat de vida que Alcoi s'ha proposat. La transparència en l'assignació de recursos i la integració de diverses fonts de finançament asseguren que el projecte es mantingui en línia amb els reptes actuals i futurs, consolidant Alcoi com una ciutat model en matèria de renaturalització i sostenibilitat urbana.

[12] CONCLUSIONES I EXPECTATIVAS DE FUTUR

Les conclusions del projecte de renaturalització d'Alcoi, que integra els elements fonamentals per a garantir la sostenibilitat i l'èxit a llarg termini d'aquest ambiciós procés de transformació urbana. Aquest resum exposa les metes, expectatives i propostes que orienten l'estratègia, ressaltant la importància de la participació ciutadana, la innovació, la diversificació del finançament i la col·laboració interinstitucional per a convertir Alcoi en un referent de sostenibilitat, resiliència climàtica i connexió ecològica.

L'estratègia de renaturalització es concep com un procés integral que va més enllà de la mera intervenció física en el paisatge urbà; es tracta d'un canvi de paradigma que requereix una transformació en la mentalitat i en les pràctiques de gestió, de manera que la ciutat no només respongui als desafiaments ambientals actuals, sinó que s'adapti i prosperi en un futur en constant canvi. Les conclusions del projecte recullen la visió d'Alcoi com una ciutat en la qual la infraestructura verda, la biodiversitat i la participació activa de la ciutadania s'entrellacen per a oferir un entorn urbà saludable, resilient i en permanent evolució.

12.1 SÍNTESI D'EXPECTATIVES I METES A LLARG TERMINI

La primera part de les conclusions se centra en el resum de les expectatives i metes que es plantegen per a aconseguir una transformació sostenible i profunda d'Alcoi. En aquest sentit, el projecte es fonamenta en sis pilars estratègics:

Renaturalització integral d'Alcoi.

El primer pilar s'orienta a convertir la ciutat en un model exemplar d'integració de la natura en l'entorn urbà. La idea és que Alcoi adopte una renaturalització integral, on cada intervenció s'articule al voltant de la implantació d'infraestructura verda i la promoció de la biodiversitat. La visió de futur és ambiciosa: Alcoi s'ha de transformar en un referent en resiliència climàtica, en el qual s'integre de manera harmònica l'entorn construït amb el natural. La meta a llarg termini és assolir una simbiosi tal entre ambdós elements que s'aconsegueixen beneficis ecològics i socials, posicionant la ciutat com a pionera en l'aplicació de solucions basades en la natura.

Resiliència climàtica.

Un objectiu fonamental és incrementar la capacitat d'Alcoi per a fer front als efectes adversos del canvi climàtic. Les mesures proposades inclouen la creació de corredors ecològics, la restauració d'espais degradats i la implementació de solucions basades en la natura que disminueixen els riscos associats a fenòmens extrems. La visió a futur és que la ciutat s'enforteixi davant les variacions climàtiques, adaptant les seves infraestructures i la seva gestió de recursos per reduir vulnerabilitats. La meta a llarg termini és que Alcoi sigui capaç de minimitzar l'impacte d'esdeveniments extrems, garantint que tant el teixit urbà com el natural puguin respondre eficaçment a situacions d'emergència ambiental.

Connectivitat ecològica.

L'estratègia també es proposa millorar la connectivitat ecològica, tant dins l'entorn urbà com en les àrees periurbanes. Això implica la creació d'una xarxa d'espais verds interconnectats que permeti el lliure trànsit d'espècies de flora i fauna, i que alhora faciliti als ciutadans l'accés a la natura. La visió a futur contempla una ciutat en la qual la interconnexió dels espais naturals no només fomenti la biodiversitat, sinó que també potenciï la qualitat de vida de la població. La meta a llarg termini és establir una xarxa ecològica cohesionada que aconseguixi integrar els ecosistemes urbans i periurbanes, enfortint així la salut de l'entorn i el vincle entre la comunitat i la natura.

Participació ciutadana i educació ambiental.

Un altre pilar cabdal és la consolidació d'una ciutadania activa i compromesa amb la sostenibilitat. L'estratègia emfatitza la necessitat que els habitants d'Alcoi participen en la presa de decisions i en l'execució de programes d'educació ambiental. La visió és que la comunitat es converteixi en un actor protagonista, involucrant-se a través d'activitats de voluntariat, tallers i altres iniciatives que promoguen una cultura de respecte pel medi ambient. La meta a llarg termini és aconseguir que la població no només doni suport a les iniciatives de renaturalització, sinó que assumeixi un paper de custòdia activa de l'entorn natural, convertint-se en un motor de canvi per a la sostenibilitat urbana.

Millora de la qualitat de vida.

Les expectatives del projecte també abasten la millora tangible en la qualitat de vida dels ciutadans. S'espera que la implementació d'una infraestructura verda robusta contribueixi a la reducció de l'efecte illa de calor, disminueixi la contaminació i fomenti un entorn urbà saludable. La visió és la d'una ciutat que ofereixi àmplies àrees verdes, zones d'esbarjo i serveis ecosistèmics que afavoreixen el benestar físic i mental de la població. La meta a llarg termini és transformar l'entorn urbà en un espai segur, agradable i propici per al desenvolupament social i el millorament de la salut pública.

Innovació i desenvolupament sostenible.

Finalment, l'estratègia contempla l'impuls a la innovació mitjançant l'ús de tecnologies sostenibles en la gestió ambiental. S'aspira al al·lot que Alcoi es convertisca en una ciutat pionera en l'aplicació de solucions tecnològiques i pràctiques urbanístiques que respecten el medi ambient. La visió de futur és la d'un laboratori urbà on s'experimenten i perfeccionen tecnologies que puguen replicar-se en altres contextos, promovent un desenvolupament econòmic local basat en la sostenibilitat. La meta a llarg termini és establir mecanismes innovadors que no sols impulsen l'eficiència ambiental, sinó que també generen beneficis econòmics i consoliden Alcoi com un referent en innovació sostenible.

12.2 PROPOSTES PER A LA SOSTENIBILITAT FUTURA DEL PROJECTE

Per garantir que l'estratègia de renaturalització d'Alcoi perduri en el temps i s'adapti als canvis, s'han formulat diverses propostes que abasten aspectes financers, tecnològics, de manteniment i de participació social. Aquestes propostes s'estructuren en diverses àrees clau:

Finançament continu i diversificat.

La sostenibilitat del projecte depèn en gran mesura de comptar amb recursos econòmics estables i diversificats. Es proposa la creació d'un fons comú interadministratiu, alimentat per aportacions de diferents nivells de govern –local, regional i nacional– que assegurin el finançament a llarg termini. Aquest fons es complementaria amb la recerca de subvencions europees (com les procedents del FEDER i del LIFE), subvencions nacionals i regionals, i amb la inversió del sector privat. A més, es plantegen incentius per atraure inversions privades a través de mecanismes de col·laboració, mecenatge i patrocini, de manera que empreses locals i internacionals s'involucrin en el finançament d'infraestructures verdes i tecnologies sostenibles.

Manteniment i modernització d'infraestructures verdes.

L'estratègia no només se centra en la creació d'espais verds, sinó també en el seu manteniment i modernització contínua. S'elaboraran plans de manteniment regular per a parcs, jardins, sostres verds i corredors ecològics, integrant noves tecnologies que permeten un monitoratge constant i l'optimització de recursos. La incorporació de sensors, sistemes de reg intel·ligents i altres solucions tecnològiques facilitarà el seguiment de l'estat de la infraestructura verda, assegurant la seva actualització conforme a les necessitats emergents i a l'avanç de les innovacions en el sector.

Enfortiment d'aliances i col·laboracions.

La cooperació interinstitucional és un altre element essencial per a la sostenibilitat del projecte.

Es proposa l'establiment d'aliances estratègiques tant amb altres ciutats que estiguen implementant projectes similars, com amb institucions acadèmiques, centres de recerca i organitzacions no governamentals. Aquestes col·laboracions permetran l'intercanvi d'experiències, la realització d'estudis conjunts i l'obtenció de finançament per a iniciatives regionals. Així mateix, es buscarà implicar el sector privat, incentivant la seva participació a través d'acords que afavoreixen la innovació tecnològica i la responsabilitat social corporativa.

Adaptabilitat i revisió periòdica.

Atesa la naturalesa dinàmica de l'entorn social, econòmic i ambiental, l'estratègia de renaturalització ha de ser flexible i adaptable. Es recomana la realització d'avaluacions periòdiques cada cinc anys, amb una revisió integral als deu anys, per ajustar les fites i les accions en funció dels canvis i les noves realitats. Aquesta capacitat d'adaptació és cabdal per mantenir la rellevància i eficàcia del projecte, permetent la incorporació de millores i la redefinició de prioritats conforme a l'evolució del context urbà i ambiental.

Impuls a la innovació i tecnologies sostenibles.

L'ús de tecnologies avançades és fonamental per optimitzar la gestió de la infraestructura verda i potenciar l'eficiència de les intervencions. Es promourà l'adopció de sistemes d'informació geogràfica (SIG) per a la planificació i monitoratge de la biodiversitat, la digitalització de processos de gestió i el foment de la recerca i el desenvolupament en l'àmbit de les tecnologies sostenibles. Aquest impuls innovador permetrà a Alcoi posicionar-se com un referent en l'aplicació de solucions tecnològiques que, a més de millorar l'entorn urbà, generen beneficis econòmics i reforcen la resiliència enfront dels desafiaments climàtics.

Participació ciutadana.

La implicació activa de la ciutadania és considerada un pilar essencial per a l'èxit del projecte. S'establiran mecanismes continus de participació, com plataformes digitals, tallers, trobades i programes de voluntariat, que permeten als ciutadans involucrar-se en la presa de decisions i en l'execució d'activitats relacionades amb la renaturalització. La creació de comitès i grups de treball amb representació ciutadana garantirà que les veus de la comunitat s'integren en el procés de gestió, reforçant el compromís i la corresponsabilitat en la protecció del medi ambient.

Educació i sensibilització.

L'enfortiment d'una cultura de sostenibilitat requereix d'un esforç constant en educació ambiental. Es desenvoluparan programes educatius que aborden temes relacionats amb la biodiversitat, el canvi climàtic i la importància de la integració de la natura a la ciutat. A més, es duran a terme campanyes de sensibilització utilitzant diversos mitjans, des de xarxes socials fins a esdeveniments comunitaris, per mantenir la població informada i compromesa amb

l'estratègia. La inclusió de continguts ambientals en els currículums escolars i en l'educació per a adults serà un element clau per fomentar una cultura de respecte i cura envers l'entorn natural.

Monitoratge i avaluació eficients.

Per assegurar la continuïtat i l'èxit del projecte, és imprescindible comptar amb un sistema robust de monitoratge i avaluació. S'establiran indicadors precisos que permeten mesurar el progrés de les accions en termes de biodiversitat, qualitat de l'aire, participació ciutadana i resiliència climàtica. La revisió periòdica d'aquests indicadors facilitarà la identificació d'àrees de millora i la realització d'ajustaments que mantinguen el projecte alineat amb els seus objectius a llarg termini. La flexibilitat en la gestió i la capacitat de resposta ràpida davant desviacions seran factors determinants per al manteniment de l'èxit del projecte.

12.3 CONCLUSIÓ GENERAL

L'estratègia de renaturalització d'Alcoi es presenta com un projecte ambiciós i visionari, dissenyat per a transformar la ciutat en un model de sostenibilitat i resiliència en el qual la naturalesa i l'entorn urbà coexisteixen en perfecta harmonia. L'èxit d'aquesta estratègia depèn no només de la implementació tècnica de les accions proposades, sinó també del compromís continu de la comunitat, la innovació en la gestió i la capacitat d'adaptació enfront dels desafiaments del futur.

Alcoi té l'oportunitat de consolidar-se com un exemple a seguir, demostrant com la integració d'infraestructura verda, mesures de resiliència climàtica i participació ciutadana poden transformar radicalment la vida urbana. El projecte contempla metes a llarg termini que inclouen la renaturalització integral, la millora de la connectivitat ecològica, l'enfortiment de la qualitat de vida i l'impuls a la innovació, tot això emmarcat en una visió de futur que aspira al fet que la ciutat es convertisca en un referent en la lluita contra el canvi climàtic i en la promoció de la sostenibilitat.

La sostenibilitat del projecte es recolza en una estratègia de finançament diversificat que inclou fons europeus, inversions públiques i privades, i la creació d'un fons comú interadministratiu. Aquesta diversitat de fonts garanteix que la inversió necessària per a la transformació es mantingui estable al llarg del temps, sense dependre exclusivament d'un únic recurs. A més, la incorporació de plans de manteniment i modernització d'infraestructures verdes, juntament amb la implementació de noves tecnologies, assegura que les intervencions es mantinguen en condicions òptimes i s'adaptin a les necessitats emergents de la ciutat.

L'enfortiment d'aliances i col·laboracions interinstitucionals és un altre aspecte crucial. La coordinació amb altres ciutats, la col·laboració amb universitats, ONGs i el sector privat, i la creació de plataformes de participació ciutadana són elements que reforcen la capacitat d'Alcoi per a enfrontar els desafiaments ambientals de manera conjunta i efectiva. Aquest enfocament

col·laboratiu no només amplia la base de recursos disponibles, sinó que també enriqueix l'estratègia amb noves idees, tecnologies i experiències que poden ser replicades en altres contextos.

L'adaptabilitat i la revisió periòdica són essencials per mantenir la rellevància del projecte. La proposta de realitzar avaluacions cada cinc anys, amb una revisió integral als deu anys, permet ajustar les accions i fites en funció dels canvis en l'entorn social, econòmic i ambiental. Aquesta flexibilitat garanteix que l'estratègia es mantingui dinàmica i capaç de respondre a les noves necessitats i desafiaments, assegurant que les intervencions continuïn sent efectives al llarg del temps.

D'altra banda, el foment de la innovació i l'adopció de tecnologies sostenibles posicionaran Alcoi com una ciutat pionera en l'ús d'eines digitals i solucions avançades per a la gestió ambiental. La implementació de sistemes d'informació geogràfica (SIG), la digitalització de processos de gestió i l'impuls a la recerca i desenvolupament en l'àmbit de la sostenibilitat, contribuiran al fet que la ciutat no només millori el seu entorn urbà, sinó que també generi un impacte positiu en l'economia local i en la qualitat de vida dels seus ciutadans.

En síntesi, l'estratègia de renaturalització d'Alcoi es fonamenta en una planificació integral que articula objectius clars, metodologies rigoroses i propostes innovadores per a transformar la ciutat en un espai més verd, saludable i resilient. El compromís amb la biodiversitat, la resiliència climàtica, la connectivitat ecològica i la participació ciutadana són pilars que sostindran aquest procés de transformació, assegurant beneficis ambientals, socials i econòmics a llarg termini.

L'èxit del projecte rau en la capacitat dels actors involucrats per treballar de manera coordinada i adaptativa, mantenint una visió comuna i un compromís ferm amb la sostenibilitat. Amb una estructura de finançament diversificada, plans de manteniment actualitzats, aliances estratègiques i una contínua inversió en innovació i educació, Alcoi es projecta com una ciutat que afronta els reptes del segle XXI amb determinació i visió de futur.

La conclusió general d'aquest projecte és que la transformació d'Alcoi en una ciutat model de renaturalització és una inversió en el futur de la comunitat. S'espera que, a través de la implementació de les accions proposades, la ciutat aconsegueixi no només mitigar els efectes adversos del canvi climàtic i millorar la qualitat de vida dels seus habitants, sinó també inspirar altres ciutats a seguir un camí similar cap a la sostenibilitat i la resiliència.

En definitiva, les conclusions aquí presentades consoliden la visió d'Alcoi com una ciutat en la qual la integració de la naturalesa i la tecnologia, la participació de la ciutadania i la col·laboració interinstitucional s'uneixen per a crear un entorn urbà transformador. Amb un enfocament flexible i adaptatiu, l'estratègia s'erigeix com un exemple de com la planificació ambiental i la gestió innovadora poden marcar la diferència en la construcció d'un futur sostenible. L'aposta per la renaturalització és, en última instància, una aposta per la salut, el benestar i el progrés

de la comunitat, un llegat que beneficiarà les generacions presents i futures.

Aquest ambiciós projecte no només es concep com una sèrie d'intervencions puntuals, sinó com un procés evolutiu que integrarà de manera permanent la sostenibilitat en el teixit urbà. La transformació d'Alcoi es converteix, així, en un compromís a llarg termini que abasta tots els aspectes de la vida municipal, des de la planificació urbanística i la gestió de recursos naturals fins a l'educació, la participació social i la innovació tecnològica. L'estratègia, amb la seva visió holística, busca generar un impacte profund i durador, convertint la ciutat en un model de resiliència, connectivitat i qualitat de vida que serveixi d'inspiració per a altres comunitats.

Per tot l'anterior, la conclusió general és que l'estratègia de renaturalització d'Alcoi és una iniciativa integral i necessària que senta les bases per a un desenvolupament urbà sostenible, resilient i innovador. Els elements clau –renaturalització integral, resiliència climàtica, connectivitat ecològica, participació ciutadana, millora de la qualitat de vida i impuls a la innovació– són fonamentals per garantir l'èxit i la sostenibilitat a llarg termini del projecte. Amb la col·laboració de tots els actors implicats i un compromís ferm amb l'adaptació i la millora contínua, Alcoi podrà consolidar-se com un referent en la transformació urbana, mostrant al món que és possible integrar la naturalesa en el cor de la ciutat per a crear un futur millor.